

NEWSLETTER

Εργαστήριο Μελέτης για τη Διαφάνεια,
τη Διαφθορά και το Οικονομικό Έγκλημα

ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

9

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ – ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2021

Περιεχόμενα τεύχους

I. Σημείωμα της συντακτικής ομάδας

II. Δράσεις διεθνών οργανισμών

1. [«Δείκτης για το Κράτος Δικαίου 2021» \(“Rule of Law Index 2021”\) – World Justice Project](#)

III. Δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. [Εκσυγχρονισμός της δικαστικής συνεργασίας: η Επιτροπή ανοίγει τον δρόμο για περαιτέρω ψηφιοποίηση των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης της ΕΕ](#)
2. [Πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τη θέσπιση νέων νόμων για την πολιτική διαφήμιση, τα εκλογικά δικαιώματα και τη χρηματοδότηση των κομμάτων](#)
3. Κράτος δικαίου: απάντηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην απόφαση εθνικού Συνταγματικού Δικαστηρίου
 - 3.1. [Επιβεβαίωση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή της υπεροχής του δικαίου της ΕΕ](#)
 - 3.2. [Η Επιτροπή κινεί διαδικασία επί παραβάσει κατά της Πολωνίας για παραβιάσεις του δικαίου της ΕΕ από το Συνταγματικό Δικαστήριο της χώρας](#)

4. Διαδικασίες ελέγχου συμμόρφωσης με το ενωσιακό δίκαιο

- 4.1. [Αποστολή προειδοποιητικών επιστολών στην Ελλάδα, την Ισπανία, την Κροατία, τη Λετονία, το Λουξεμβούργο, την Πορτογαλία, τη Ρουμανία και την Φινλανδία, διότι δεν μετέφεραν ορθά στο εθνικό τους δίκαιο τους ενωσιακούς κανόνες σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης \[οδηγία \(ΕΕ\) 2017/1371\]](#)
- 4.2. [Αποστολή προειδοποιητικών επιστολών κατά της Ελλάδας, της Εσθονίας, της Λιθουανίας, του Λουξεμβούργου, της Ουγγαρίας και της Πορτογαλίας λόγω μη ορθής μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο των ενωσιακών κανόνων σχετικά με την πρόσβαση σε δικηγόρο και το δικαίωμα επικοινωνίας μετά τη σύλληψη](#)
- 4.3. [Αποστολή προειδοποιητικών επιστολών στην Βουλγαρία, την Ελλάδα, την Κύπρο, τη Μάλτα και την Πορτογαλία λόγω της εσφαλμένης εφαρμογής της απόφασης-πλασίου 2009/315/ΔΕΥ σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών ποινικού μητρώου και της απόφασης 2009/316/ΔΕΥ του Συμβουλίου για τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Συστήματος Πληροφοριών Ποινικού Μητρώου \(ECRIS\)](#)
- 4.4. [Αποστολή προειδοποιητικών επιστολών κατά της Ουγγαρίας, της Λετονίας, της Ρουμανίας, της Σουηδίας, της Σλοβενίας και της Σλοβακίας, επειδή δεν μετέφεραν ορθά στο εθνικό τους δίκαιο ορισμένα στοιχεία των ενωσιακών κανόνων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας](#)
- 4.5. [Αποστολή προειδοποιητικών επιστολών στη Γαλλία, τη Λετονία, τη Μάλτα, την Πορτογαλία και τη Σλοβακία, λόγω της ελλιπούς και/ή εσφαλμένης μεταφοράς της απόφασης-πλασίου για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης \(2002/584/ΔΕΥ\)](#)
- 4.6. [Αποστολή αιτιολογημένης γνώμης από την Επιτροπή στην Ουγγαρία επειδή ψήφισε ενάντια στη θέση της Ένωσης στην Επιτροπή Ναρκωτικών του ΟΗΕ](#)
- 4.7. [Αποστολή προειδοποιητικής επιστολής κατά της Τσεχίας λόγω πλημμελούς μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο της 5ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες](#)

- 4.8. Αποστολή αιτιολογημένης γνώμης στην Ιρλανδία λόγω πλημμελούς μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο της 5ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες
- 4.9. Αποστολή αιτιολογημένης γνώμης κατά του Βελγίου λόγω έλλειψης ανεξαρτησίας της οικείας αρχής προστασίας δεδομένων
- 4.10. Θεμελιώδεις αξίες της ΕΕ: Η Επιτροπή καλεί την Ουγγαρία να συμμορφωθεί με την ενωσιακή νομοθεσία όσον αφορά την απαγόρευση περιεχομένου ΛΟΑΤΚΙ
- 4.11. Κράτος δικαίου: Η Επιτροπή περατώνει τη διαδικασία επί παραβάσει κατά της Πολωνίας σχετικά με το συνταξιοδοτικό καθεστώς των δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου
- 4.12. Υπεροχή του δικαίου της ΕΕ: Η Επιτροπή περατώνει τη διαδικασία επί παραβάσει βάσει επίσημων δεσμεύσεων της Γερμανίας, με τις οποίες αναγνωρίζει σαφώς την υπεροχή του δικαίου της ΕΕ και την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
5. Δημοσίευση της υπ' αριθ. 13/2021 έκθεσης του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου σχετικά με τις προσπάθειες της ΕΕ για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος
6. Δημοσίευση της υπ' αριθ. ΕΕΣ 2/2021 γνωμοδότησης του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου σχετικά με τις προτάσεις για την μεταρρύθμιση της είσπραξης των εσόδων της ΕΕ
7. Δημοσίευση ετήσιας έκθεσης του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου σχετικά με τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των κεφαλαίων που θα διατεθούν στο μέλλον για την αντιμετώπιση της κρίσης COVID

IV. Ενδιαφέρουσες νομολογιακές θέσεις

1. Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

- 1.1. [ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ \(τμήμα μείζονος συνθέσεως\) της 21ης Δεκεμβρίου 2021 – Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19 – Κράτος δικαίου – Ανεξαρτησία της δικαιοσύνης – Καταπολέμηση της διαφθοράς – Προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης – Άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΕΕ – Σύμβαση «PIF»](#)
- 1.2. [ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ \(τμήμα μείζονος συνθέσεως\) της 16ης Νοεμβρίου 2021 – Συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-748/19 έως C-754/19 – Κράτος δικαίου – Ανεξαρτησία της δικαιοσύνης – Εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει τη δυνατότητα του Υπουργού Δικαιοσύνης να αποσπά δικαστές σε ανώτερα δικαστήρια και να ανακαλεί τις εν λόγω αποσπάσεις – Οδηγία \(ΕΕ\) 2016/343 – Τεκμήριο αθωότητας](#)
- 1.3. [ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ \(τμήμα μείζονος συνθέσεως\) της 6ης Οκτωβρίου 2021 – Υπόθεση C-487/19 – Κράτος δικαίου – Αρχές της ισοβιότητας και της ανεξαρτησίας των δικαστών – Δικαστής ο οποίος δεν αποτελεί ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως – Υπεροχή του δικαίου της Ένωσης](#)
- 1.4. [Προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα M. Campos Sánchez-Bordona στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-156/21 και C-157/21 – Ουγγαρία και Πολωνία κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου](#)

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΕΥΣΗ – ΟΔΗΓΙΑ 2014/42/ΕΕ

- 1.5. [ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ \(τρίτο τμήμα\) της 21ης Οκτωβρίου 2021 – Συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-845/19 και C-863/19 – Οδηγία 2014/42/ΕΕ – Δέσμευση και δήμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση – Πεδίο εφαρμογής – Δήμευση παρανόμως αποκτηθέντων περιουσιακών στοιχείων – Οικονομικό όφελος προερχόμενο από ποινικό αδίκημα για το οποίο δεν έχει εκδοθεί καταδικαστική απόφαση – Εκτεταμένη δήμευση – Δήμευση εις χείρας τρίτου – Δήμευση χρηματικού ποσού το οποίο φέρεται ως ανήκον σε τρίτον – Άρθρο 47 Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων](#)
- 1.6. [ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ \(τρίτο τμήμα\) της 28ης Οκτωβρίου 2021 – Υπόθεση C-319/19 – Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις – Οδηγία 2014/42/ΕΕ – Πεδίο εφαρμογής – Εθνική νομοθεσία που προβλέπει τη δήμευση παρανόμως αποκτηθέντων περιουσιακών στοιχείων χωρίς να υφίσταται ποινική καταδίκη](#)

V. Δράσεις του Εργαστηρίου Μελέτης για τη Διαφάνεια, τη Διαφθορά και το Οικονομικό Έγκλημα

1. [Προγραμματισμένες δράσεις](#)

- 1.1. Online επιμορφωτικό σεμινάριο: Επίκαιρα ζητήματα αποζημίωσης στο δίκαιο των συμβάσεων
- 1.2. Online επιμορφωτικό σεμινάριο: Επίκαιρα ζητήματα φορολογικού ποινικού δικαίου
- 1.3. 6ο Θερινό Σχολείο ΕΜΔΔΟΕ: Recent developments on financial crime, corruption and money laundering: European and international perspectives

VI. Εκδόσεις του Εργαστηρίου Μελέτης για τη Διαφάνεια, τη Διαφθορά και το Οικονομικό Έγκλημα

I. Σημείωμα της συντακτικής ομάδας

Αγαπητοί αναγνώστες,

Το τεύχος Οκτωβρίου – Δεκεμβρίου 2021 του ενημερωτικού μας δελτίου εστιάζει σε σημαντικές εξελίξεις αναφορικά με το κράτος δικαίου τόσο σε διεθνές όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό κομβική θέση κατέχει η νομολογία του Δικαστηρίου της ΕΕ, το οποίο εξέδωσε κρίσιμες αποφάσεις μέσα στο συγκεκριμένο τρίμηνο αναφορικά με το κράτος δικαίου ιδίως στην όψη της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης, υποστηρίζοντας θέσεις με πολυδιάστατες συνέπειες, μεταξύ άλλων και στα πεδία της ενωσιακής απάτης και της δωροδοκίας. Στο τεύχος αυτό μπορείτε ακόμη να διαβάσετε σχετικά με την επερχόμενη νομοθεσία της ΕΕ τόσο για την ψηφιοποίηση της αστικής και της ποινικής δικαιοσύνης, με προτάσεις κανονισμών και οδηγιών που αποσκοπούν να εκσυγχρονίσουν τις διαδικασίες σε όλα τα στάδιά τους, όσο και για ζητήματα άμεσα συνδεδεμένα με τη λειτουργία της δημοκρατίας στην ΕΕ, και ειδικότερα την πολιτική διαφήμιση, τα εκλογικά δικαιώματα και τη χρηματοδότηση των κομμάτων. Μπορείτε επίσης να δείτε τις πρόσφατες εκθέσεις του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου για το ζέπλυμα βρώμικου χρήματος και επίκαιρα δημοσιονομικά ζητήματα, ενώ συμπληρώνεται με νεότερες αποφάσεις η ιδιαίτερα δυναμική πλέον νομολογία του Δικαστηρίου της ΕΕ για τη δήμευση.

Σας ευχόμαστε καλή ανάγνωση!

Η συντακτική ομάδα

II. Δράσεις διεθνών οργανισμών

1. «Δείκτης για το Κράτος Δικαίου 2021» (“Rule of Law Index 2021”) – World Justice Project

Ο Δείκτης εφαρμογής του Κράτους Δικαίου του διεθνούς οργανισμού World Justice Project (WJP) θεωρείται κορυφαία πηγή για πρωτότυπα και ανεξάρτητα δεδομένα σχετικά με το κράτος δικαίου. Καλύπτοντας 139 χώρες και δικαιοδοσίες, ο Δείκτης βασίζεται σε εθνικές έρευνες σε περισσότερα από 138.000 νοικοκυριά και 4.200 νομικούς της πράξης και εμπειρογνώμονες για να μετρήσει πώς βιώνεται και γίνεται αντιληπτό το κράτος δικαίου παγκοσμίως.

Το πλαίσιο του WJP για το κράτος δικαίου καλύπτει οκτώ παράγοντες:

- Περιορισμούς στις Κυβερνητικές Εξουσίες,
- Απουσία Διαφθοράς,
- Ανοιχτή Διακυβέρνηση,
- Θεμελιώδη Δικαιώματα,
- Τάξη και Ασφάλεια,
- Κανονιστικό πλαίσιο,
- Πολιτική Δικαιοσύνη και
- Ποινική Δικαιοσύνη.

Η έκδοση του 2021 περιλαμβάνει 11 νέες χώρες: Δημοκρατία του Κονγκό, Κύπρο, Αϊτή, Ιρλανδία, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Παραγουάη, Σλοβακία και Σουδάν. Ο Δείκτης καλύπτει επίσης ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση για πρώτη φορά.

Στις 14 Οκτωβρίου 2021 δημοσιεύτηκε ο ετήσιος Δείκτης για το 2021. Η έκθεση είναι η πρώτη αυτής της ετήσιας σειράς που εκδίδεται μετά την έναρξη της πανδημίας COVID-19 τον Μάρτιο του 2020 και δείχνει ότι πολυετείς αρνητικές τάσεις επιδεινώθηκαν κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου.

Η επιδείνωση του κράτους δικαίου εξαπλώνεται παγκοσμίως

Ο Δείκτης του 2021 δείχνει ότι, για τέταρτη συνεχόμενη χρονιά, περισσότερες χώρες υποχώρησαν παρά βελτίωσαν την απόδοσή τους ως προς την εφαρμογή του κράτους δικαίου. Συγκεκριμένα, το 74,2% των χωρών που ερευνήθηκαν είχε χειρότερη επίδοση στην εφαρμογή του κράτους δικαίου και μόλις το 25,8% βελτιώθηκε. Αυτό το 74,2% αντιστοιχεί στο 84,7% του παγκόσμιου πληθυσμού και σε περίπου 6,5 δισεκατομμύρια ανθρώπους.

Οι υποχωρήσεις ήταν ευρέως διαδεδομένες και παρατηρήθηκαν σε όλες τις γωνιές του κόσμου. Για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά, σε κάθε περιοχή του πλανήτη η πλειοψηφία των χωρών σημείωσε υποχώρηση ή έμεινε σταθερή στην απόδοσή της ως προς το κράτος δικαίου.

Figure 1. Overall Rule of Law Scores and Rankings

This table presents the scores, rankings, and changes for the 139 countries and jurisdictions included in the *WJP Rule of Law Index 2021* in alphabetical order. Scores range from 0 to 1, where 1 signifies the highest score (strong adherence to the rule of law) and 0 signifies the lowest possible score (weak adherence to the rule of law).

Country/Jurisdiction	Overall Score ^a	Change in Overall Score ^a	% Change in Overall Score ^a	Global Rank	Change in Global Rank ^b
 Afghanistan	0.35	-0.01	-2.7%	134	1 ▼
 Albania	0.49	-0.01	-1.7%	83	2 ▲
 Algeria	0.49	0.00	-0.5%	82	8 ▲
 Angola	0.43	0.00	0.5%	114	4 ▲
 Antigua and Barbuda	0.63	0.00	0.4%	39	2 ▲
 Argentina	0.56	-0.02	-3.7%	56	1 ▼
 Australia	0.79	-0.01	-1.2%	13	0
 Austria	0.81	0.00	-0.6%	9	0
 The Bahamas	0.61	0.00	0.5%	47	1 ▲
 Bangladesh	0.40	-0.01	-2.8%	124	1 ▲
 Barbados	0.65	0.00	0.7%	35	1 ▲
 Belarus	0.48	-0.04	-7.5%	97	21 ▼
 Belgium	0.79	0.00	0.6%	14	2 ▲
 Belize	0.48	0.00	0.0%	93	3 ▲
 Benin	0.49	-0.01	-2.3%	91	3 ▼
 Bolivia	0.39	0.00	0.9%	129	2 ▲
 Bosnia and Herzegovina	0.52	0.00	-0.8%	72	1 ▼
 Botswana	0.59	-0.01	-1.5%	51	1 ▼
 Brazil	0.50	-0.01	-2.9%	77	3 ▼
 Bulgaria	0.54	-0.01	-1.0%	62	2 ▼
 Burkina Faso	0.50	0.00	-0.9%	75	2 ▲
 Cambodia	0.32	-0.01	-2.3%	138	0
 Cameroon	0.35	-0.01	-2.1%	135	0
 Canada	0.80	-0.01	-1.0%	12	1 ▼
 Chile	0.66	-0.01	-0.8%	32	0
 China	0.47	-0.01	-1.9%	98	2 ▼
 Colombia	0.49	-0.01	-2.2%	86	2 ▼
 Congo, Dem. Rep.	0.35	0.00	1.2%	137	0
 Congo, Rep.	0.42	-	-	118	-
 Costa Rica	0.68	-0.01	-0.8%	31	0
 Côte d'Ivoire	0.45	-0.02	-3.4%	105	2 ▼
 Croatia	0.61	-0.01	-1.0%	46	0
 Cyprus	0.68	-	-	28	-
 Czech Republic	0.73	0.00	-0.4%	22	1 ▼
 Denmark	0.90	0.00	0.0%	1	0
 Dominica	0.58	0.00	-0.6%	53	0
 Dominican Republic	0.48	0.00	0.0%	94	3 ▲
 Ecuador	0.48	0.00	-0.1%	92	1 ▲
 Egypt, Arab Rep.	0.35	-0.01	-2.8%	136	0
 El Salvador	0.48	-0.02	-3.3%	95	4 ▼
 Estonia	0.81	0.00	-0.1%	11	1 ▲
 Ethiopia	0.41	0.00	-1.0%	122	2 ▲
 Finland	0.88	0.00	0.4%	3	0
 France	0.72	-0.01	-0.9%	23	0
 The Gambia	0.49	-0.02	-3.1%	89	8 ▼
 Georgia	0.61	0.00	0.5%	49	0
 Germany	0.84	0.00	0.4%	5	1 ▲
 Ghana	0.55	-0.01	-2.2%	58	0
 Greece	0.61	0.00	-0.5%	48	1 ▼
 Grenada	0.59	0.00	0.1%	50	1 ▲
 Guatemala	0.44	-0.01	-1.2%	109	0
 Guinea	0.41	-0.01	-1.4%	120	1 ▲
 Guyana	0.50	0.00	-0.7%	78	2 ▲
 Haiti	0.38	-	-	132	-
 Honduras	0.39	-0.01	-2.2%	126	0
 Hong Kong SAR, China	0.75	-0.02	-2.0%	19	0
 Hungary	0.52	-0.01	-1.4%	69	2 ▼
 India	0.50	-0.01	-1.9%	79	3 ▼
 Indonesia	0.52	-0.01	-1.0%	68	2 ▼
 Iran, Islamic Rep.	0.42	-0.01	-2.3%	119	0
 Ireland	0.81	-	-	10	-
 Italy	0.66	0.00	0.2%	34	0
 Jamaica	0.57	0.00	0.4%	55	1 ▲
 Japan	0.79	0.01	0.8%	15	2 ▲
 Jordan	0.55	-0.02	-3.0%	59	2 ▼
 Kazakhstan	0.52	0.00	0.3%	66	3 ▲

Country/Jurisdiction	Overall Score ^a	Change in Overall Score ^a	% Change in Overall Score ^a	Global Rank	Change in Global Rank ^a
 Kenya	0.44	0.00	-0.9%	106	4 ▲
 Korea, Rep.	0.74	0.00	0.4%	20	0
 Kosovo	0.55	0.00	0.6%	60	1 ▲
 Kyrgyz Republic	0.47	-0.02	-3.7%	99	4 ▼
 Latvia	0.71	-	-	24	-
 Lebanon	0.45	0.00	-0.9%	104	0
 Liberia	0.44	-0.01	-2.6%	110	4 ▼
 Lithuania	0.75	-	-	18	-
 Luxembourg	0.83	-	-	8	-
 Madagascar	0.44	0.00	-0.6%	112	1 ▲
 Malawi	0.52	0.01	1.0%	67	5 ▲
 Malaysia	0.57	-0.01	-1.4%	54	0
 Mali	0.43	-0.01	-2.9%	115	1 ▼
 Malta	0.68	-	-	30	-
 Mauritania	0.36	0.00	0.9%	133	1 ▲
 Mauritius	0.61	-0.01	-0.9%	45	0
 Mexico	0.43	-0.01	-2.9%	113	1 ▼
 Moldova	0.51	0.02	3.2%	73	16 ▲
 Mongolia	0.54	0.01	2.0%	61	3 ▲
 Morocco	0.49	-0.01	-2.6%	90	4 ▼
 Mozambique	0.40	-0.01	-2.9%	123	0
 Myanmar	0.39	-0.03	-6.3%	128	6 ▼
 Namibia	0.62	-0.01	-1.2%	44	2 ▼
 Nepal	0.52	-0.01	-1.1%	70	2 ▼
 Netherlands	0.83	0.00	-0.5%	6	1 ▼
 New Zealand	0.83	0.01	0.7%	7	0
 Nicaragua	0.38	-0.01	-3.7%	131	3 ▼

Country/Jurisdiction	Overall Score ^a	Change in Overall Score ^a	% Change in Overall Score ^a	Global Rank	Change in Global Rank ^a
 Niger	0.44	-0.01	-1.5%	111	0
 Nigeria	0.41	-0.02	-3.7%	121	3 ▼
 North Macedonia	0.53	0.00	-0.3%	64	1 ▲
 Norway	0.90	0.00	0.5%	2	0
 Pakistan	0.39	0.00	-0.4%	130	0
 Panama	0.52	0.00	-0.7%	71	1 ▼
 Paraguay	0.48	-	-	96	-
 Peru	0.49	-0.01	-2.0%	87	0
 Philippines	0.46	-0.01	-2.9%	102	3 ▼
 Poland	0.64	-0.02	-2.4%	36	1 ▼
 Portugal	0.70	0.00	-0.6%	26	1 ▲
 Romania	0.63	-0.01	-0.8%	41	2 ▼
 Russian Federation	0.46	0.00	-0.7%	101	1 ▲
 Rwanda	0.62	0.00	0.5%	42	2 ▲
 Senegal	0.55	0.00	0.5%	57	2 ▲
 Serbia	0.49	-0.01	-1.8%	81	1 ▲
 Sierra Leone	0.44	-0.01	-1.5%	108	0
 Singapore	0.78	-0.01	-1.0%	17	3 ▼
 Slovak Republic	0.66	-	-	33	-
 Slovenia	0.68	0.00	-0.4%	29	0
 South Africa	0.58	0.00	-0.4%	52	0
 Spain	0.73	0.00	0.1%	21	1 ▲
 Sri Lanka	0.50	-0.02	-3.0%	76	3 ▼
 St. Kitts and Nevis	0.63	0.00	-0.2%	40	0
 St. Lucia	0.62	0.00	-0.1%	43	0

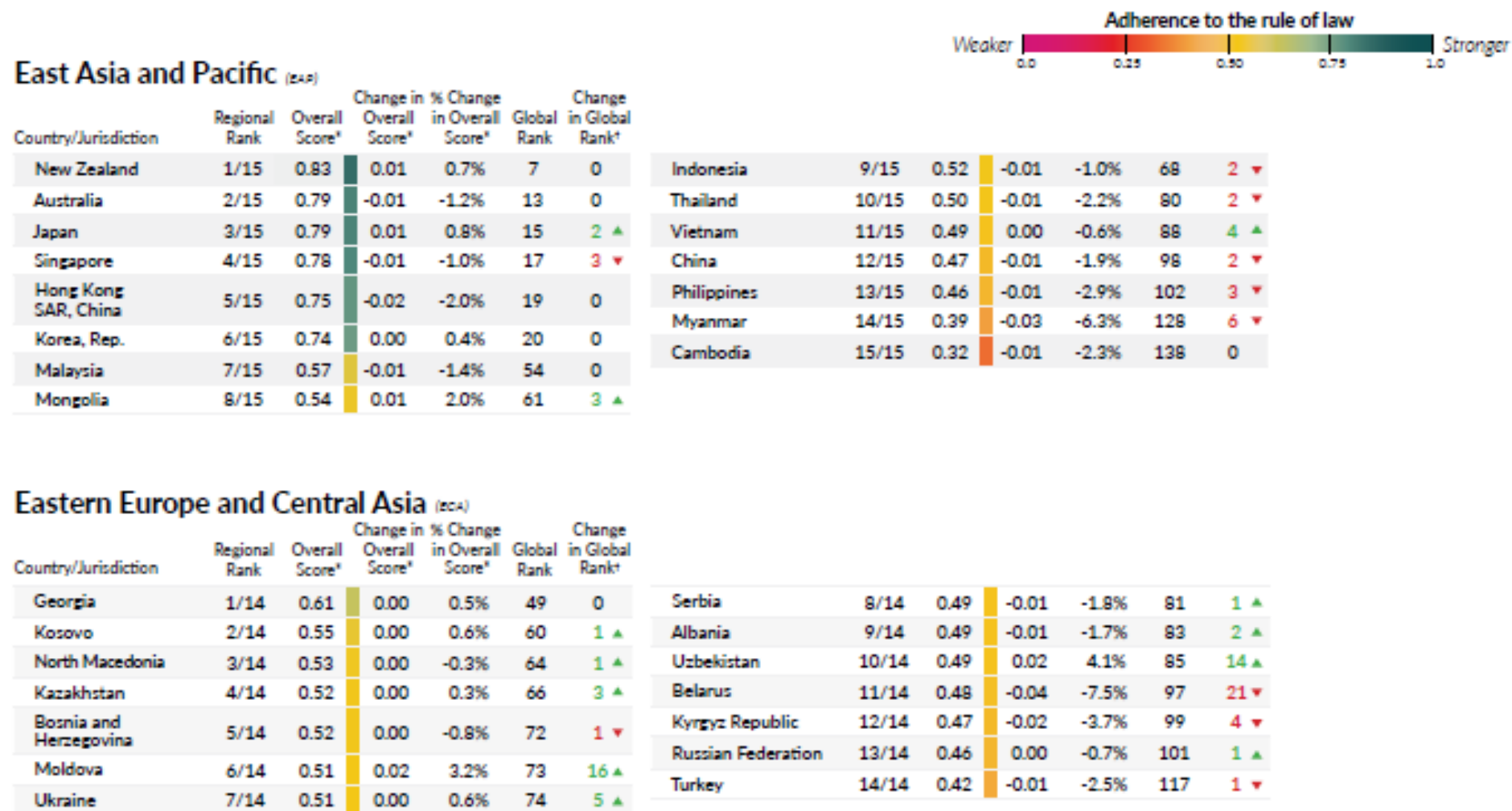
Country/Jurisdiction	Overall Score ^a	Change in Overall Score ^a	% Change in Overall Score ^a	Global Rank	Change in Global Rank ^a
 St. Vincent and the Grenadines	0.64	0.00	-0.2%	38	0
 Sudan	0.42	-	-	116	-
 Suriname	0.49	-0.01	-1.9%	84	1 ▼
 Sweden	0.86	0.00	0.0%	4	0
 Tanzania	0.47	-0.01	-1.1%	100	1 ▲
 Thailand	0.50	-0.01	-2.2%	80	2 ▼
 Togo	0.45	0.00	0.9%	103	4 ▲
 Trinidad and Tobago	0.53	0.00	-0.5%	63	1 ▼
 Tunisia	0.53	-0.01	-1.5%	65	2 ▼
 Turkey	0.42	-0.01	-2.5%	117	1 ▼
 Uganda	0.39	0.00	-0.9%	125	2 ▲
 Ukraine	0.51	0.00	0.6%	74	5 ▲
 United Arab Emirates	0.64	-0.01	-0.9%	37	0
 United Kingdom	0.79	0.00	-0.4%	16	1 ▼
 United States	0.69	-0.02	-2.9%	27	2 ▼
 Uruguay	0.71	0.00	0.6%	25	1 ▲
 Uzbekistan	0.49	0.02	4.1%	85	14 ▲
 Venezuela, RB	0.27	0.00	-1.5%	139	0
 Vietnam	0.49	0.00	-0.6%	88	4 ▲
 Zambia	0.44	-0.01	-2.3%	107	2 ▼
 Zimbabwe	0.39	0.00	0.0%	127	2 ▲

Figure 3. Rule of Law Around the World by Region

This table presents the scores, rankings, and changes for the 139 countries and jurisdictions included in the *WJP Rule of Law Index 2021* by region. Scores range from 0 to 1, where 1 signifies the highest score (strong adherence to the rule of law) and 0 signifies the lowest possible score (weak adherence to the rule of law).

Οι περιορισμοί στις κυβερνητικές εξουσίες μειώθηκαν και οι χώροι των πολιτών μειώθηκαν εν μέσω της πανδημίας

Κατά τη διάρκεια του περασμένου έτους, στο 70% των χωρών που καλύπτονται από το Δείκτη μειώθηκαν οι περιορισμοί στις κυβερνητικές εξουσίες. Παράλληλα, το 82% των χωρών του Δείκτη παρουσίασε πτώση σε μία τουλάχιστον διάσταση του χώρου των πολιτών (: συμμετοχή των πολιτών, ελευθερία γνώμης και έκφρασης και ελευθερία του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι). Οι μειώσεις αυτές είναι σοβαρές διότι ανοίγουν την πίσω πόρτα για την ανάπτυξη απολυταρχικών καθεστώτων.

Οι διακρίσεις και οι καθυστερήσεις στη δικαιοσύνη αυξήθηκαν κατά τη διάρκεια του COVID-19

Κατά το 2020, το 67% των χωρών που καλύπτονται από τον Δείκτη παρουσίασαν πτώση στους δείκτες που αξιολογούν την ίση μεταχείριση και την απουσία διακρίσεων. Αυτή η πτώση ήταν η πιο έντονη στην Υποσαχάρια Αφρική, στη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική. Επιπρόσθετα, το 94% των χωρών του Δείκτη παρουσίασαν αυξημένες καθυστερήσεις σε διοικητικές, αστικές ή ποινικές διαδικασίες. Στα δύο τρίτα σχεδόν των χωρών, τα συστήματα αστικής δικαιοσύνης παρουσίασαν αυξημένες καθυστερήσεις.

Κατάταξη και πρόοδος μεταξύ των χωρών

Οι τρεις κορυφαίες σε απόδοση χώρες για το 2021 ήταν η Δανία, η Νορβηγία και η Φινλανδία. Η Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, η Καμπότζη και η Βενεζουέλα είχαν τη χαμηλότερη συνολική βαθμολογία. Οι χώρες με τη μεγαλύτερη βελτίωση ήταν το Ουζμπεκιστάν (4,1%), η Μολδαβία (3,2%) και η Μογγολία (2,0%), ενώ η μεγαλύτερη υποχώρηση καταγράφηκε στη Λευκορωσία (-7.5%), στη Μιανμάρ (-6.3%) και στις Νιγηρία,, Νικαράγουα, Κιργιζία και Αργεντινή (που ισοβαθμούν με -3.7%).

Οι επιδόσεις της Ελλάδας:

Η Ελλάδα κατετάγη 48^η από τις 139 χώρες, υποχωρώντας έτσι κατά μία θέση. Επίσης, καταλαμβάνει την 29^η θέση ανάμεσα στα 31 κράτη μέλη της ΕΕ (την ακολουθούν μόνο η Βουλγαρία και η Ουγγαρία), ενώ είναι 43^η ανάμεσα στις 46 χώρες υψηλού εισοδήματος.

GREECE OVERALL GLOBAL RANK: 48/139

GREECE OVERALL REGIONAL RANK*: 29/31

FACTOR	GLOBAL RANK	REGIONAL RANK*	INCOME RANK**
Constraints on Government Powers	30/139	23/31	29/46
Absence of Corruption	50/139	26/31	40/46
Open Government	39/139	27/31	35/46
Fundamental Rights	44/139	28/31	39/46
Order and Security	74/139	31/31	42/46
Regulatory Enforcement	48/139	29/31	42/46
Civil Justice	50/139	26/31	39/46
Criminal Justice	55/139	28/31	42/46

Greece

Region: EU, EFTA, and North America
Income Group: High

The scores range from 0 to 1, where 1 signifies the highest possible score and 0 signifies the lowest possible score.

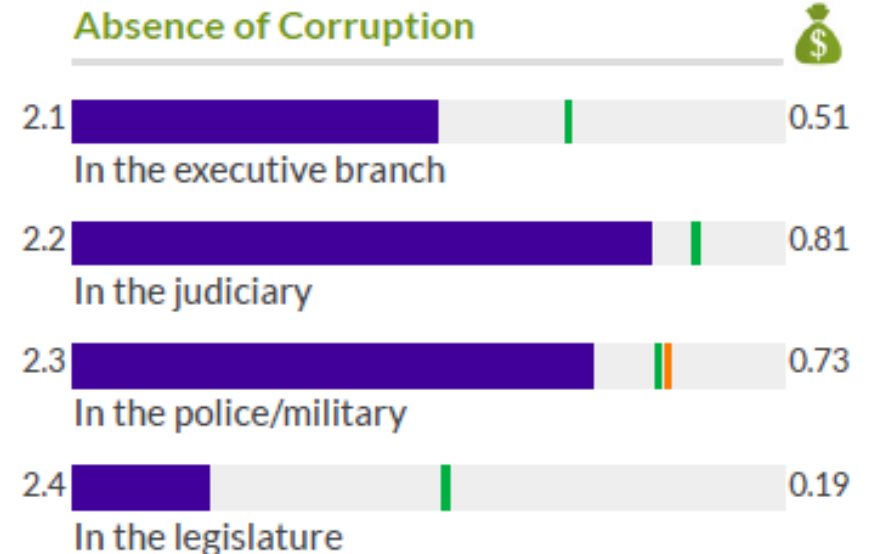
	Factor Score	Score Change	Regional Rank	Income Rank	Global Rank
 Constraints on Government Powers	0.68	0.00	23/31	29/46	30/139
 Absence of Corruption	0.56	0.00	26/31	40/46	50/139
 Open Government	0.61	0.00	27/31	35/46	39/139
 Fundamental Rights	0.65	-0.01	28/31	39/46	44/139
 Order and Security	0.71	0.00	31/31	42/46	74/139
 Regulatory Enforcement	0.57	-0.01	29/31	42/46	48/139
 Civil Justice	0.60	0.01	26/31	39/46	50/139
 Criminal Justice	0.50	0.00	28/31	42/46	55/139

* Indicates statistically significant change at the 10 percent level

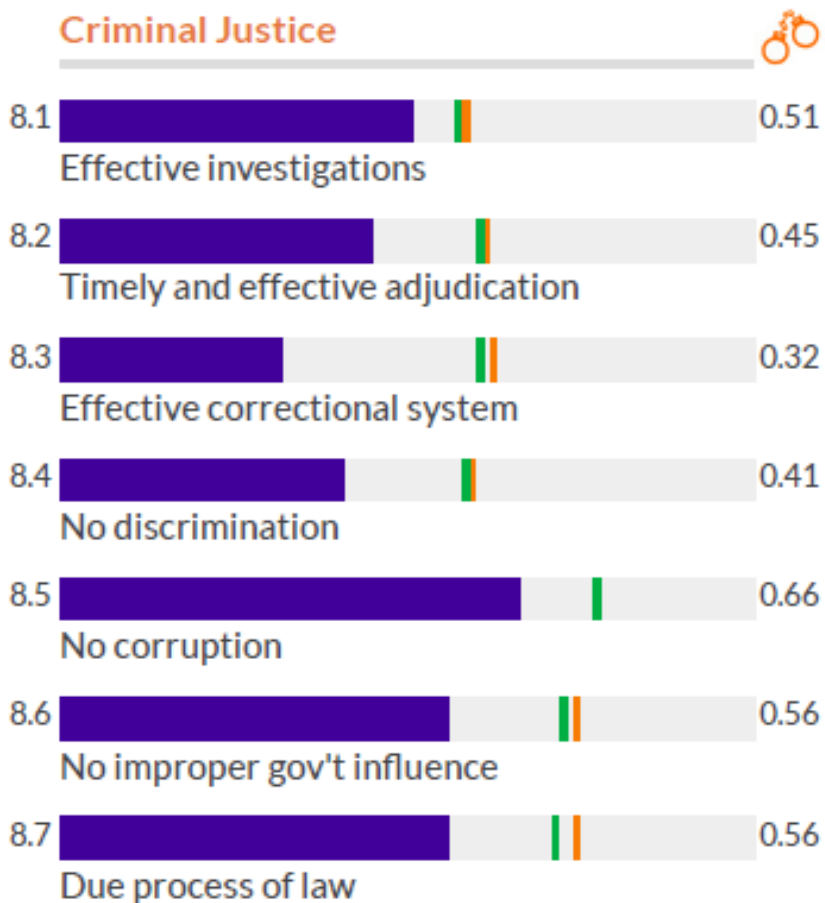
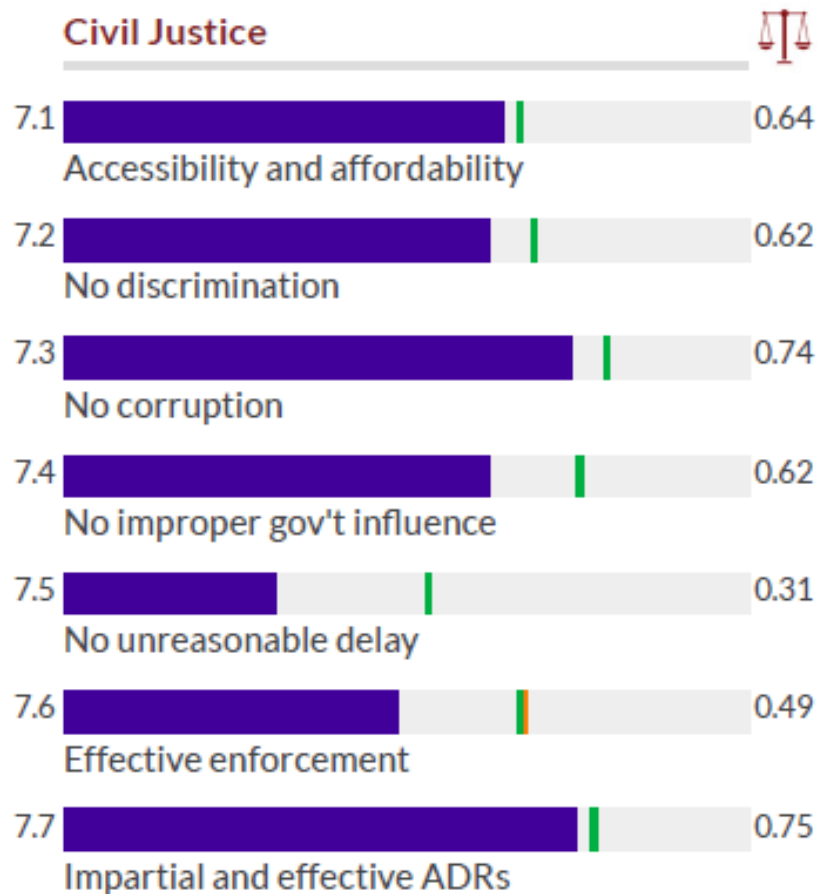
Low Medium High

Overall Score	Regional Rank	Income Rank	Global Rank
0.61	29/31	43/46	48/139
Score Change	Rank Change		
0.00	-1 ▼		

Greece EU, EFTA, and North America High

■ Greece ■ EU, EFTA, and North America ■ High

Πηγές:

Δελτίο τύπου:

https://worldjusticeproject.org/sites/default/files/documents/2021%20WJP%20Rule%20of%20Law%20Index%20-%20Global%20PR_English.pdf

Δελτίο τύπου:

https://worldjusticeproject.org/sites/default/files/documents/Greece_2021%20WJP%20Rule%20of%20Law%20Index%20Country%20Press%20Release.pdf

Η ιστοσελίδα:

<https://worldjusticeproject.org/our-work/research-and-data/wjp-rule-law-index-2021>

Η έκθεση:

<https://worldjusticeproject.org/sites/default/files/documents/WJP-INDEX-21.pdf>

Επιμέλεια: Α. Γιαννακούλα

III. Δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. Εκσυγχρονισμός της δικαστικής συνεργασίας: η Επιτροπή ανοίγει τον δρόμο για περαιτέρω ψηφιοποίηση των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης της ΕΕ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε την 1 Δεκεμβρίου 2021 διάφορες πρωτοβουλίες για την ψηφιοποίηση των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης της ΕΕ, καθιστώντας τα πιο προσβάσιμα και αποτελεσματικά. Πρωταρχικός στόχος των μέτρων είναι να αναδειχτούν οι ψηφιακοί δίαυλοι επικοινωνίας σε βασικό δίαυλο για τις διασυνοριακές δικαστικές υποθέσεις, θέτοντας έτσι σε εφαρμογή μία από τις προτεραιότητες που καθορίζονται στην περσινή ανακοίνωση για την ψηφιοποίηση της δικαιοσύνης.

Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής, στην εσωτερική αγορά της ΕΕ υπάρχουν σήμερα πολλές ένδικες διαφορές μεταξύ πολιτών και επιχειρήσεων από χώρα σε χώρα. Επίσης, για την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος, τα διάφορα κράτη μέλη και τα δικαστικά συστήματα πρέπει να συνεργάζονται στενά. Οι ανακριτικές αρχές και τα δικαστήρια των διαφόρων κρατών μελών πρέπει να συνεργάζονται και να αλληλοϋποστηρίζονται κατά τη διερεύνηση και τη δίωξη εγκλημάτων, καθώς και να ανταλλάσσουν πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία με ασφάλεια και ταχύτητα. Υπό το φως των παραπάνω, η Επιτροπή ενέκρινε τις ακόλουθες πρωτοβουλίες:

Ψηφιοποίηση της διασυνοριακής δικαστικής συνεργασίας

Οι [προτάσεις για την ψηφιοποίηση της διασυνοριακής δικαστικής συνεργασίας της ΕΕ και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε αστικές, εμπορικές και ποινικές υποθέσεις](#) θα αντιμετωπίσουν δύο βασικά προβλήματα: τις ανεπάρκειες που επηρεάζουν τη διασυνοριακή δικαστική συνεργασία και τα εμπόδια όσον αφορά την πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε διασυνοριακές αστικές, εμπορικές και ποινικές υποθέσεις.

Ειδικότερα, ο προτεινόμενος κανονισμός:

- θα δώσει τη δυνατότητα στους διαδίκους να επικοινωνούν ηλεκτρονικά με τις αρμόδιες αρχές ή να κινούν νομικές διαδικασίες κατά διαδίκου από άλλο κράτος μέλος.
- θα επιτρέψει τη χρήση βιντεοδιασκέψεων στο πλαίσιο προφορικών ακροαματικών διαδικασιών σε διασυνοριακές αστικές, εμπορικές και ποινικές υποθέσεις, γεγονός που θα έχει ως αποτέλεσμα την επιτάχυνση των διαδικασιών και τη μείωση των μετακινήσεων.
- θα διασφαλίσει τη δυνατότητα ψηφιακής διαβίβασης αιτημάτων, εγγράφων και δεδομένων μεταξύ εθνικών αρχών και δικαστηρίων.

Η μετατόπιση των επικοινωνιών, οι οποίες εξακολουθούν να βασίζονται αποκλειστικά στο χαρτί, προς τους ηλεκτρονικούς δίαυλους όχι μόνο θα έχει θετικό περιβαλλοντικό αντίκτυπο, αλλά θα εξοικονομήσει επίσης χρόνο, καθώς και περίπου 25 εκατ. ευρώ ετησίως για ολόκληρη την ΕΕ σε έξοδα ταχυδρόμησης και χαρτιού.

Ψηφιακή ανταλλαγή πληροφοριών σε υποθέσεις τρομοκρατίας

Θα υποβληθούν [δύο προτάσεις για την αποτελεσματική καταπολέμηση της τρομοκρατίας και άλλων μορφών σοβαρού διασυνοριακού εγκλήματος](#). Επί του παρόντος, τα κράτη μέλη αποστέλλουν στην Eurojust πληροφορίες για δικαστικές υποθέσεις που σχετίζονται με την τρομοκρατία μέσω διαφόρων, συχνά μη ασφαλών, διαύλων, όπως για παράδειγμα μέσω ηλεκτρονικών μηνυμάτων ή CD-ROM. Επιπλέον, η Eurojust διαθέτει παρωχημένο πληροφοριακό σύστημα, στο πλαίσιο του οποίου δεν είναι δυνατή η σωστή διασταύρωση των πληροφοριών. Στόχος της πρωτοβουλίας είναι ο εκσυγχρονισμός των πρακτικών αυτών. Ο κανονισμός:

- θα ψηφιοποιήσει την επικοινωνία μεταξύ της Eurojust και των αρχών των κρατών μελών και θα παράσχει ασφαλείς διαύλους επικοινωνίας.
- θα δώσει στην Eurojust τη δυνατότητα να εντοπίζει αποτελεσματικά διασυνδέσεις μεταξύ προηγούμενων και εν εξελίξει διασυνοριακών υποθέσεων τρομοκρατίας και άλλων μορφών σοβαρών διασυνοριακών εγκλημάτων.
- Βάσει του εντοπισμού των διασυνδέσεων αυτών, τα κράτη μέλη θα είναι σε θέση να συντονίζουν τα μέτρα έρευνας και τους τρόπους δικαστικής αντιμετώπισης.

Ανάπτυξη της πλατφόρμας συνεργασίας ΚΟΕ

Πρόκειται για [πρόταση σχετικά με τη δημιουργία πλατφόρμας συνεργασίας για τις κοινές ομάδες έρευνας \(ΚΟΕ\)](#). Οι ομάδες αυτές συγκροτούνται για συγκεκριμένες ποινικές έρευνες από δύο ή περισσότερα κράτη. Μολονότι οι ομάδες αυτές αποδείχτηκαν επιτυχείς, η πρακτική δείχνει ότι αντιμετωπίζουν πολλές τεχνικές δυσκολίες. Οι ανταλλαγές είναι επί του παρόντος υπερβολικά αργές και επαχθείς. Μια ειδική πλατφόρμα ΤΠ θα επιτρέψει στις ΚΟΕ να ανταλλάσσουν ευκολότερα πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία, καθώς και να επικοινωνούν με μεγαλύτερη ασφάλεια μεταξύ τους, ώστε να μπορούν να διαχειρίζονται από κοινού τις δραστηριότητές τους.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο Υπουργών της ΕΕ θα διαπραγματευτούν τώρα τις προτάσεις της Επιτροπής.

Τον Δεκέμβριο του 2020 η Επιτροπή ενέκρινε πρωτοβουλίες για τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης της ΕΕ, προτείνοντας δέσμη μέτρων για την προώθηση της ψηφιοποίησης τόσο σε εθνικό όσο και σε ενωσιακό επίπεδο. Οι δύο κύριοι πυλώνες αυτής της δέσμης μέτρων ήταν η ανακοίνωση για την [ψηφιοποίηση της δικαιοσύνης](#) στην ΕΕ και η στρατηγική για την ευρωπαϊκή [δικαστική κατάρτιση](#). Αυτή η εργαλειοθήκη για την ψηφιακή δικαιοσύνη αποσκοπούσε στην περαιτέρω στήριξη των κρατών μελών, ώστε τα εθνικά τους συστήματα απονομής δικαιοσύνης να μεταβούν στην ψηφιακή εποχή και να βελτιωθεί η διασυνοριακή δικαστική συνεργασία στην ΕΕ μεταξύ των αρμόδιων αρχών. Οι τρέχουσες πρωτοβουλίες αποτελούν συνέχεια της περσινής ανακοίνωσης. Τα μέτρα αποσκοπούν στην ψηφιοποίηση των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των αρχών που σχετίζονται με τη δικαιοσύνη, αξιοποιώντας την αποτελεσματικότητα των σύγχρονων εργαλείων επικοινωνίας, όπου αυτό απαιτείται από τις αστικές και ποινικές διαδικασίες, την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και τις έρευνες εν γένει.

Πηγή:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_21_6387

Επιμέλεια: Α. Γιαννακούλα

2. Πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τη θέσπιση νέων νόμων για την πολιτική διαφήμιση, τα εκλογικά δικαιώματα και τη χρηματοδότηση των κομμάτων

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε σήμερα πρόταση σχετικά με τη διαφάνεια και τη στόχευση της πολιτικής διαφήμισης, στο πλαίσιο μέτρων που αποσκοπούν στην προστασία της ακεραιότητας των εκλογών και του ανοικτού δημόσιου διαλόγου. Οι προτεινόμενοι κανόνες θα απαιτούν κάθε πολιτική διαφήμιση να επισημαίνεται σαφώς ως τέτοια και να περιλαμβάνει πληροφορίες, όπως π.χ. το ποιος πληρώνει γι' αυτήν και πόσο. Οι τεχνικές πολιτικής στόχευσης και ενίσχυσης θα πρέπει να εξηγούνται δημοσίως με άνευ προηγουμένου λεπτομέρεια, και να απαγορεύονται όταν χρησιμοποιούν ευαίσθητα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα χωρίς τη ρητή συναίνεση του προσώπου. Η Επιτροπή προτείνει επίσης την επικαιροποίηση των ισχυόντων κανόνων της ΕΕ, αφενός, σχετικά με τους λεγόμενους «μετακινούμενους πολίτες» της ΕΕ και το δικαίωμα ψήφου τους στις ευρωπαϊκές και τις δημοτικές εκλογές, και, αφετέρου, σχετικά με τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα και ιδρύματα.

Η αντιπρόεδρος για θέματα Αξιών και Διαφάνειας, κ. Βιέρα Γιούροβα, δήλωσε σχετικά: «Οι εκλογές δεν πρέπει να είναι διαγωνισμός απροσδιόριστων και αδιαφανών μεθόδων. Ο κόσμος πρέπει να ξέρει γιατί βλέπει μια διαφήμιση, ποιος πλήρωσε γι' αυτήν και πόσο, και ποια κριτήρια μικροστόχευσης χρησιμοποιήθηκαν. Οι νέες τεχνολογίες θα πρέπει να αποτελέσουν εργαλεία χειραφέτησης και όχι χειραγώγησης. Αυτή η φιλόδοξη πρόταση θα προσδώσει πρωτοφανές επίπεδο διαφάνειας στις πολιτικές εκστρατείες και θα περιορίσει τις αδιαφανείς τεχνικές στόχευσης.»

Ο επίτροπος Δικαιοσύνης, κ. Ντιντιέ Ρεντέρς, δήλωσε τα εξής: «Οι δίκαιες και διαφανείς εκλογές αποτελούν αναπόσπαστο μέρος μιας δυναμικής και λειτουργικής κοινωνίας. Γι' αυτό πρέπει να στηρίξουμε την ισότιμη και χωρίς αποκλεισμούς συμμετοχή στις εκλογές του 2024 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στις δημοτικές εκλογές σε ολόκληρη την ΕΕ. Με την πρόταση για την πολιτική διαφήμιση, καθιστούμε ασφαλή τη χρήση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο της πολιτικής στόχευσης, προστατεύοντας έτσι τη δημοκρατική διαδικασία. Μαζί, σημειώνουμε πρόοδο στο κοινό μας έργο για τη δημοκρατία.»

Καθώς προχωρά η ψηφιακή μετάβαση, οι πολίτες πρέπει να μπορούν να διακρίνουν εύκολα αν βλέπουν πολιτικό περιεχόμενο το οποίο δημοσιεύεται επί πληρωμή, είτε στο διαδίκτυο είτε εκτός αυτού, και να είναι σε θέση να συμμετέχουν σε ανοικτές δημόσιες συζητήσεις, χωρίς παραπληροφόρηση, παρεμβάσεις και χειραγώγηση. Οι πολίτες θα πρέπει να είναι σε θέση να βλέπουν καθαρά ποιος χρηματοδότησε μια πολιτική διαφήμιση και γιατί. Στα κυριότερα μέτρα που ορίζονται στον προτεινόμενο κανονισμό σχετικά με τη διαφάνεια και τη στόχευση των πολιτικών διαφημίσεων περιλαμβάνονται τα εξής:

- **Πεδίο εφαρμογής:** Οι πολιτικές διαφημίσεις καλύπτουν τις διαφημίσεις που δημοσιεύονται από έναν πολιτικό παράγοντα ή που δημοσιεύονται για λογαριασμό του ή εξ ονόματός του· περιλαμβάνουν επίσης τις λεγόμενες «θεματικές διαφημίσεις», οι οποίες ενδέχεται να επηρεάσουν το αποτέλεσμα εκλογών ή δημοψηφίσματος, νομοθετικής ή κανονιστικής διαδικασίας ή εκλογικής συμπεριφοράς.

- **Επισήμανση διαφάνειας:** Η επί πληρωμή πολιτική διαφήμιση πρέπει να φέρει σαφή επισήμανση και να παρέχει μια σειρά βασικών πληροφοριών: το όνομα του χορηγού, το οποίο θα πρέπει να εμφανίζεται εμφανώς και να συνοδεύεται από μια εύκολα προσβάσιμη ανακοίνωση διαφάνειας, η οποία θα περιέχει 1) το ποσό που δαπανήθηκε για την πολιτική διαφήμιση, 2) τις πηγές των χρημάτων που χρησιμοποιήθηκαν και 3) τη διασύνδεση μεταξύ της διαφήμισης και των σχετικών εκλογών ή δημοψηφισμάτων.
- **Αυστηροί όροι στόχευσης και ενίσχυσης:** Θα απαγορευτούν οι τεχνικές πολιτικής στόχευσης και ενίσχυσης που χρησιμοποιούν ή συνάγουν ευαίσθητα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όπως η εθνοτική καταγωγή, οι θρησκευτικές πεποιθήσεις ή ο γενετήσιος προσανατολισμός. Αυτές οι τεχνικές θα επιτρέπονται μόνο κατόπιν ρητής συναίνεσης του ενδιαφερομένου. Η στόχευση θα μπορούσε επίσης να επιτρέπεται στο πλαίσιο των νόμιμων δραστηριοτήτων ιδρυμάτων, ενώσεων ή μη κερδοσκοπικών φορέων με πολιτικό, φιλοσοφικό, θρησκευτικό ή συνδικαλιστικό σκοπό, όταν αυτή στοχεύει τα μέλη των εν λόγω φορέων. Για πρώτη φορά θα είναι υποχρεωτικό, μεταξύ άλλων, να περιλαμβάνονται στις διαφημίσεις σαφείς πληροφορίες σχετικά με τους λόγους για τους οποίους μια διαφήμιση στοχεύει ένα συγκεκριμένο άτομο· θα πρέπει επίσης να δημοσιεύονται οι ομάδες ατόμων που αποτελούν στόχο της διαφήμισης και να διευκρινίζονται τα κριτήρια, καθώς και τα εργαλεία ή οι μέθοδοι ενίσχυσης που χρησιμοποιούνται. Οι οργανώσεις που χρησιμοποιούν

πολιτική στόχευση και ενίσχυση θα πρέπει να υιοθετήσουν, να εφαρμόσουν και να δημοσιοποιήσουν μια εσωτερική πολιτική σχετικά με τη χρήση τέτοιων τεχνικών. Εάν δεν πληρούνται όλες οι απαιτήσεις διαφάνειας, μια πολιτική διαφήμιση δεν θα μπορεί να δημοσιευτεί.

- **Πρόστιμα για παραβάσεις:** Τα κράτη μέλη θα υποχρεούνται να επιβάλλουν αποτελεσματικά, αναλογικά και αποτρεπτικά πρόστιμα όταν παραβιάζονται οι κανόνες για τη διαφάνεια της πολιτικής διαφήμισης. Στο πλαίσιο του προτεινόμενου κανονισμού, οι εθνικές αρχές προστασίας δεδομένων θα παρακολουθούν ειδικότερα τη χρήση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην πολιτική στόχευση και θα έχουν την εξουσία να επιβάλλουν πρόστιμα σύμφωνα με τους κανόνες της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων.

Η Επιτροπή πρότεινε επίσης την αναθεώρηση των ενωσιακών κανόνων για τη χρηματοδότηση των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων και ιδρυμάτων. Το τρέχον πλαίσιο είχε ορισμένα κενά, που εμποδίζουν τα κόμματα και τα ιδρύματα να λειτουργήσουν και να εκπληρώσουν την αποστολή τους, δηλ. να αντιπροσωπεύουν τη φωνή των πολιτών της ΕΕ. Οι επικαιροποιήσεις του κανονισμού αποσκοπούν στο να διευκολύνουν τις σχέσεις των ευρωπαϊκών κομμάτων με τα εθνικά κόμματα που είναι μέλη τους και σε διασυνοριακό επίπεδο, να αυξήσουν τη διαφάνεια, ιδίως όσον αφορά την πολιτική διαφήμιση και τις δωρεές, να μειώσουν τον υπερβολικό διοικητικό φόρτο και να αυξήσουν την οικονομική βιωσιμότητα των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων και ιδρυμάτων.

Τέλος, η Επιτροπή πρότεινε να επικαιροποιηθούν οι ισχύοντες κανόνες για τις ευρωπαϊκές και τις δημοτικές εκλογές για τους πολίτες της ΕΕ που διαμένουν σε διαφορετικό κράτος μέλος από εκείνο της ιθαγένειάς τους («μετακινούμενοι πολίτες της ΕΕ»). Μολονότι υπάρχουν περίπου 13,5 εκατομμύρια τέτοιοι πολίτες, πολύ λίγοι απ' αυτούς ασκούν το δικαίωμα ψήφου τους στις ευρωπαϊκές και δημοτικές εκλογές.

Για να εξασφαλιστεί η χωρίς αποκλεισμούς συμμετοχή ενόψει των ευρωπαϊκών εκλογών το 2024, η Επιτροπή προτείνει στοχευμένες τροποποιήσεις στις υπάρχουσες οδηγίες για τα εκλογικά δικαιώματα: οι τροποποιήσεις αυτές αφορούν, μεταξύ άλλων την υποχρέωση να ενημερώνονται προδραστικά οι πολίτες αυτοί σχετικά με τα εκλογικά τους δικαιώματα, τη χρήση τυποποιημένων υποδειγμάτων για την εγγραφή των ψηφοφόρων ή των υποψηφίων στους εκλογικούς καταλόγους, καθώς και τη χρήση της γλώσσας που ομιλείται ευρέως από τους μετακινούμενους πολίτες της ΕΕ που διαμένουν σε μια συγκεκριμένη χώρα. Η πρόταση περιλαμβάνει επίσης διασφαλίσεις ώστε οι μετακινούμενοι πολίτες της ΕΕ να μην διαγράφονται από τους εκλογικούς καταλόγους στη χώρα καταγωγής τους.

Οι προτάσεις θα συζητηθούν πλέον από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Για να εξασφαλιστεί ότι οι εκλογές του 2024 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πραγματοποιούνται με τα υψηλότερα δημοκρατικά πρότυπα, είναι θεμιτό οι νέοι κανόνες να τεθούν σε ισχύ και να εφαρμοστούν πλήρως από τα κράτη μέλη έως την άνοιξη του 2023, δηλαδή ένα έτος πριν από τις εκλογές.

Στις πολιτικές της κατευθύνσεις, η πρόεδρος κ. φον ντερ Λάιεν ανακοίνωσε νομοθετικές προτάσεις για τη διασφάλιση μεγαλύτερης διαφάνειας όσον αφορά την επί πληρωμή πολιτική διαφήμιση και σαφέστερους κανόνες για τη χρηματοδότηση των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων, ως μέρος της προτεραιότητάς της για νέα ώθηση στην ευρωπαϊκή δημοκρατία.

Στο ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για τη δημοκρατία που εγκρίθηκε τον Δεκέμβριο του 2020, η Επιτροπή παρουσίασε την πρώτη της αξιολόγηση των προκλήσεων που συνδέονται με την πολιτική διαφήμιση και με θέματα που αφορούν τις νέες τεχνικές που χρησιμοποιούνται για τη στοχευμένη διαφήμιση βάσει των προσωπικών δεδομένων των χρηστών. Ανεξάρτητα από το αν τα δεδομένα αποκτήθηκαν με ορθό τρόπο ή όχι, οι τεχνικές αυτές μπορούν να χρησιμοποιηθούν καταχρηστικά για την εκμετάλλευση των τρωτών σημείων των πολιτών. Οι πολίτες της ΕΕ έχουν δικαίωμα να λαμβάνουν αντικειμενική, ανοικτή και πλουραλιστική ενημέρωση. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία, καθώς πρόσφατη έρευνα του Ευρωβαρόμετρου έδειξε ότι σχεδόν τέσσερις στους δέκα Ευρωπαίους έχουν εκτεθεί σε περιεχόμενο για το οποίο δεν μπορούσαν εύκολα να προσδιορίσουν αν πρόκειται για πολιτική διαφήμιση ή όχι.

Ο προτεινόμενος κανονισμός βασίζεται και συμπληρώνει τη σχετική ενωσιακή νομοθεσία, στην οποία περιλαμβάνεται ο γενικός κανονισμός για την προστασία δεδομένων (ΓΚΠΔ) και ο προτεινόμενος νόμος για τις ψηφιακές υπηρεσίες, ο οποίος, όταν εκδοθεί, θα καθορίσει περιεκτικούς κανόνες διαφάνειας, λογοδοσίας και σχεδιασμού συστημάτων για τη διαφήμιση σε διαδικτυακές πλατφόρμες, που θα καλύπτουν και την πολιτική διαφήμιση.

Ο προτεινόμενος κανονισμός θα συμπληρωθεί επίσης με την επικαιροποίηση του αυτορρυθμιστικού κώδικα δεοντολογίας για την παραπληροφόρηση, η οποία βασίζεται σε πρόσφατα δημοσιευμένες κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής.

Ο κανονισμός για το καθεστώς και τη χρηματοδότηση των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων και των ευρωπαϊκών πολιτικών ιδρυμάτων είναι μια πρόσφατη νομοθετική πράξη, η οποία εφαρμόστηκε μόνο στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου του 2019. Ωστόσο, εντοπίστηκαν ορισμένα κενά στο ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, τα οποία εμποδίζουν τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα και ιδρύματα να εκπληρώσουν την αποστολή τους, δηλ. να συμβάλουν στη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού πολιτικού χώρου. Συνεπώς, η Επιτροπή υποβάλλει σήμερα πρόταση αναδιατύπωσης του εν λόγω κανονισμού. Οι πολίτες της ΕΕ που διαμένουν σε διαφορετικό κράτος μέλος από εκείνο της προέλευσής τους —οι μετακινούμενοι πολίτες της ΕΕ— έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και στις δημοτικές εκλογές στο κράτος μέλος διαμονής τους.

Ωστόσο, η προσέλευσή τους στις κάλπες είναι συχνά μικρότερη από την προσέλευση των πολιτών που είναι υπήκοοι του κράτους μέλους υποδοχής. Αυτό οφείλεται εν μέρει στις περίπλοκες διαδικασίες εγγραφής στους εκλογικούς καταλόγους στο κράτος μέλος διαμονής τους ή στην έλλειψη σαφών πληροφοριών σχετικά με τα δικαιώματά τους. Αυτό δυσχεραίνει την άσκηση του δικαιώματος ψήφου από τους μετακινούμενους πολίτες της ΕΕ και, επομένως, υπονομεύει τα δημοκρατικά τους δικαιώματα. Για να αντιμετωπιστούν αυτές οι ανησυχίες, προτείνεται σήμερα να επικαιροποιηθεί το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο, δηλαδή η οδηγία για την άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι κατά τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και η οδηγία για την άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κατά τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές.

Πηγή:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_21_6118

Επιμέλεια: Κ. Σαββαΐδου, Θ. Ρήμου

3. Κράτος δικαίου: απάντηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην απόφαση εθνικού Συνταγματικού Δικαστηρίου

3.1. Επιβεβαίωση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή της υπεροχής του δικαίου της ΕΕ

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η από 7-10-2021 προφορική παρουσίαση της απόφασης του πολωνικού Συνταγματικού Δικαστηρίου εγείρει σοβαρές ανησυχίες όσον αφορά την υπεροχή του δικαίου της ΕΕ και την εξουσία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Με σχετική ανακοίνωση, η Επιτροπή στηρίζει και επιβεβαιώνει τις θεμελιώδεις αρχές της έννομης τάξης της Ένωσης, δηλαδή ότι:

- το δίκαιο της ΕΕ υπερισχύει του εθνικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των συνταγματικών διατάξεων·
- όλες οι αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι δεσμευτικές για τις αρχές όλων των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών δικαστηρίων.

Περαιτέρω στην σχετική ανακοίνωσή της η Επιτροπή δηλώνει ότι θα αναλύσει λεπτομερώς την απόφαση του πολωνικού Συνταγματικού Δικαστηρίου και θα αποφασίσει σχετικά με τα επόμενα βήματα. Επιπρόσθετα, δεν θα διστάσει να κάνει χρήση των εξουσιών που της παρέχουν οι Συνθήκες, για τη διασφάλιση της ενιαίας εφαρμογής και της ακεραιότητας του ενωσιακού δικαίου.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι κοινότητα αξιών και δικαίου, κάτι το οποίο πρέπει να τηρείται σε όλα τα κράτη μέλη. Τα δικαιώματα των Ευρωπαίων δυνάμει των Συνθηκών πρέπει να προστατεύονται, ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει καθήκον να διαφυλάσσει την ορθή λειτουργία της έννομης τάξης της Ένωσης και θα συνεχίσει να τη διασφαλίζει.

Πηγή:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/statement_21_5142

Επιμέλεια: Κ. Σαββαΐδου, Θ. Ρήμου

3.2. Η Επιτροπή κινεί διαδικασία επί παραβάσει κατά της Πολωνίας για παραβιάσεις του δικαίου της ΕΕ από το Συνταγματικό Δικαστήριο της χώρας

Στις 22 Δεκεμβρίου 2021 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει διαδικασία επί παραβάσει κατά της Πολωνίας **λόγω σοβαρών ανησυχιών όσον αφορά το πολωνικό Συνταγματικό Δικαστήριο και την πρόσφατη νομολογία του**. Το Συνταγματικό Δικαστήριο, στις αποφάσεις του της 14ης Ιουλίου 2021 και της 7ης Οκτωβρίου 2021, έκρινε ότι οι διατάξεις των Συνθηκών της ΕΕ δεν συνάδουν με το πολωνικό Σύνταγμα, αμφισβητώντας ρητώς την υπεροχή του δικαίου της ΕΕ. Η Πολωνία έχει προθεσμία δύο μηνών για να απαντήσει στην προειδοποιητική επιστολή.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι εν λόγω αποφάσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου **παραβιάζουν τις γενικές αρχές της αυτονομίας, της υπεροχής, της αποτελεσματικότητας και της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, καθώς και τη δεσμευτική ισχύ των αποφάσεων του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης**. Ειδικότερα, στην απόφαση που έλαβε τον Ιούλιο, το Συνταγματικό Δικαστήριο αρνήθηκε τη δεσμευτική ισχύ των διατάξεων περί προσωρινών μέτρων του Δικαστηρίου, που εκδίδονται δυνάμει του άρθρου 279 της ΣΛΕΕ, προκειμένου να διασφαλιστεί ο πραγματικός δικαστικός έλεγχος από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο που έχει συσταθεί νομίμως.

Στην απόφαση που έλαβε τον Οκτώβριο, το Συνταγματικό Δικαστήριο παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει του δικαίου της Ένωσης όταν

έκρινε αντισυνταγματική –και, ως εκ τούτου, μη παράγουσα αποτελέσματα στην πολωνική έννομη τάξη– την εκ μέρους του Δικαστηρίου ερμηνεία του άρθρου 19 παράγραφος 1 της ΣΕΕ, σύμφωνα με την οποία τα εθνικά δικαστήρια μπορούν να κληθούν να ελέγξουν τη νομιμότητα της διαδικασίας διορισμού δικαστή και να αποφανθούν επί δυνητικής πλημμέλειας της διαδικασίας διορισμού προκειμένου να εξακριβώσουν αν ο συγκεκριμένος δικαστής ή το δικαστήριο στο οποίο εκδικάζει ο δικαστής πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 19 παράγραφος 1 της ΣΕΕ.

Επιπλέον, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι εν λόγω αποφάσεις **παραβιάζουν το άρθρο 19 παράγραφος 1 της ΣΕΕ, το οποίο διασφαλίζει το δικαίωμα πραγματικής δικαστικής προστασίας**, καθώς του προσδίδουν μια αδικαιολόγητα περιοριστική ερμηνεία. Ως εκ τούτου, στερούν από τους πολίτες ενώπιον των πολωνικών δικαστηρίων όλες τις εγγυήσεις που προβλέπει η εν λόγω διάταξη.

Τέλος, η Επιτροπή έχει **σοβαρές αμφιβολίες ως προς την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του Συνταγματικού Δικαστηρίου** και θεωρεί ότι αυτό **δεν πληροί πλέον τις απαιτήσεις δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, όπως απαιτείται από το άρθρο 19 παράγραφος 1 της ΣΕΕ**. Όπως επισήμανε επίσης η Επιτροπή στην αιτιολογημένη πρότασή της δυνάμει του άρθρου 7 παράγραφος 1 της ΣΕΕ του 2017 και όπως έκρινε το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην απόφασή του της 7ης Μαΐου 2021, η διαδικασία διορισμού τριών δικαστών στο Συνταγματικό Δικαστήριο τον Δεκέμβριο του 2015 πραγματοποιήθηκε κατά παράβαση των θεμελιωδών κανόνων που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της θέσπισης

και της λειτουργίας του συστήματος συνταγματικού ελέγχου στην Πολωνία. Η σοβαρότητα της παράβασης αυτής δημιουργεί στους πολίτες εύλογη αμφιβολία ως προς την ανεξαρτησία και την αμεροληψία των οικείων δικαστών. Αυτό αποδεικνύεται επίσης από άλλες παρατυπίες και ελλείψεις, όπως η εκλογή του προέδρου και του αντιπροέδρου του Συνταγματικού Δικαστηρίου, οι οποίες προκάλεσαν σοβαρές ανησυχίες όσον αφορά την αμεροληψία των δικαστών του Συνταγματικού Δικαστηρίου κατά τον χειρισμό μεμονωμένων υποθέσεων. Δεδομένου ότι το Συνταγματικό Δικαστήριο καλείται να αποφανθεί επί ζητημάτων που αφορούν την εφαρμογή ή την ερμηνεία του δικαίου της ΕΕ, η Επιτροπή θεωρεί ότι, κατά συνέπεια, δεν μπορεί πλέον να διασφαλίζει πραγματική δικαστική προστασία από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, όπως απαιτείται από το άρθρο 19 παράγραφος 1 της ΣΕΕ, στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της ΕΕ.

Ιστορικό

Το κράτος δικαίου είναι μια από τις θεμελιώδεις αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κατοχυρώνεται στο άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι επίσης σημαντικό για τη λειτουργία της ΕΕ στο σύνολό της, για παράδειγμα όσον αφορά την εσωτερική αγορά, τη συνεργασία στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων, και για να εξασφαλιστεί ότι **οι εθνικοί δικαστές που είναι επίσης «δικαστές της ΕΕ»** μπορούν να εκπληρώσουν τον ρόλο τους όσον αφορά την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ και μπορούν να συνεργάζονται σωστά με το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μαζί με τα άλλα όργανα και τα κράτη μέλη, έχουν την ευθύνη, βάσει των Συνθηκών, να διασφαλίζουν τον σεβασμό του κράτους δικαίου ως θεμελιώδους αξίας της Ένωσης και να κατοχυρώνουν ότι η νομοθεσία, οι αξίες και οι αρχές της ΕΕ γίνονται σεβαστές.

Στις 20 Δεκεμβρίου 2017 η Επιτροπή κίνησε για πρώτη φορά τη διαδικασία του άρθρου 7 παράγραφος 1 της ΣΕΕ για την Πολωνία. Η Επιτροπή έχει επίσης κάνει συχνά χρήση των εργαλείων της ως θεματοφύλακα των Συνθηκών για την αντιμετώπιση ζητημάτων κράτους δικαίου στην Πολωνία μέσω διαδικασιών επί παραβάσει δυνάμει του άρθρου 258 της ΣΛΕΕ.

Στις 3 Απριλίου 2019 η Επιτροπή κίνησε διαδικασία επί παραβάσει για τον λόγο ότι το νέο πειθαρχικό καθεστώς για τους δικαστές υπονομεύει τη δικαστική ανεξαρτησία των Πολωνών δικαστών και δεν παρέχει τις αναγκαίες εγγυήσεις για την προστασία τους από τον πολιτικό έλεγχο, όπως επιτάσσει το Δικαστήριο της ΕΕ. Στις 15 Ιουλίου 2021 το Δικαστήριο έκρινε, στην απόφασή του στην υπόθεση C-791/19, ότι το πειθαρχικό καθεστώς για τους δικαστές στην Πολωνία δεν είναι συμβατό με το δίκαιο της ΕΕ. Το Δικαστήριο δέχθηκε όλους τους ισχυρισμούς που προέβαλε η Επιτροπή. Το πολωνικό πειθαρχικό καθεστώς υπονομεύει τη δικαστική ανεξαρτησία των Πολωνών δικαστών και δεν παρέχει τις αναγκαίες εγγυήσεις για την προστασία των δικαστών από τον πολιτικό έλεγχο. Ειδικότερα, το πειθαρχικό τμήμα του Ανώτατου Δικαστηρίου, στο οποίο ανατίθεται η αρμοδιότητα να επιλαμβάνεται πειθαρχικών υποθέσεων κατά δικαστών, δεν μπορεί να θεωρηθεί ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, όπως απαιτεί το άρθρο 19 παράγραφος 1 της ΣΕΕ.

Στις 29 Απριλίου 2020 η Επιτροπή κίνησε διαδικασία επί παραβάσει σχετικά με τον νόμο της 20ής Δεκεμβρίου 2019 για την τροποποίηση σειράς νομοθετικών πράξεων που διέπουν τη λειτουργία του συστήματος απονομής δικαιοσύνης στην Πολωνία. Στις 31 Μαρτίου 2021 η Επιτροπή αποφάσισε να παραπέμψει την Πολωνία στο Δικαστήριο και ζήτησε τη λήψη προσωρινών μέτρων (C-204/21). Στις 14 Ιουλίου 2021 το Δικαστήριο επέβαλε προσωρινά μέτρα στην Πολωνία, αποδεχόμενο το αίτημα της Επιτροπής για όλα τα σημεία. Ειδικότερα, το Δικαστήριο διέταξε την Πολωνία:

- να αναστείλει αμέσως τις διατάξεις με τις οποίες το πειθαρχικό τμήμα του Ανωτάτου Δικαστηρίου μπορεί να αποφασίζει επί αιτήσεων άρσης της δικαστικής ασυλίας, καθώς και επί θεμάτων απασχόλησης, κοινωνικής ασφάλισης και συνταξιοδότησης των δικαστών του Ανώτατου Δικαστηρίου·
- να αναστείλει αμέσως την ισχύ των αποφάσεων που έχουν ήδη ληφθεί από το πειθαρχικό τμήμα σχετικά με την άρση της δικαστικής ασυλίας· και
- να αναστείλει αμέσως τις διατάξεις που απαγορεύουν στους Πολωνούς δικαστές να εφαρμόζουν απευθείας ορισμένες διατάξεις του δικαίου της ΕΕ για την προστασία της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης και να υποβάλλουν προδικαστικά ερωτήματα για τέτοια ζητήματα στο Δικαστήριο της ΕΕ.

Σε σχέση με τις προαναφερθείσες αποφάσεις του Δικαστηρίου, της 14ης και 15ης Ιουλίου 2021, η Επιτροπή θεωρεί ότι η Πολωνία δεν έλαβε τα αναγκαία μέτρα για να συμμορφωθεί πλήρως με αυτές. Ως εκ τούτου, στις 7 Σεπτεμβρίου 2021 η Επιτροπή έλαβε δύο αποφάσεις.

Πρώτον, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει από το Δικαστήριο να επιβάλει οικονομικές κυρώσεις στην Πολωνία προκειμένου να διασφαλίσει τη συμμόρφωση με τη διάταξη περί προσωρινών μέτρων που είχε ζητήσει το Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 279 της ΣΛΕΕ (της 14ης Ιουλίου 2021). Στις 27 Οκτωβρίου 2021 το Δικαστήριο επέβαλε στην Πολωνία ημερήσια χρηματική ποινή ύψους 1 εκατ. EUR για όσο διάστημα δεν έχει τηρηθεί πλήρως η διάταξη περί προσωρινών μέτρων της 14ης Ιουλίου 2021.

Δεύτερον, η Επιτροπή αποφάσισε επίσης να αποστείλει προειδοποιητική επιστολή, δυνάμει του άρθρου 260 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ, στην Πολωνία, επειδή η χώρα δεν έλαβε τα αναγκαία μέτρα για να συμμορφωθεί πλήρως με την απόφαση του Δικαστηρίου (της 15ης Ιουλίου 2021) με την οποία διαπιστώνεται ότι η πολωνική νομοθεσία σχετικά με το πειθαρχικό καθεστώς για τους δικαστές δεν είναι συμβατή με το δίκαιο της ΕΕ. Οι πολωνικές αρχές απέστειλαν την απάντησή τους στις 8 Νοεμβρίου 2021. Επί του παρόντος η εν λόγω απάντηση εξετάζεται λεπτομερώς προκειμένου να ληφθούν αποφάσεις σχετικά με τα επόμενα βήματα.

Πηγή: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_21_7070

Επιμέλεια: Α. Γιαννακούλα

4. Διαδικασίες ελέγχου συμμόρφωσης με το ενωσιακό δίκαιο

4.1. Αποστολή προειδοποιητικών επιστολών στην Ελλάδα, την Ισπανία, την Κροατία, τη Λετονία, το Λουξεμβούργο, την Πορτογαλία, τη Ρουμανία και την Φινλανδία, διότι δεν μετέφεραν ορθά στο εθνικό τους δίκαιο τους ενωσιακούς κανόνες σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης [οδηγία (ΕΕ) 2017/1371]

Η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει διαδικασία επί παραβάσει κατά της Ελλάδας, της Ισπανίας, της Κροατίας, της Λετονίας, του Λουξεμβούργου, της Πορτογαλίας, της Ρουμανίας και της Φινλανδίας, διότι δεν μετέφεραν ορθά στο εθνικό τους δίκαιο τους ενωσιακούς κανόνες σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης [οδηγία (ΕΕ) 2017/1371]. Οι κανόνες αυτοί, οι οποίοι αποτελούν μέρος της συνολικής στρατηγικής της Επιτροπής για την καταπολέμηση της απάτης, προστατεύουν τον προϋπολογισμό της ΕΕ μέσω της εναρμόνισης των ορισμών, των κυρώσεων, των κανόνων δικαιοδοσίας και των προθεσμιών παραγραφής που σχετίζονται με την απάτη και άλλα αδικήματα εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ. Η ορθή μεταφορά των εν λόγω κανόνων στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών είναι απαραίτητη προκειμένου η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία να μπορεί να διεξάγει αποτελεσματικές έρευνες και διώξεις. Η προθεσμία για τη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο έληξε στις 6 Ιουλίου 2019.

Η Επιτροπή, στην έκθεσή της σχετικά με τη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο στις 6 Σεπτεμβρίου 2021, εντόπισε ορισμένα ζητήματα συμμόρφωσης. Δείχνει ότι απαιτούνται βελτιώσεις, ιδίως προκειμένου να εξασφαλιστεί η συνεπής μεταφορά στο εθνικό δίκαιο των ορισμών των ποινικών αδικημάτων και η ευθύνη των νομικών προσώπων και των φυσικών προσώπων, καθώς και οι κυρώσεις για τα πρόσωπα αυτά. Τα οκτώ κράτη μέλη κατά των οποίων στρέφεται σήμερα η Επιτροπή έχουν πλέον προθεσμία δύο μηνών για να διευκρινίσουν τα μέτρα που έλαβαν προκειμένου να εξασφαλίσουν την ορθή και πλήρη μεταφορά της οδηγίας.

Πηγή:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/inf_21_6201

4.2. Αποστολή προειδοποιητικών επιστολών κατά της Ελλάδας, της Εσθονίας, της Λιθουανίας, του Λουξεμβούργου, της Ουγγαρίας και της Πορτογαλίας λόγω μη ορθής μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο των ενωσιακών κανόνων σχετικά με την πρόσβαση σε δικηγόρο και το δικαίωμα επικοινωνίας μετά τη σύλληψη

Η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει διαδικασία επί παραβάσει κατά της Ελλάδας, της Εσθονίας, της Λιθουανίας, του Λουξεμβούργου, της Ουγγαρίας και της Πορτογαλίας με την αποστολή προειδοποιητικών επιστολών λόγω μη ορθής μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο των ενωσιακών κανόνων σχετικά με την πρόσβαση σε δικηγόρο και το δικαίωμα επικοινωνίας μετά τη σύλληψη (οδηγία 2013/48/ΕΕ). Η οδηγία αποτελεί ένα από τα στοιχεία του νομικού πλαισίου της ΕΕ για τη θέσπιση κοινών ελάχιστων προτύπων περί δίκαιης δίκης, διασφαλίζοντας την επαρκή προστασία των δικαιωμάτων των υπόπτων και των κατηγορουμένων. Η Επιτροπή θεωρεί ότι ορισμένα εθνικά μέτρα μεταφοράς που ανακοινώθηκαν από τα έξι κράτη μέλη δεν πληρούν τις απαιτήσεις της οδηγίας. Ειδικότερα, *οι ελλείψεις αφορούν πιθανές παρεκκλίσεις από το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο, καθώς και παρεκκλίσεις από το δικαίωμα ενημέρωσης τρίτου προσώπου σε περίπτωση στέρησης της ελευθερίας.*

Διαπιστώθηκαν επίσης ζητήματα όσον αφορά, αφενός, τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να αρθεί το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο και, αφετέρου, το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο στο κράτος μέλος έκδοσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Τα εν λόγω έξι κράτη μέλη έχουν πλέον προθεσμία δύο μηνών για να απαντήσουν και να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για την αντιμετώπιση των ελλείψεων που διαπιστώθηκαν από την Επιτροπή. Αν δεν το πράξουν, η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει να προβεί στο επόμενο βήμα της διαδικασίας επί παραβάσει, αποστέλλοντας αιτιολογημένη γνώμη.

Πηγή:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/inf_21_5342

4.3. Αποστολή προειδοποιητικών επιστολών στην Βουλγαρία, την Ελλάδα, την Κύπρο, τη Μάλτα και την Πορτογαλία λόγω της εσφαλμένης εφαρμογής της απόφασης-πλαισίου 2009/315/ΔΕΥ σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών ποινικού μητρώου και της απόφασης 2009/316/ΔΕΥ του Συμβουλίου για τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Συστήματος Πληροφοριών Ποινικού Μητρώου (ECRIS)

Η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει διαδικασία επί παραβάσει κατά της Βουλγαρίας, της Ελλάδας, της Κύπρου, της Μάλτας και της Πορτογαλίας λόγω της εσφαλμένης εφαρμογής της απόφασης-πλαισίου 2009/315/ΔΕΥ σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών ποινικού μητρώου και της απόφασης 2009/316/ΔΕΥ του Συμβουλίου για τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Συστήματος Πληροφοριών Ποινικού Μητρώου (ECRIS). Το σύστημα αυτό, που καθιερώθηκε τον Απρίλιο του 2012, επιτρέπει την ηλεκτρονική ανταλλαγή πληροφοριών ποινικού μητρώου μεταξύ των αρχών σε ολόκληρη την ΕΕ. Εξασφαλίζει ότι οι πληροφορίες ανταλλάσσονται μεταξύ των χωρών της ΕΕ με ομοιόμορφο, γρήγορο και συμβατό τρόπο. Παρέχει επίσης στους δικαστές, στους εισαγγελείς και σε άλλες αρμόδιες αρχές εύκολη πρόσβαση σε πλήρεις πληροφορίες σχετικά με το ποινικό ιστορικό των υπό κρίση προσώπων, συμπεριλαμβανομένων των χωρών της ΕΕ στις οποίες το εν λόγω πρόσωπο έχει καταδικαστεί στο παρελθόν. Ως εκ τούτου, αποτρέπεται η δυνατότητα διαφυγής των παραβατών από το ποινικό παρελθόν τους όταν μετακινούνται από ένα κράτος μέλος της ΕΕ σε άλλο.

Η Επιτροπή εντόπισε προβλήματα στη Βουλγαρία, την Ελλάδα, την Κύπρο, τη Μάλτα και την Πορτογαλία όσον αφορά την ηλεκτρονική διασύνδεση και την αποτελεσματική ανταλλαγή πληροφοριών ποινικού μητρώου μέσω του ECRIS, καθώς και την κοινοποίηση όλων των νέων καταδικαστικών αποφάσεων και ενημερώσεων σχετικά με τις καταδίκες στο κράτος μέλος ή στα κράτη μέλη ιθαγένειας του δράστη. Ένας άλλος λόγος ανησυχίας είναι οι απαντήσεις σε αιτήσεις παροχής πληροφοριών σχετικά με καταδικαστικές αποφάσεις: μερικές φορές οι απαντήσεις αυτές δεν δίνονται εντός των προθεσμιών, ενώ σε άλλες περιπτώσεις δεν δίνονται καν. Τα πέντε κράτη μέλη κατά των οποίων στρέφεται σήμερα η Επιτροπή έχουν πλέον προθεσμία δύο μηνών για να διευκρινίσουν τα μέτρα που έλαβαν προκειμένου να εξασφαλίσουν την ορθή εφαρμογή των εν λόγω μέσων στην πράξη.

Πηγή:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/inf_21_6201

4.4. Αποστολή προειδοποιητικών επιστολών κατά της Ουγγαρίας, της Λετονίας, της Ρουμανίας, της Σουηδίας, της Σλοβενίας και της Σλοβακίας, επειδή δεν μετέφεραν ορθά στο εθνικό τους δίκαιο ορισμένα στοιχεία των ενωσιακών κανόνων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας

Η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει διαδικασία επί παραβάσει κατά της Ουγγαρίας, της Λετονίας, της Ρουμανίας, της Σουηδίας, της Σλοβενίας και της Σλοβακίας, επειδή δεν μετέφεραν ορθά στο εθνικό τους δίκαιο ορισμένα στοιχεία των ενωσιακών κανόνων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας [οδηγία (ΕΕ) 2017/541]. Στους κανόνες αυτούς περιλαμβάνονται διατάξεις που ποινικοποιούν και τιμωρούν με κυρώσεις αδικήματα που σχετίζονται με την τρομοκρατία, όπως τα ταξίδια στο εξωτερικό με σκοπό την τέλεση τρομοκρατικού εγκλήματος, την επιστροφή στην ΕΕ ή την πραγματοποίηση ταξιδιών εντός της ΕΕ για την τέλεση τέτοιων δραστηριοτήτων, την εκπαίδευση για τρομοκρατικούς σκοπούς και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Επιπλέον, οι κανόνες προβλέπουν ειδικές διατάξεις για τα θύματα της τρομοκρατίας, ώστε να εξασφαλίζεται ότι τα θύματα αυτά έχουν πρόσβαση σε αξιόπιστες πληροφορίες, καθώς και σε επαγγελματικές και εξειδικευμένες υπηρεσίες υποστήριξης, αμέσως μετά την επίθεση και για όσο διάστημα είναι αναγκαίο. Οι εν λόγω κανόνες αποτελούν σημαντικό μέρος του θεματολογίου της ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Τα κράτη μέλη όφειλαν να μεταφέρουν τους εν λόγω κανόνες στο εθνικό τους δίκαιο έως τις 8 Σεπτεμβρίου 2018. Η Ουγγαρία, η Λετονία, η Ρουμανία, η Σουηδία, η Σλοβενία και η Σλοβακία έχουν πλέον προθεσμία δύο μηνών για να αντικρούσουν τις αιτιάσεις της Επιτροπής. Διαφορετικά, η Επιτροπή μπορεί να αποστείλει αιτιολογημένη γνώμη.

4.5. Αποστολή προειδοποιητικών επιστολών στη Γαλλία, τη Λετονία, τη Μάλτα, την Πορτογαλία και τη Σλοβακία, λόγω της ελλιπούς και/ή εσφαλμένης μεταφοράς της απόφασης-πλαισίου για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης (2002/584/ΔΕΥ)

Η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει διαδικασία επί παραβάσει κατά της Γαλλίας, της Λετονίας, της Μάλτας, της Πορτογαλίας και της Σλοβακίας λόγω της ελλιπούς και/ή εσφαλμένης μεταφοράς της απόφασης-πλαισίου για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης (2002/584/ΔΕΥ). Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης αποτελεί απλουστευμένη διασυνοριακή δικαστική διαδικασία παράδοσης καταζητούμενου προσώπου προς τον σκοπό της άσκησης ποινικής δίωξης ή της εκτέλεσης ποινής ή μέτρου στερητικού της ελευθερίας. Εάν δικαστής οποιουδήποτε κράτους μέλους εκδώσει ένταλμα σύλληψης και κράτησης υπόπτου για τη διάπραξη σοβαρού εγκλήματος, το εν λόγω ένταλμα ισχύει σε ολόκληρο το έδαφος της ΕΕ. Ο μηχανισμός βασίζεται στην αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης και, ως εκ τούτου, λειτουργεί μέσω άμεσων επαφών μεταξύ των αρμόδιων δικαστικών αρχών. Το ένταλμα, που ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 2004, αντικατέστησε τις χρονοβόρες διαδικασίες έκδοσης που ίσχυαν μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Η Επιτροπή, αφού ολοκλήρωσε την ανάλυσή της σχετικά με τη μεταφορά της απόφασης-πλαισίου στο εθνικό δίκαιο της Γαλλίας, της Λετονίας, της Μάλτας, της Πορτογαλίας και της Σλοβακίας, διαπίστωσε διάφορα ζητήματα συμμόρφωσης.

Τα ζητήματα αυτά αφορούν ιδίως την πλημμελή μεταφορά προαιρετικών λόγων για τη μη εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης και προθεσμιών για τη λήψη απόφασης σχετικά με την εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, όπως έχουν ερμηνευθεί από το Δικαστήριο. Τα εν λόγω πέντε κράτη μέλη έχουν πλέον προθεσμία δύο μηνών για να διευκρινίσουν τα μέτρα που έλαβαν προκειμένου να εξασφαλίσουν την ορθή και πλήρη μεταφορά της απόφασης-πλασιού για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης στο εθνικό δίκαιο.

Μέχρι σήμερα, η Επιτροπή έχει αποστείλει προειδοποιητικές επιστολές λόγω ελλειπών και/ή εσφαλμένης μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο σε 17 κράτη μέλη (Αυστρία, Βέλγιο, Γερμανία, Ελλάδα, Εσθονία, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Κροατία, Κύπρος, Λιθουανία, Ουγγαρία, Πολωνία, Σουηδία, Τσεχία και Φινλανδία). Ορισμένα από αυτά τα κράτη μέλη έχουν ήδη τροποποιήσει τη νομοθεσία μεταφοράς.

Πηγή:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/inf_21_6201

4.6. Αποστολή αιτιολογημένης γνώμης από την Επιτροπή στην Ουγγαρία επειδή ψήφισε ενάντια στη θέση της Ένωσης στην Επιτροπή Ναρκωτικών του ΟΗΕ

Η Επιτροπή αποφάσισε να αποστείλει αιτιολογημένη γνώμη στην Ουγγαρία, επειδή δεν ακολούθησε τη θέση της Ένωσης κατά την ψηφοφορία επί των συστάσεων του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας για την κάνναβη και τις σχετικές με την κάνναβη ουσίες στην Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα ναρκωτικά τον Δεκέμβριο του 2020. Οι εν λόγω συστάσεις αφορούν αλλαγές στα παραρτήματα της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα ναρκωτικά και της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τις ψυχοτρόπους ουσίες, όπου παρατίθενται οι ουσίες υπό διεθνή έλεγχο. Οι αποφάσεις σχετικά με τη διεθνή καταχώριση ουσιών δυνάμει των εν λόγω συμβάσεων εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης. Η θέση της Ένωσης — που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο τον Νοέμβριο του 2020— είναι δεσμευτική, σύμφωνα με το άρθρο 218 παράγραφος 9 της ΣΛΕΕ, για τα κράτη μέλη της ΕΕ, τα οποία πρέπει να ψηφίσουν αναλόγως στην Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Ναρκωτικά. Η Ουγγαρία ψήφισε ενάντια στη θέση της Ένωσης δύο φορές κατά την ψηφοφορία επί των συστάσεων του ΠΟΥ. Η κάνναβη εξακολουθεί να υπόκειται σε διεθνή έλεγχο.

Στόχος των συστάσεων του ΠΟΥ ήταν να διασφαλιστεί ότι η κάνναβη και οι σχετικές με την κάνναβη ουσίες υπόκεινται στον καταλληλότερο διεθνή έλεγχο, με βάση τις τρέχουσες επιστημονικές και ιατρικές γνώσεις. Η Επιτροπή κίνησε τη διαδικασία επί παραβάσει κατά της Ουγγαρίας με την αποστολή προειδοποιητικής επιστολής τον Φεβρουάριο του 2021. Η απάντηση των ουγγρικών αρχών στην προειδοποιητική επιστολή δεν άλλαξε την εκτίμηση της Επιτροπής. Η Ουγγαρία έχει πλέον προθεσμία δύο μηνών για να αντικρούσει τις αιτιάσεις της Επιτροπής. Διαφορετικά, η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει να παραπέμψει την υπόθεση στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πηγή: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/inf_21_5342

4.7. Αποστολή προειδοποιητικής επιστολής κατά της Τσεχίας λόγω πλημμελούς μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο της 5ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

Η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει διαδικασία επί παραβάσει κατά της Τσεχίας λόγω πλημμελούς μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο της 5ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η προθεσμία για τη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο ήταν η 10η Ιανουαρίου 2020 και η Τσεχία είχε δηλώσει μερική μεταφορά. Η Επιτροπή αξιολόγησε τα κοινοποιηθέντα εθνικά μέτρα και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις πλημμελούς μεταφοράς (μη συμμόρφωσης) της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο, οι οποίες επηρεάζουν, μεταξύ άλλων, ορισμένες θεμελιώδεις πτυχές, όπως ο ορισμός του πραγματικού δικαιούχου και η ορθή λειτουργία των μητρώων πραγματικών δικαιούχων. Χωρίς την ορθή λειτουργία των δημόσια προσβάσιμων μητρώων πραγματικών δικαιούχων, το πρόσωπο που έχει την πραγματική κυριότητα ή τον έλεγχο ενός περιουσιακού στοιχείου μπορεί εύκολα να παραμείνει αφανές ιδρύοντας ανώνυμες εταιρείες ή καταπιστεύματα σε δικαιοδοσίες που δεν απαιτούν την εγγραφή του πραγματικού δικαιούχου της εταιρείας σε μητρώο — ή προσλαμβάνοντας εντεταλμένους ή πληρεξουσίους για την υπογραφή των εγγράφων. Η πρακτική αυτή μπορεί να ανοίξει τον δρόμο στη διαφθορά, στη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και σε άλλες παράνομες χρηματοοικονομικές πρακτικές.

Οι ενωσιακοί κανόνες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αποτελούν μέρος της δέσμευσης της Επιτροπής για την προστασία των πολιτών και του χρηματοπιστωτικού συστήματος της ΕΕ έναντι της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Τα σκάνδαλα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες κατά τα τελευταία έτη ανέδειξαν για άλλη μια φορά τη σημασία της ορθής εφαρμογής και της αποτελεσματικής εποπτείας. Τα νομοθετικά κενά που παρατηρούνται σε ένα κράτος μέλος έχουν αντίκτυπο στο σύνολο της ΕΕ. Εάν η Τσεχία δεν απαντήσει ικανοποιητικά εντός δύο μηνών, η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει να αποστείλει αιτιολογημένη γνώμη.

Πηγή:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/inf_21_5342

4.8. Αποστολή αιτιολογημένης γνώμης στην Ιρλανδία λόγω πλημμελούς μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο της 5ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

Η Επιτροπή αποφάσισε να αποστείλει αιτιολογημένη γνώμη στην Ιρλανδία λόγω πλημμελούς μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο της 5ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Παρά το γεγονός ότι η προθεσμία για τη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο έληγε στις 10 Ιανουαρίου 2020, η Ιρλανδία, κατά την ημερομηνία έκδοσης της αιτιολογημένης γνώμης, είχε δηλώσει μερική μόνο μεταφορά της οδηγίας. Η Επιτροπή αξιολόγησε τα κοινοποιηθέντα εθνικά μέτρα και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Ιρλανδία δεν είχε μεταφέρει πλήρως στο εθνικό δίκαιο την υποχρέωση πλήρους ταυτοποίησης του προσώπου που πράγματι κατέχει ή ελέγχει λογαριασμούς πληρωμών, τραπεζικούς λογαριασμούς και θυρίδες ασφαλείας. Η καθυστερημένη πρόσβαση των αρμόδιων αρχών στις πληροφορίες σχετικά με την ταυτότητα των κατόχων τραπεζικών λογαριασμών και λογαριασμών πληρωμών και θυρίδων ασφαλείας δυσχεραίνει την ανίχνευση των μεταφορών χρηματικών ποσών που σχετίζονται με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την τρομοκρατία. Οι ενωσιακοί κανόνες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αποτελούν μέρος της δέσμευσης της Επιτροπής για την προστασία των πολιτών και του χρηματοπιστωτικού συστήματος της ΕΕ έναντι της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Τα νομοθετικά κενά που παρατηρούνται σε ένα κράτος μέλος έχουν αντίκτυπο στο σύνολο της ΕΕ. Εάν η Ιρλανδία δεν απαντήσει ικανοποιητικά εντός δύο μηνών, η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει να παραπέμψει την υπόθεση στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πηγή: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/inf_21_5342

4.9. Αποστολή αιτιολογημένης γνώμης κατά του Βελγίου λόγω έλλειψης ανεξαρτησίας της οικείας αρχής προστασίας δεδομένων

Η Επιτροπή αποφάσισε να αποστείλει αιτιολογημένη γνώμη στο Βέλγιο, επειδή δεν διασφάλισε την πλήρη ανεξαρτησία της οικείας αρχής προστασίας δεδομένων. Η Επιτροπή θεωρεί ότι το Βέλγιο παραβιάζει το άρθρο 52 του γενικού κανονισμού για την προστασία δεδομένων (ΓΚΠΔ), το οποίο ορίζει ότι η εποπτική αρχή προστασίας δεδομένων εκτελεί τα καθήκοντά της και ασκεί τις εξουσίες της με ανεξαρτησία. Η ανεξαρτησία των αρχών προστασίας δεδομένων συνεπάγεται ότι τα μέλη τους είναι απαλλαγμένα από οποιεσδήποτε εξωτερικές επιρροές και δεν ασκούν κανένα ασυμβίβαστο επάγγελμα. Ωστόσο, ορισμένα μέλη της βελγικής αρχής προστασίας δεδομένων δεν μπορούν επί του παρόντος να θεωρηθούν απαλλαγμένα από εξωτερικές επιρροές, διότι είτε λογοδοτούν σε επιτροπή διαχείρισης που εξαρτάται από τη βελγική κυβέρνηση, είτε έχουν συμμετάσχει σε κυβερνητικά έργα με σκοπό την ιχνηλάτηση επαφών στο πλαίσιο της COVID-19, ή είναι μέλη της Επιτροπής Ασφάλειας Πληροφοριών. Στις 9 Ιουνίου 2021 η Επιτροπή απέστειλε προειδοποιητική επιστολή στο Βέλγιο, δίνοντας του προθεσμία δύο μηνών για να λάβει διορθωτικά μέτρα. Η απάντηση του Βελγίου δεν κάλυψε τα ζητήματα που θίγονταν στην προειδοποιητική επιστολή, και τα επίμαχα μέλη παρέμειναν στη θέση τους. Το Βέλγιο έχει πλέον προθεσμία δύο μηνών για να λάβει τα κατάλληλα μέτρα. Διαφορετικά, η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει να παραπέμψει την υπόθεση στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πηγή:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/inf_21_5342

4.10. Θεμελιώδεις αξίες της ΕΕ: Η Επιτροπή καλεί την Ουγγαρία να συμμορφωθεί με την ενωσιακή νομοθεσία όσον αφορά την απαγόρευση περιεχομένου ΛΟΑΤΚΙ

Η Επιτροπή αποφάσισε να αποστείλει αιτιολογημένη γνώμη στην Ουγγαρία όσον αφορά τους εθνικούς της κανόνες που αποσκοπούν στην απαγόρευση ή στον περιορισμό της πρόσβασης σε περιεχόμενο που απεικονίζει την αποκαλούμενη «απόκλιση από την ταυτότητα του εαυτού η οποία αντιστοιχεί στο φύλο κατά τη γέννηση, την αλλαγή φύλου ή την ομοφυλοφιλία» για άτομα ηλικίας κάτω των 18 ετών. Η Επιτροπή κίνησε τη διαδικασία επί παραβάσει με την αποστολή προειδοποιητικής επιστολής στην Ουγγαρία σχετικά με το θέμα αυτό στις 15 Ιουλίου 2021. *Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι επίμαχοι εθνικοί κανόνες αντιβαίνουν σε σειρά νομοθετικών πράξεων της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των προτύπων της οδηγίας για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων όσον αφορά το οπτικοακουστικό περιεχόμενο και την ελεύθερη παροχή διασυνοριακών υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων, δεδομένου ότι οι εν λόγω κανόνες θέτουν αδικαιολόγητους περιορισμούς που εισάγουν διακρίσεις εις βάρος ατόμων με βάση τον γενετήσιο προσανατολισμό τους και οι οποίοι είναι επιπλέον δυσανάλογοι.*

Η Επιτροπή εξέφρασε επίσης ανησυχίες όσον αφορά την οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο, καθώς οι διατάξεις της ουγγρικής νομοθεσίας παραβιάζουν την αρχή της χώρας προέλευσης. Η επίμαχη εθνική νομοθεσία περιορίζει την παροχή υπηρεσιών με περιεχόμενο που απεικονίζει διαφορετικούς σεξουαλικούς προσανατολισμούς σε ανηλίκους, ακόμη και όταν οι υπηρεσίες αυτές προέρχονται από άλλα κράτη μέλη. Η Ουγγαρία δεν αιτιολόγησε τους περιορισμούς αυτούς.

Η Επιτροπή πιστεύει ότι στους τομείς αυτούς που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ, οι διατάξεις του ουγγρικού νόμου παραβιάζουν επίσης την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, την ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης, το δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής, καθώς και το δικαίωμα στην απαγόρευση των διακρίσεων, όπως κατοχυρώνονται αντίστοιχα στα άρθρα 1, 7, 11 και 21 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ. Η Επιτροπή δεν έκρινε ικανοποιητική την απάντηση των ουγγρικών αρχών στην προειδοποιητική επιστολή της. Η Ουγγαρία έχει πλέον προθεσμία δύο μηνών για να διορθώσει την κατάσταση και να απαντήσει στα επιχειρήματα που πρόβαλε η Επιτροπή στην αιτιολογημένη γνώμη. Διαφορετικά, η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει να παραπέμψει την υπόθεση στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πηγή:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/inf_21_6201

4.11. Κράτος δικαίου: Η Επιτροπή περατώνει τη διαδικασία επί παραβάσει κατά της Πολωνίας σχετικά με το συνταξιοδοτικό καθεστώς των δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου

Η Επιτροπή αποφάσισε να περατώσει τη διαδικασία επί παραβάσει που κίνησε στις 2 Ιουλίου 2018 σχετικά με το καθεστώς συνταξιοδότησης των Πολωνών δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου (το οποίο θεσπίστηκε με τον νόμο της 8ης Δεκεμβρίου 2017 περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου). Στις 24 Ιουνίου 2019 το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσε την οριστική του απόφαση στην εν λόγω υπόθεση (C-619/18). Το Δικαστήριο της ΕΕ έκρινε ότι η Πολωνία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει του άρθρου 19 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο της ΣΕΕ: πρώτον, επειδή όρισε ότι το μέτρο που συνίσταται στη μείωση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης των δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου εφαρμόζεται στους εν ενεργεία δικαστές που είχαν διοριστεί στο δικαστήριο αυτό πριν από την έναρξη ισχύος του επίμαχου νόμου· δεύτερον, επειδή παρέχει στον Πρόεδρο της Πολωνίας τη διακριτική ευχέρεια να παρατείνει τη διάρκεια της δικαιοδοτικής δραστηριότητας των δικαστών του εν λόγω δικαστηρίου πέραν του νεοθεσπισθέντος ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης. Η Πολωνία τροποποίησε τη νομοθεσία της καταργώντας το επίμαχο συνταξιοδοτικό καθεστώς και δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι οι δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου τους οποίους αφορά η επίμαχη νομοθεσία εξακολουθούν να επηρεάζονται από αυτήν. Κατά συνέπεια, το ζήτημα αυτό επιλύθηκε και, ως εκ τούτου, η Επιτροπή αποφάσισε να θέσει την υπόθεση στο αρχείο.

Πηγή:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/inf_21_6201

4.12. Υπεροχή του δικαίου της ΕΕ: Η Επιτροπή περατώνει τη διαδικασία επί παραβάσει βάσει επίσημων δεσμεύσεων της Γερμανίας, με τις οποίες αναγνωρίζει σαφώς την υπεροχή του δικαίου της ΕΕ και την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Επιτροπή αποφάσισε σήμερα να περατώσει τη διαδικασία επί παραβάσει κατά της Γερμανίας σχετικά με την απόφαση του γερμανικού Συνταγματικού Δικαστηρίου, της 5ης Μαΐου 2020, σχετικά με πρόγραμμα αγοράς στοιχείων του ενεργητικού του δημόσιου τομέα («πρόγραμμα PSPP») της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Η Επιτροπή θεωρεί σκόπιμο να κλείσει την παράβαση για τρεις λόγους. Πρώτον, η Γερμανία, στην απάντησή της στην προειδοποιητική επιστολή, ανέλαβε πολύ ισχυρές δεσμεύσεις. Ειδικότερα, η Γερμανία δήλωσε επισήμως ότι *επιβεβαιώνει και αναγνωρίζει τις αρχές της αυτονομίας, της υπεροχής, της αποτελεσματικότητας και της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, καθώς και τις αξίες που ορίζονται στο άρθρο 2 της ΣΕΕ, συμπεριλαμβανομένου ιδίως του κράτους δικαίου*. Δεύτερον, η Γερμανία αναγνωρίζει ρητά την εξουσία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι αποφάσεις του οποίου είναι αμετάκλητες και δεσμευτικές. Θεωρεί επίσης ότι η νομιμότητα των πράξεων των θεσμικών οργάνων της Ένωσης δεν μπορεί να υπόκειται στον έλεγχο των γερμανικών δικαστηρίων κατά την εκδίκαση συνταγματικών προσφυγών, αλλά μπορεί να ελέγχεται μόνο από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τρίτον, η γερμανική κυβέρνηση, αναφερόμενη ρητώς στο καθήκον της καλόπιστης συνεργασίας που κατοχυρώνεται στις Συνθήκες, δεσμεύεται να χρησιμοποιήσει όλα τα μέσα που έχει στη διάθεσή της για να αποφύγει στο μέλλον την έκδοση αποφάσεων που κρίνουν ότι υπήρξε υπέρβαση εξουσίας και να αναλάβει ενεργό ρόλο για να διασφαλίσει την επίτευξη αυτού του στόχου.

Πηγή: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/inf_21_6201

Επιμέλεια υποενότητας 4: Κ. Σαββαΐδου, Θ. Ρήμου (4.1–4.9) και Α. Γιαννακούλα (4.10–4.12)

5. Δημοσίευση της υπ' αριθ. 13/2021 έκθεσης του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου σχετικά με τις προσπάθειες της ΕΕ για την καταπολέμηση του ξέπλυματος χρήματος

Ως ξέπλυμα χρήματος νοείται η πρακτική της νομιμοποίησης των προϊόντων του εγκλήματος μέσω της διοχέτευσής τους στην κανονική οικονομία, προκειμένου να συγκαλυφθεί η παράνομη προέλευσή τους. Εντός της Ευρώπης, η Ευρωπόλ εκτιμά την αξία των ύποπτων συναλλαγών σε εκατοντάδες δισεκατομμύρια ευρώ –ποσό που ισοδυναμεί με το 1,3 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) της ΕΕ. Σε παγκόσμιο επίπεδο, οι εκτιμήσεις προσεγγίζουν το 3 % του παγκόσμιου ΑΕΠ. Η ΕΕ ενέκρινε την πρώτη οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες το 1991. Η οδηγία επικαιροποιήθηκε τελευταία το 2018, για την αντιμετώπιση των απειλών που πλήττουν την εσωτερική αγορά από το ξέπλυμα χρήματος και, συνακολούθως, για την πρόληψη της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Προϋπόθεση για την εφαρμογή της οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι η εφαρμογή της σε εθνικό επίπεδο.

Από την άποψη αυτή, σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν και ορισμένα όργανα της ΕΕ. Η Επιτροπή χαράσσει πολιτική, παρακολουθεί τη μεταφορά της ενωσιακής νομοθεσίας στο εθνικό δίκαιο και διενεργεί ανάλυση κινδύνου. Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΑΤ) πραγματοποιεί αναλύσεις, διερευνά παραβιάσεις του δικαίου της Ένωσης και καθορίζει λεπτομερή πρότυπα προς χρήση από τις εποπτικές αρχές και τον κλάδο. Το 2020, η νομική εντολή και οι αρμοδιότητες της ΕΑΤ αναφορικά με την καταπολέμηση του ξέπλυματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ΚΕΧ/ΧΤ) διευρύνθηκαν σημαντικά. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) συνεκτιμά τον κίνδυνο ξέπλυματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ΞΧ/ΧΤ) κατά την προληπτική εποπτεία των τραπεζών στη ζώνη του ευρώ και, από το 2019, ανταλλάσσει συναφείς και αναγκαίες πληροφορίες σχετικά με την καταπολέμηση του ξέπλυματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ΚΕΧ/ΧΤ) με τις εθνικές εποπτικές αρχές.

Επίπεδο ΕΕ

Επιτροπή

Υπεύθυνη για τη χάραξη πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ με σκοπό την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος, τον καθορισμό προτεραιοτήτων και τη διενέργεια εκτιμήσεων κινδύνου, καθώς και για την υλοποίηση άλλων αυτών μέσω της πολιτικής της ΕΕ.

ΕΑΤ

Η ΕΑΤ είναι υπεύθυνη για την ανάπτυξη τεχνικών προτύπων και καθοδήγησης. Έχει επίσης εξουσία να διερευνά παραβιάσεις του δικαίου της Ένωσης. Από το 2020, η εντολή της ΕΑΤ όσον αφορά την ΚΕΧ/ΧΤ περιλαμβάνει επίσης όλα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ωστόσο η ίδια παραμένει η μόνη από τις τρεις ΕΕΑ που είναι αρμόδια για τον τραπεζικό τομέα.

ΕΚΤ

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) είναι αρμόδια για την προληπτική εποπτεία των μεγάλων τραπεζών στη ζώνη του ευρώ. Η ΕΚΤ, κατά την άσκηση των καθηκόντων προληπτικής εποπτείας, αναλαμβάνει δράση σχετικά με ζητήματα ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας που ενδέχεται να έχουν αντίκτυπο στην ασφάλεια και τη φερεγγυότητα μιας τράπεζας.

Ευρωπόλ

Η Ευρωπόλ είναι η υπηρεσία επιβολής του νόμου της ΕΕ η οποία, μεταξύ άλλων, στηρίζει τα κράτη μέλη στην καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και της τρομοκρατίας. Ενημερώνει για ύποπτες συναλλαγές μέσω πλατφόρμας ΤΠ που ονομάζεται FIU.net.

Επίπεδο κρατών μελών

Εποπτικές αρχές ΚΕΧ

Οι εποπτικές αρχές ΚΕΧ είναι αρχές του κράτους μέλους, επιφορτισμένες με την εποπτεία του καθεστώτος ΚΕΧ/ΧΤ, την εξέταση των υπόχρεων οντοτήτων όσον αφορά τη συμμόρφωση με το καθεστώς ΚΕΧ/ΧΤ της χώρας· ορισμένες μπορούν να επιβάλουν πρόστιμα για μη συμμόρφωση ή να εισηγηθούν την επιβολή τους σε άλλη αρχή. Συχνά υπάρχουν περισσότερες από μία εποπτικές αρχές ΚΕΧ/ΧΤ ανά κράτος μέλος.

Μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών

Μονάδα χρηματοοικονομικών πληροφοριών (ΜΧΠ) είναι η αρχή εκείνη του κράτους μέλους που είναι αρμόδια για τη συλλογή και την ανάλυση των αναφορών ύποπτων συναλλαγών που υποβάλλονται από υπόχρεες οντότητες, καθώς και για τη διάδοση των αποτελεσμάτων της ανάλυσής τους στις εθνικές αρχές ΚΕΧ και σε άλλες ΜΧΠ στην ΕΕ ή σε τρίτες χώρες.

Δεδομένης της σημασίας της πολιτικής της ΕΕ για την ΚΕΧ/ΧΤ και της τρέχουσας συγκυρίας που ευνοεί τις μεταρρυθμίσεις, αποφασίσαμε να ελέγξουμε πτυχές της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητάς της. Η έκθεση αποσκοπεί στην ενημέρωση των ενδιαφερόμενων μερών και στη διατύπωση συστάσεων για την περαιτέρω υποστήριξη της ανάπτυξης της πολιτικής και της επακόλουθης υλοποίησής της. Εξετάζει τις δράσεις της ΕΕ στον τομέα αυτό εστιάζοντας στον τραπεζικό τομέα, θέτοντας ως ερώτημα κατά πόσον η δράση της ΕΕ εφαρμόζεται ορθά.

Συνολικά, διαπιστώνει ότι οι δράσεις που αναλαμβάνονται για την πρόληψη του ΚΕΧ/ΧΤ και τη λήψη μέτρων εκεί όπου εντοπίζεται κίνδυνος χαρακτηρίζονται από θεσμικό κατακερματισμό και ελλιπή συντονισμό σε επίπεδο ΕΕ. Στην πράξη, η εποπτεία της ΚΕΧ/ΧΤ εξακολουθεί να ασκείται σε εθνικό επίπεδο, με ένα ανεπαρκές ενωσιακό πλαίσιο εποπτείας για τη διασφάλιση ισότιμων ίσης μεταχείρισης.

Η Επιτροπή υποχρεούται να δημοσιεύει κατάλογο χωρών εκτός της ΕΕ («τρίτες χώρες») που συνιστούν απειλή για την εσωτερική αγορά από άποψη ξεπλύματος χρήματος. Διαπιστώθηκαν ελλείψεις όσον αφορά την επικοινωνία με τις τρίτες χώρες που περιλαμβάνονται στον κατάλογο και απουσία συνεργασίας εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης. Επιπλέον, μέχρι σήμερα, η ΕΕ δεν έχει καταρτίσει αυτόνομο κατάλογο με τρίτες χώρες υψηλού κινδύνου. Η Επιτροπή διενεργεί επίσης ανά διετία εκτίμηση κινδύνου για την εσωτερική αγορά. Η εν λόγω εκτίμηση δεν υποδεικνύει τις μεταβολές που επέρχονται με την πάροδο του χρόνου, στερείται γεωγραφικής εστίασης και δεν προτεραιοποιεί αποτελεσματικά τους κινδύνους.

Διαπιστώθηκε ότι η Επιτροπή καθυστέρησε να αξιολογήσει τη μεταφορά των οδηγιών από τα κράτη μέλη στα εθνικά τους δίκαια, λόγω της χαμηλής ποιότητας των κοινοποιήσεων από τα κράτη μέλη και των περιορισμένων πόρων της Επιτροπής. Υπάλληλοι της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών διεξήγαγαν ενδελεχείς έρευνες για πιθανές παραβιάσεις του δικαίου της ΕΕ, αν και εντοπίσαμε στοιχεία που υποδεικνύουν την άσκηση πιέσεων στους κόλπους του συμβουλίου εποπτών της που συμμετείχαν σε συσκέψεις. Διαπιστώθηκε επίσης ότι η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έχει αρχίσει να ανταλλάσσει πληροφορίες με τις εθνικές εποπτικές αρχές ΚΕΧ/ΧΤ, αν και ορισμένες διαδικασίες λήψης αποφάσεων εκτυλίσσονταν με αργούς ρυθμούς. Εκτός αυτού, η ποιότητα των πληροφοριών που αντάλλασσαν οι εποπτικές αρχές εμφάνιζε σημαντικές διαφοροποιήσεις λόγω των εθνικών πρακτικών. Επί του παρόντος, η ΕΤΑ εργάζεται για την έκδοση επικαιροποιημένων κατευθυντήριων γραμμών.

Τέλος, διατυπώνεται η σύσταση στην Επιτροπή:

- 1) να προτεραιοποιεί με μεγαλύτερη σαφήνεια τον κίνδυνο ΚΕΧ/ΧΤ και να έρχεται σε επαφή με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης για τις καταλογωγραφημένες τρίτες χώρες·
- 2) να προκρίνει τη χρήση κανονισμών αντί οδηγιών, όπου αυτό είναι δυνατόν·
- 3) να θέσει σε εφαρμογή ένα πλαίσιο για την υποβολή αιτημάτων για παραβίαση του δικαίου της Ένωσης.

Επιπλέον, συστήνεται στην Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών:

- 1) να θεσπίσει κανόνες που να μην επιτρέπουν στα μέλη του συμβουλίου εποπτών να επιχειρούν να επηρεάσουν μέλη ομάδας κατά τις συσκέψεις της·
- 2) να εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές που να διευκολύνουν την εναρμονισμένη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των εποπτικών αρχών σε εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο ΕΕ.

Τέλος, προτείνεται στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα:

- 1) να θέσει σε εφαρμογή αποτελεσματικότερες εσωτερικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων·
- 2) να προβεί σε αλλαγές στις εποπτικές πρακτικές της μόλις καταστεί διαθέσιμη καθοδήγηση από την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών.

Η επικείμενη νομοθετική μεταρρύθμιση αποτελεί ευκαιρία για την Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να διευθετήσουν τις αδυναμίες που εντοπίστηκαν και να αποκαταστήσουν τον κατακερματισμό του πλαισίου της ΕΕ για την ΚΕΧ/ΧΤ.

Πίνακας 1 – Στάδια κατάρτισης του καταλόγου τρίτων χωρών

Πίνακας 2 – Απορριφθείς κατάλογος του 2019

Ημερομηνία	Δραστηριότητα
14 Ιουλίου 2016	Πρώτη κατ' εξουσιοδότηση πράξη βάσει της 4ης οδηγίας ΚΕΧ που αναπαράγει σε μεγάλο βαθμό τον κατάλογο της FATF (επικαιροποιήθηκε αρκετές φορές λαμβάνοντας κάθε φορά υπόψη τις μετέπειτα καταλογογραφίες της FATF)
22 Ιουνίου 2018	Μεθοδολογία της Επιτροπής για την κατ' εξουσιοδότηση πράξη βάσει της 5ης οδηγίας ΚΕΧ («η μεθοδολογία του 2018»)
Μάρτιος – Σεπτέμβριος 2018	Διαδικασία διαλογής της Επιτροπής και στάδιο δικής της ανάλυσης (συμπεριλαμβανομένων της Ευρωπόλ και της ΕΥΕΔ)
Σεπτέμβριος 2018 – Ιανουάριος 2019	Συνεργασία της Επιτροπής με τα κράτη μέλη σχετικά με τα σχέδια φακέλων για κάθε χώρα και το σχέδιο κατ' εξουσιοδότηση πράξης
13 Φεβρουαρίου 2019	Έκδοση κατ' εξουσιοδότηση πράξης από την Επιτροπή βάσει της μεθοδολογίας του 2018
7 Μαρτίου 2019	Απόρριψη της κατ' εξουσιοδότηση πράξης από το Συμβούλιο (βλέπε σημείο 34)
7 Μαΐου 2020	Έγκριση επικαιροποιημένης κατ' εξουσιοδότηση πράξης για την περαιτέρω ευθυγράμμιση με τους καταλόγους της FATF
7 Μαΐου 2020	Έγκριση αναθεωρημένης μεθοδολογίας προς εφαρμογή από τις 7 Μαΐου και μετά («η μεθοδολογία του 2020»)

Δικαιοδοσίες εγγεγραμμένες στον κατάλογο της ΕΕ	
Χώρες εγγεγραμμένες στον ισχύοντα κατάλογο της FATF	Μη εγγεγραμμένες χώρες στον ισχύοντα κατάλογο της FATF
Λαοκρατική Δημοκρατία της Κορέας (Βόρεια Κορέα) Ιράν Μπαχάμες Μποτσουάνα Αιθιοπία Γκάνα Πακιστάν Σρι Λάνκα Συρία Τρινιδάδ και Τομπάγκο Τυνησία Υεμένη	Αφγανιστάν Αμερικανική Σαμόα Γκουάμ Ιράκ Λιβύη Νιγηρία Παναμάς Πόρτο Ρίκο Σαμόα Σαουδική Αραβία Αμερικανικές Παρθένοι Νήσοι

Πίνακας 3 – Υπερεθνικές εκτιμήσεις κινδύνου που εκπονήθηκαν από την Επιτροπή

	2017	2019
Επαγγελματικοί κλάδοι	10	11
Προϊόντα ή υπηρεσίες	40	47
Μέση απειλή (δείγμα ΕΕΣ)	2,7 ¹⁵	3,2
Μέση τρωτότητα (δείγμα ΕΕΣ)	2,8	3,0

Σημ. Η δειγματοληπτική μας προσέγγιση περιγράφεται στο σημείο 46. Ως απειλή νοείται η πιθανότητα κατάχρησης ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας για παράνομους σκοπούς. Ως τρωτότητα νοούνται οι πιθανές αδυναμίες αυτών των προϊόντων ή υπηρεσιών, που επιτρέπουν σε τρομοκρατικές ομάδες ή οργανώσεις οργανωμένου εγκλήματος να τα/τις εκμεταλλεύονται για παράνομους σκοπούς.

Πηγή: Ανάλυση του ΕΕΣ, βάσει εγγράφων της Επιτροπής.

6. Δημοσίευση της υπ' αριθ. ΕΕΣ 2/2021 γνωμοδότησης του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου σχετικά με τις προτάσεις για την μεταρρύθμιση της είσπραξης των εσόδων της ΕΕ

Ουσιαστική μεταρρύθμιση του συστήματος χρηματοδότησης του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει να γίνει από το 1988. Η πρόσφατη πρόταση για αλλαγές στον τρόπο είσπραξης των εσόδων από την ΕΕ, οι οποίες θα διασφαλίσουν ισότιμους όρους ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών μελών, αποτελεί εν γένει βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, ωστόσο υπάρχει περιθώριο βελτίωσης. Αυτό είναι το κύριο συμπέρασμα της γνώμης που δημοσίευσε σήμερα το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο όσον αφορά την πρόταση για αναθεώρηση των διαδικασιών είσπραξης των εσόδων της ΕΕ.

Τρεις είναι οι βασικές πηγές εσόδων του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης: οι παραδοσιακοί ίδιοι πόροι (ΠΠ), ο ίδιος πόρος που βασίζεται στο ακαθάριστο εθνικό εισόδημα των κρατών μελών (ΑΕΕ) και ο ίδιος πόρος που βασίζεται στον φόρο προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ). Το 2021, η αναθεώρηση του συστήματος χρηματοδότησης της ΕΕ επέφερε ορισμένες αλλαγές σε δύο εξ αυτών (στους ΠΠ και στον ίδιο πόρο που βασίζεται στον ΦΠΑ). Θεσπίστηκε επίσης ένας νέος ίδιος πόρος ο οποίος βασίζεται στα μη ανακυκλωμένα απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών. Η βασική νομοθετική πράξη που διέπει την είσπραξη των εσόδων της ΕΕ είναι ο κανονισμός για την απόδοση των ιδίων πόρων, για τον οποίο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε ορισμένες τροποποιήσεις. Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο (ΕΕΣ) εξέφρασε την ικανοποίησή του για ορισμένες από τις εν λόγω αλλαγές, όμως επισήμανε τομείς στους οποίους η νομοθετική πρόταση παρουσιάζει ορισμένα μειονεκτήματα.

«Ορισμένες από τις προτεινόμενες τροποποιήσεις σχετικά με τις ροές των εσόδων της ΕΕ κρίνονται ιδιαίτερα σκόπιμες», δήλωσε ο Marek Oriola, Μέλος του ΕΕΣ και αρμόδιος για τη γνώμη. «Αυτές που αφορούν τη διαδικασία απόδοσης στην ΕΕ των ιδίων πόρων της θα ενισχύσουν την προβλεψιμότητα στα κράτη μέλη και θα συμβάλουν στη μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Εντούτοις, άλλες προτάσεις δεν είναι εξίσου υποσχόμενες. Παραδείγματος χάριν, οι προτεινόμενες διαδικασίες για την επίλυση διαφορών αποκλίνουν εν μέρει από τους κανόνες που προβλέπονται σε άλλους κανονισμούς, γεγονός που επιτείνει την πολυπλοκότητα του συστήματος των ιδίων πόρων και επηρεάζει την ασφάλεια δικαίου».

Επίσης, το ΕΕΣ επισημαίνει ότι οι κανόνες που προτείνονται σχετικά με τη διαχείριση των μη ανακτήσιμων ποσών δεν συμβάλλουν στην απλούστευση του συστήματος και ούτε καταδεικνύεται ότι θα αυξήσουν την αποδοτικότητα της είσπραξης των εσόδων. Επιπλέον, σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως αυτές των αλλαγών που αφορούν τη διαχείριση των ταμειακών διαθεσίμων, οι διαθέσιμες πληροφορίες απλώς δεν επαρκούν για την αξιολόγηση του μεγέθους των οφελών που θα αποκομισθούν από τους νέους κανόνες.

Σε γενικές γραμμές, το ΕΕΣ επιδοκιμάζει τις προτεινόμενες αλλαγές όσον αφορά τη διαχείριση των καθυστερημένων πληρωμών από τα κράτη μέλη. Καταλήγει στο συμπέρασμα ότι είναι πιθανόν οι εν λόγω αλλαγές να αποφέρουν βελτίωση της αποδοτικότητας, ωστόσο αναγνωρίζει ότι ο αριθμός των περιπτώσεων που θα επηρεάζονται ετησίως από τις αλλαγές είναι σχετικά μικρός.

Το ΕΕΣ επισημαίνει ότι λίγα είναι τα κράτη μέλη που μπορεί να αποκομίσουν οικονομικά οφέλη από την επέκταση σε παλαιότερες περιπτώσεις της επιβολής ανώτατου ορίου στην προσαύξηση των τόκων υπερημερίας.

Στη γνώμη που διατυπώνει, το ΕΕΣ εισηγείται τρόπους βελτίωσης των αλλαγών των κανόνων. Προτείνει τη θέσπιση μιας ενιαίας διαδικασίας επανεξέτασης εντός του συστήματος της ΕΕ για την επίλυση των διαφορών με τα κράτη μέλη όσον αφορά τους ιδίους πόρους. Προτείνει επίσης στον νομοθέτη να επανεξετάσει το ζήτημα της θέσπισης γενικής προθεσμίας για τη διαγραφή των μη ανακτήσιμων οφειλών από τους λογαριασμούς ΠΙΠ.

Τέλος, το ΕΕΣ εκφράζει τη λύπη του για το γεγονός ότι η νομοθετική πρόταση για την τροποποίηση του κανονισμού για την απόδοση των ιδίων πόρων δεν αποτέλεσε ευκαιρία για τη γενική συγχώνευση όλων των ισχυουσών διατάξεων που διέπουν τα καθεστώτα είσπραξης των εσόδων της ΕΕ, η οποία θα απλούστευε το σύστημα και θα το καθιστούσε περισσότερο διαφανές.

Πίνακας 1 – Διαδικαστικές διαφορές όσον αφορά τη διαδικασία επανεξέτασης σχετικά με τους βασιζόμενους στον ΦΠΑ ιδίους πόρους και τους ΠΙΠ, όπως αυτή προβλέπεται στην πρόταση

Είδος ιδίου πόρου	Προθεσμία για την υποβολή αιτήματος από τα κράτη μέλη	Αιτιολόγηση του αιτήματος	Προθεσμία για τη διατύπωση παρατηρήσεων από την Επιτροπή
Ίδιος πόρος που βασίζεται στον ΦΠΑ	2 μήνες	Είναι ΔΥΝΑΤΗ η αιτιολόγηση	3 μήνες
ΠΙΠ	3 μήνες	Είναι ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ η αιτιολόγηση	6 μήνες

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει της πρότασης.

Πίνακας 2 – Σύγκριση μεταξύ των διαδικασιών επανεξέτασης σχετικά με τους ιδίους πόρους οι οποίες προβλέπονται, αφενός, από τις ισχύουσες νομικές πράξεις και, αφετέρου, από την πρόταση

Είδος ιδίου πόρου	Νομική βάση	Διαδικασία που περατώνεται με απόφαση της Επιτροπής	Δυνατότητα για κράτος μέλος να ασκήσει προσφυγή για ακύρωση ενώπιον του ΔΕΕ	Δυνατότητα για κράτος μέλος να ασκήσει αγωγή για αδικαιολόγητο πλουτισμό ενώπιον του ΔΕΕ
Ίδιος πόρος βασιζόμενος στα μη ανακυκλωμένα απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών	Κανονισμός 2021/770	☒	☒	☒
Ίδιος πόρος που βασίζεται στον ΦΠΑ	Κανονισμός 1553/89	☒	☒	☒
	Πρόταση	☐	☐	☒
ΠΙΠ	Πρόταση	☐	☐	☒

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2021/770 του Συμβουλίου, του κανονισμού (ΕΟΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1553/89 του Συμβουλίου και της πρότασης.

Πηγή:
https://www.eca.europa.eu/Lists/News/NEWS2110_05/IN_OP21_02-Own-resources_EL.pdf

7. Δημοσίευση ετήσιας έκθεσης του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου σχετικά με τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των κεφαλαίων που θα διατεθούν στο μέλλον για την αντιμετώπιση της κρίσης COVID

Αν και οι λογαριασμοί της ΕΕ για το οικονομικό έτος 2020 απεικονίζουν εύλογα την οικονομική κατάστασή της και κρίθηκε ότι τα έσοδα δεν περιείχαν σφάλμα, οι πληρωμές εξακολουθούν να περιέχουν υπερβολικά πολλά σφάλματα. Αυτό είναι το συμπέρασμα της ετήσιας έκθεσης για το οικονομικό έτος 2020 του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕΕΣ), την οποία δημοσιεύσαμε σήμερα. Για δεύτερο συναπτό έτος, οι ελεγκτές διατύπωσαν αρνητική γνώμη σχετικά με τις δαπάνες. Εντόπισαν επίσης κινδύνους και προκλήσεις σχετικά με την εκτέλεση και τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των κεφαλαίων της ΕΕ που διατίθενται για την αντιμετώπιση της κρίσης του κορωνοϊού.

Οι ελεγκτές διαπίστωσαν ότι το συνολικό επίπεδο των παρατυπιών στην εκτέλεση των δαπανών της ΕΕ παρέμεινε σταθερό στο 2,7 % το 2020 (έναντι 2,7 % το 2019). Το 2020, περισσότερο από το ήμισυ των δαπανών που υποβλήθηκαν σε έλεγχο (59 %) θεωρούνταν δαπάνες υψηλού κινδύνου, ποσοστό που παρουσιάζει περαιτέρω αύξηση σε σύγκριση με το 2019 (53 %) και προηγούμενα έτη. |

Οι κανόνες και τα κριτήρια επιλεξιμότητας που διέπουν αυτού του είδους τις δαπάνες είναι συχνά πολύπλοκοι, γεγονός που αυξάνει την πιθανότητα εμφάνισης σφάλματος. Οι δαπάνες υψηλού κινδύνου εξακολουθούν να περιέχουν ουσιώδη σφάλματα, με το επίπεδό τους να εκτιμάται σε 4,0 % (έναντι 4,9 % το 2019). Ως εκ τούτου, όπως και τα προηγούμενα έτη, οι ελεγκτές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι το σφάλμα σε αυτό το σημαντικό είδος δαπανών είναι διάχυτο και διατύπωσαν αρνητική γνώμη σχετικά με τις δαπάνες της ΕΕ για το οικονομικό έτος 2020. |

Το 2020, παραπέψαμε έξι περιπτώσεις πιθανολογούμενης απάτης, οι οποίες προέκυψαν από τις ελεγκτικές εργασίες μας και είναι σαφώς λιγότερες από τις εννέα που παραπέψαμε το 2019. Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) κίνησε διαδικασίες έρευνας για όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις.

«Ενόψει των σημαντικών προκλήσεων που θα κληθούμε να αντιμετωπίσουμε στο μέλλον, πρέπει να επαγρυπνούμε ακόμη περισσότερο για τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των κεφαλαίων της ΕΕ», δήλωσε ο Klaus-Heiner Lehne, Πρόεδρος του ΕΕΣ. «Την προσεχή επταετία, η ΕΕ θα δαπανήσει πολύ περισσότερους πόρους από ό,τι κατά την προηγούμενη περίοδο προγραμματισμού. Τα 27 κράτη μέλη συμφώνησαν σε ένα πρόγραμμα ανάκαμψης από την πανδημία COVID-19, το οποίο θα χρηματοδοτηθεί με την έκδοση δημόσιου χρέους. Η απόφαση αυτή σηματοδοτεί μια σημαντική στροφή για τα οικονομικά της ΕΕ και συνεπάγεται προφανώς την ανάγκη για αποτελεσματικούς ελέγχους όσον αφορά τον τρόπο διάθεσης των πόρων της ΕΕ και το κατά πόσον επιτυγχάνονται τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα».

Η απόκριση της ΕΕ στην πανδημία COVID-19 θα έχει πολύ σημαντικό αντίκτυπο στα οικονομικά της: για τη δημοσιονομική περίοδο 2021-2027, η συνδυασμένη χρηματοδότηση από το μέσο «Next Generation EU» (NGEU) και το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ) θα ανέλθει σε 1 824 δισεκατομμύρια ευρώ, ποσό σχεδόν διπλάσιο των δαπανών υπό το ΠΔΠ της προηγούμενης περιόδου. Δεδομένου αυτού, οι ελεγκτές επισημαίνουν τον κίνδυνο καθυστερημένης έναρξης της εκτέλεσης των υπό επιμερισμένη διαχείριση ταμείων κατά τη δημοσιονομική περίοδο 2021-2027. Καθυστέρηση στην έναρξη της εκτέλεσης των ταμείων είχε σημειωθεί και κατά τη δημοσιονομική περίοδο 2014-2020.

Όπως επισημαίνει το ΕΕΣ, η απορρόφηση των κεφαλαίων των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) από τα κράτη μέλη εξακολούθησε να είναι βραδύτερη από την προβλεπόμενη. Έως το τέλος του 2020, τελευταίο έτος της τρέχουσας επταετούς δημοσιονομικής περιόδου, είχε εγκριθεί μόλις το 55 % της ενωσιακής χρηματοδότησης που είχε εγκριθεί για την περίοδο 2014-2020. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη διόγκωση των εκκρεμών αναλήψεων υποχρεώσεων, οι οποίες στο τέλος του 2020 ανέρχονταν σε 303,2 δισεκατομμύρια ευρώ, ποσό που ισοδυναμεί με τον προϋπολογισμό σχεδόν δύο ετών. Οι ελεγκτές σημειώνουν ότι υφίστανται σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Παραδείγματος χάριν, στα τέλη του 2020, η Φινλανδία είχε απορροφήσει το 79 % των συνολικών κονδυλίων της, ενώ τα τρία κράτη μέλη με το χαμηλότερο ποσοστό απορρόφησης (Ιταλία, Κροατία και Ισπανία) είχαν απορροφήσει μόλις το 45 % περίπου των ποσών για τα οποία είχε αναληφθεί δέσμευση.

Από 1ης Φεβρουαρίου 2020, το Ηνωμένο Βασίλειο έπαυσε να αποτελεί κράτος μέλος της ΕΕ. Οι ελεγκτές επισημαίνουν ότι, στις 31 Δεκεμβρίου 2020, στους λογαριασμούς της ΕΕ εμφανιζόταν απαίτηση έναντι του Ηνωμένου Βασιλείου ύψους 47,5 δισεκατομμυρίων ευρώ, βάσει των αμοιβαίων υποχρεώσεων που καθορίζονταν στη συμφωνία αποχώρησης.

Πλαίσιο 2.2

Εντός προϋπολογισμού μεταφορές και διορθωτικοί προϋπολογισμοί στο πλαίσιο της απόκρισης στην πανδημία COVID-19 (σε εκατομμύρια ευρώ)

Τομείς		Πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων		Πιστώσεις πληρωμών	
		Εντός προϋπολογισμού μεταφορές*	Διορθωτικοί προϋπολογισμοί*	Εντός προϋπολογισμού μεταφορές*	Διορθωτικοί προϋπολογισμοί*
	1. Έξυπνη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη	-8	-12	-215	5 184
	1.α Ανταγωνιστικότητα για την ανάπτυξη και την απασχόληση	-8	-12	-263	-9
	1.β Οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή			48	5 193
	<i>συγκεκριμένα: Χρηματοδότηση ρευστότητας στο πλαίσιο των CRII και CRII+ και ενωσιακή χρηματοδότηση σε ποσοστό 100 %</i>			48	5 100
	2. Βιώσιμη ανάπτυξη: φυσικοί πόροι	-1	49	22	799
	<i>συγκεκριμένα: Ανακούφιση των γεωργών μέσω του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης</i>				750

	3. Ασφάλεια και ιθαγένεια	-69	3 119	50	2 664
	<i>συγκεκριμένα: Χρηματοδότηση της στήριξης έκτακτης ανάγκης εντός της Ένωσης, μέσω της επανενεργοποίησης του μέσου στήριξης έκτακτης ανάγκης</i>		2 700		2 500

	4. Η Ευρώπη ως παγκόσμιος παράγοντας	202		474	586
	5. Διοίκηση	-41		-42	
	9. Ειδικοί μηχανισμοί		133		133
	Σύνολο	84	3 288	289	9 366

(*) Καθαρά ποσά. Εξαιτίας της στρογγυλοποίησης το άθροισμα των ποσών δεν είναι πάντοτε ακριβές.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των αποφάσεων της αρμόδιας για τον προϋπολογισμό αρχής σχετικά με τους διορθωτικούς προϋπολογισμούς και τις εντός προϋπολογισμού μεταφορές, καθώς και βάσει των στοιχείων που ελήφθησαν από την Επιτροπή.

Πλαίσιο 2.3

Επισκόπηση των ποσών που σχετίζονται με την απόκριση στην πανδημία Covid-19 έως το τέλος του 2020 (σε εκατομμύρια ευρώ)

Τομείς	Ποσά που έχουν δεσμευθεί στο πλαίσιο της άμεσης και της έμμεσης διαχείρισης	Ποσά για τα οποία έχει αναληφθεί δέσμευση ή έχουν υπογραφεί συμβάσεις υπό επιμερισμένη διαχείριση
1. Έξυπνη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη	2 558	33 496
 1.α Ανταγωνιστικότητα για την ανάπτυξη και την απασχόληση	2 554	
<i>συγκεκριμένα:</i> Χρηματοδότηση δαπανών που σχετίζονται με το πρόγραμμα Erasmus+	1 402	
Κάλυψη δαπανών που σχετίζονται με το πρόγραμμα «Ορίζων 2020»	1 150	
 1.β Οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή	4	33 496
<i>συγκεκριμένα:</i> Παροχή πρόσθετης ρευστότητας στα κράτη μέλη μέσω της μη ανάκτησης των μη δαπανηθεισών προχρηματοδοτήσεων του 2019 (στο πλαίσιο των CRII και CRII+) – χωρίς άμεση δημοσιονομική επίπτωση		7 600
Στήριξη με τη μορφή χρηματοδότησης της ΕΕ σε ποσοστό 100 % (CRII/CRII+)		6 209
Παροχή πλήρους ευελιξίας / Αναπρογραμματισμός (CRII και CRII+)		19 687
 2. Βιώσιμη ανάπτυξη: φυσικοί πόροι	1	705
 3. Ασφάλεια και ιθαγένεια	3 035	
<i>συγκεκριμένα:</i> Αύξηση του μέσου στήριξης έκτακτης ανάγκης για τη χρηματοδότηση της προμήθειας εμβολίων	2 151	
 4. Η Ευρώπη ως παγκόσμιος παράγοντας	7 184	
<i>συγκεκριμένα:</i>	3 181	

Χρηματοδότηση του αναπρογραμματισμού για την παροχή βοήθειας σε χώρες μέσω του μηχανισμού αναπτυξιακής συνεργασίας		
Χρηματοδότηση του αναπρογραμματισμού για την παροχή βοήθειας σε χώρες μέσω του ευρωπαϊκού μηχανισμού γειτονίας	2 124	
 5. Διοίκηση	6	
9. Ειδικοί μηχανισμοί	133	
Σύνολο	12 917	34 201

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων που παρείχε η Επιτροπή.

Πηγή: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/inf_21_4681

Επιμέλεια υποενοτήτων 4 ως 6: Κ. Σαββαΐδου, Θ. Ρήμου

IV. Ενδιαφέρουσες νομολογιακές απόψεις

1. Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

1.1. ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 21ης Δεκεμβρίου 2021 – Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, **ECLI:EU:C:2021:1034** [Ποινικές διαδικασίες κατά ΡΜ (C-357/19) RO (C-357/19), SP (C-357/19), TQ (C-357/19), KI (C-379/19), LJ (C-379/19), JH (C-379/19), IG (C-379/19), FQ (C-811/19), GP (C-811/19), HO (C-811/19), IN (C-811/19), NC (C-840/19)]

Κράτος δικαίου – Ανεξαρτησία της δικαιοσύνης – Άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ – Άρθρο 47 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων – Καταπολέμηση της διαφθοράς – Προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης – Άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΕΕ – Σύμβαση «PIF» – Ποινικές διαδικασίες – Υποχρέωση των εθνικών δικαστών να εξασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα των αποφάσεων του Συνταγματικού Δικαστηρίου – Πειθαρχική ευθύνη των δικαστών σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τις εν λόγω αποφάσεις – Εξουσία των δικαστών να αφήνουν ανεφάρμοστες αποφάσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου οι οποίες δεν συνάδουν με το δίκαιο της Ένωσης – Αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης

Το δίκαιο της Ένωσης αντιτίθεται στην εφαρμογή της νομολογίας Συνταγματικού Δικαστηρίου στο μέτρο που αυτή, σε συνδυασμό με τις εθνικές διατάξεις αναφορικά με την παραγραφή, προκαλεί συστηματικό κίνδυνο ατιμωρησίας.

Η υπεροχή του Ενωσιακού δικαίου απαιτεί τα εθνικά δικαστήρια να έχουν το δικαίωμα να μην εφαρμόσουν την απόφαση ενός συνταγματικού δικαστηρίου που είναι αντίθετη στο δικαίωμα αυτό, και μάλιστα χωρίς να διατρέχουν τον κίνδυνο πειθαρχικής ευθύνης.

Οι παρούσες υποθέσεις εντάσσονται στην συνέχιση της δικαστικής μεταρρύθμισης αναφορικά με την καταπολέμηση της διαφθοράς στη Ρουμανία, που ήδη έχει αποτελέσει αντικείμενο προγενέστερης απόφασης του Δικαστηρίου [1]. Η μεταρρύθμιση αυτή αποτελεί αντικείμενο παρακολούθησης από την Ευρωπαϊκή ένωση από το έτος 2007 δυνάμει ενός Μηχανισμού Συνεργασίας και Ελέγχου προόδου που θεσπίστηκε με την απόφαση 2006/928 [2] με την ευκαιρία της ένταξης της Ρουμανίας στην Ένωση (στο εξής MCV).

Στο πλαίσιο των υποθέσεων αυτών τίθεται το ερώτημα εάν η εφαρμογή της νομολογίας που απορρέει από διάφορες αποφάσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου

της Ρουμανίας σχετικά με τους κανόνες της ποινικής δικονομίας, που εφαρμόζονται στον τομέα της απάτης και της διαφθοράς ενδέχεται να παραβιάζει το δίκαιο της Ένωσης, κυρίως τις διατάξεις αυτού που στοχεύουν στην προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, την εγγύηση της ανεξαρτησίας των δικαστών και την αξία του κράτους δικαίου, όπως και την αρχή υπεροχής του δικαίου της Ένωσης.

Στις υποθέσεις C-357/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο της Ρουμανίας, το Înalta Curte de Casație și Justiție, (εφεξής HCCJ [3]) καταδίκασε περισσότερα πρόσωπα συμπεριλαμβανομένων πρώην βουλευτών και υπουργών για τις πράξεις της απάτης στον ΦΠΑ, καθώς και για διαφθορά και εμπορία επιρροής, κυρίως σε σχέση με τη διαχείριση ευρωπαϊκών κονδυλίων.

Το Συνταγματικό δικαστήριο ακύρωσε τις αποφάσεις αυτές λόγω της παράνομης σύνθεσης των δικαστικών συμβουλίων, με την αιτιολογία αφενός ότι οι υποθέσεις τις οποίες έκρινε το HCCJ σε πρώτο βαθμό έπρεπε να κριθούν από ειδική σύνδεση εξειδικευμένη σε ζητήματα διαφθοράς [4] και αφετέρου ότι στις υποθέσεις στις οποίες το HCCJ έκρινε ως δευτεροβάθμιο όλοι οι δικαστές της σύνθεσης έπρεπε να είχαν ορισθεί με κλήρωση [5].

Στην υπόθεση C-379/19, οι ποινικές διώξεις έλαβαν χώρα ενώπιον του Tribunalul Bihor (Πολυμελούς Πρωτοδικείου του Μπιχόρ στη Ρουμανία) κατά διαφόρων προσώπων που κατηγορήθηκαν για παραβάσεις διαφθοράς και εμπορία επιρροής. Στο πλαίσιο ενός αιτήματος εξαίρεσης αποδείξεων, το δικαστήριο βρέθηκε ενώπιον της εφαρμογής της νομολογίας του Συνταγματικού Δικαστηρίου που έκρινε αντισυνταγματική τη συλλογή αποδείξεων σε ποινική δίκη με τη συμμετοχή της ρουμανικής υπηρεσίας πληροφοριών, αποκλείοντας αναδρομικά τα σχετικά αποδεικτικά στοιχεία από την ποινική διαδικασία [6].

Στο πλαίσιο αυτό, το HCCJ και το Πολυμελές Πρωτοδικείο του Μπιχόρ υπέβαλαν ερώτημα στο Δικαστήριο αναφορικά με τη συμμόρφωση των αποφάσεων του Συνταγματικού δικαστηρίου στο δίκαιο της Ένωσης [7]. Καταρχάς, το Πολυμελές Πρωτοδικείο του Μπιχόρ υπέβαλε ερώτημα για τον υποχρεωτικό χαρακτήρα του MCV και των εκθέσεων που συντάσσει η Επιτροπή στο πλαίσιο αυτού του μηχανισμού [8]. Εν συνεχεία, το HCCJ έθεσε το ερώτημα ενός ενδεχόμενου συστημικού κινδύνου ατιμωρησίας σε ζητήματα καταπολέμησης της απάτης και της διαφθοράς. Τέλος, τα δικαστήρια αυτά ρώτησαν επίσης εάν οι αρχές της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης και της ανεξαρτησίας των δικαστών τούς επιτρέπουν να αφήσουν ανεφάρμοστη μία απόφαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου, ενώ σύμφωνα με το δίκαιο της Ρουμανίας, η μη συμμόρφωση των δικαστών σε απόφαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

Ο εξαναγκαστικός χαρακτήρας του MCV

Το Δικαστήριο συνεδριάζοντας ως τμήμα μείζονος συνθέσεως, επιβεβαίωσε τη νομολογία από προηγούμενη απόφαση, σύμφωνα με την οποία ο MCV είναι δεσμευτικός στο σύνολό του για τη Ρουμανία. Έτσι, οι πράξεις που εκδόθηκαν από θεσμικά όργανα της Ένωσης πριν την προσχώρηση, δεσμεύουν τη Ρουμανία από την ημερομηνία προσχώρησής της. Πρόκειται για την απόφαση 2006/928 είναι καθόλα δεσμευτική για τη Ρουμανία μέχρι την κατάργησή της. Τα κριτήρια αναφοράς που αποσκοπούν στην εξασφάλιση του σεβασμού του κράτους δικαίου έχουν επίσης έναν εξαναγκαστικό χαρακτήρα.

Η Ρουμανία συνεπώς οφείλει να λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα προς το σκοπό υλοποίησης των στόχων αυτών, λαμβάνοντας υπόψιν τις συστάσεις που διατυπώνονται στις εκθέσεις που εκδίδονται από την Επιτροπή [9].

Η υποχρέωση πρόβλεψη αποτελεσματικών και αποτρεπτικών κυρώσεων για αδικήματα απάτης κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης ή διαφθοράς.

Το δίκαιο της Ένωσης αντιτίθεται στην εφαρμογή νομολογίας Συνταγματικού Δικαστηρίου που οδηγεί σε ακύρωση των αποφάσεων που εκδόθηκαν από δικαστήρια με μη νόμιμη σύνθεση, στο μέτρο που αυτή σε συνδυασμό με τις εθνικές διατάξεις για την παραγραφή δημιουργεί έναν συστημικό κίνδυνο ατιμωρησίας των πράξεων που στοιχειοθετούν σοβαρά αδικήματα απάτης κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης ή διαφθοράς.

Καταρχάς, ακόμα και εάν οι κανόνες που διέπουν την οργάνωση της δικαιοσύνης στα κράτη μέλη, κυρίως αυτή που σχετίζεται με τη σύνθεση των δικαστηρίων σε υποθέσεις απάτης και διαφθοράς, ανήκουν καταρχήν στην εξουσία των κρατών, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι τα κράτη οφείλουν σε κάθε περίπτωση να τηρούν τις υποχρεώσεις που απορρέουν γι' αυτά από το δίκαιο της Ένωσης.

Στις υποχρεώσεις αυτές περιλαμβάνεται η καταπολέμηση κάθε παράνομης δραστηριότητας που περιλαμβάνει αδικήματα διαφθοράς που προσβάλλουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης με μέσα αποτρεπτικά και αποτελεσματικά [10]. Στην περίπτωση της Ρουμανίας, η υποχρέωση αυτή συμπληρώνεται με την υποχρέωση αυτού του κράτους μέλους, που απορρέει

από την απόφαση 2006/923, να καταπολεμήσει με αποτελεσματικό τρόπο τη διαφθορά και ιδιαίτερα τη διαφθορά υψηλού επιπέδου.

Η απαίτηση αποτελεσματικότητας που προκύπτει εκτείνεται αναγκαστικά τόσο στις δίωξεις και τις κυρώσεις των αδικημάτων, όσο και στην εκτέλεση των επιβληθεισών ποινών στο μέτρο που ελλείπει αποτελεσματικής εκτέλεσης των ποινών για αδικήματα απάτης κατά των συμφερόντων και διαφθοράς γενικώς, αυτές δεν μπορούν να είναι αποτελεσματικές και αποτρεπτικές. Εν συνεχεία, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι εναπόκειται πρωτίστως στον εθνικό νομοθέτη να λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσει ότι το δικονομικό καθεστώς που εφαρμόζεται σε τέτοια αδικήματα δεν ενέχει συστημικό κίνδυνο ατιμωρησίας. Σε ό,τι αφορά τα εθνικά δικαστήρια, πρέπει να μην εφαρμόζουν εσωτερικές διατάξεις που εμποδίζουν την εφαρμογή αποτελεσματικών και αποτρεπτικών κυρώσεων.

Εν προκειμένω, η εφαρμογή της εν λόγω νομολογίας του Συνταγματικού δικαστηρίου έχει ως συνέπεια ότι οι υποθέσεις απάτης και διαφθοράς θα πρέπει να επανεξετασθούν, στην ανάγκη, περισσότερες φορές, πρωτοδίκως και/ή κατ' έφεση. Εν όψει της πολυπλοκότητας και της διάρκειας της, μία τέτοια επανεξέταση θα έχει κατ' ανάγκη ως αποτέλεσμα να παραταθεί η διάρκεια των σχετικών ποινικών διαδικασιών. Ωστόσο, πέρα από το γεγονός ότι η Ρουμανία δεσμεύθηκε να μειώσει τη διάρκεια της διαδικασίας σε υποθέσεις διαφθοράς, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι λαμβανομένων υπόψιν των ειδικών υποχρεώσεων που βαρύνουν τη Ρουμανία δυνάμει της απόφασης 2006/928, οι εθνικοί κανόνες και η πρακτική στον τομέα αυτό δεν θα πρέπει να έχουν ως συνέπεια την επιμήκυνση της διάρκειας της προδικασίας αναφορικά με αδικήματα διαφθοράς ή την αποδυνάμωση με ο-

ποιονδήποτε άλλο τρόπο της καταπολέμησης της διαφθοράς [11]. Εξάλλου, λαμβανομένων υπόψιν των εθνικών κανόνων παραγραφής, η επανεξέταση των εν λόγω υποθέσεων θα μπορούσε να οδηγήσει στην παραγραφή των αδικημάτων και να εμποδίσει την τιμώρησή με αποτελεσματικό και αποτρεπτικό τρόπο των προσώπων που κατέχουν τις υψηλότερες θέσεις στο ρουμανικό κράτος και καταδικάστηκαν για διάπραξη σοβαρών πράξεων απάτης και/ή διαφθοράς κατά την ενάσκηση των καθηκόντων τους. Επομένως, ο κίνδυνος ατιμωρησίας θα γινόταν συστημικός για αυτήν την κατηγορία προσώπων και θα υπονόμευε τον στόχο της καταπολέμησης της διαφθοράς σε υψηλό επίπεδο.

Τέλος, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η υποχρέωση διασφάλισης ότι τέτοιου είδους αδικήματα υπόκεινται σε ποινικές κυρώσεις αποτελεσματικές και αποτρεπτικές δεν απαλλάσσει το αιτούν δικαστήριο από τη υποχρέωση να ελέγχει τον αναγκαίο σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων που εγγυάται το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής ένωσης, χωρίς να μπορεί το δικαστήριο να εφαρμόσει ένα εθνικό πρότυπο προστασίας θεμελιωδών δικαιωμάτων που να ενέχει τέτοιο συστημικό κίνδυνο ατιμωρησίας. Ωστόσο, οι απαιτήσεις που πηγάζουν από το άρθρο αυτό δεν αποτελούν εμπόδιο για μία ενδεχόμενη μη εφαρμογή νομολογίας του Συνταγματικού δικαστηρίου σχετικά με την εξειδίκευση και τη σύνθεση των δικαστηρίων σε θέματα διαφθοράς.

Η εγγύηση της ανεξαρτησίας των δικαστών

Το δίκαιο της Ένωσης δεν αντιτίθεται στη δέσμευση των τακτικών δικαστηρίων από τις αποφάσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου, υπό την προϋπόθεση ότι διασφαλίζεται η ανεξαρτησία του δικαστηρίου αυτού

ιδίως από τη νομοθετική και εκτελεστική εξουσία. Από την άλλη πλευρά, το δίκαιο αυτό αντιτίθεται στην πειθαρχική ευθύνη των εθνικών δικαστών για κάθε παράβαση των αποφάσεων αυτών.

Πρώτον, εφόσον η ύπαρξη ενός αποτελεσματικού δικαστικού ελέγχου που στοχεύει στην εξασφάλιση του σεβασμού στο δίκαιο της Ένωσης είναι εγγενής σε ένα κράτος δικαίου, κάθε δικαστήριο που καλείται να εφαρμόσει ή να ερμηνεύει το δίκαιο της Ένωσης πρέπει να ικανοποιεί τις απαιτήσεις μιας αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας. Για να το σκοπό αυτό, είναι ύψιστης σημασίας η ανεξαρτησία των δικαστηρίων. Στο πλαίσιο αυτό, οι δικαστές πρέπει να είναι απαλλαγμένοι από παρεμβάσεις ή εξωτερικές πιέσεις ικανές να θέσουν σε κίνδυνο την ανεξαρτησία τους. Επιπλέον, σύμφωνα με την αρχή της διάκρισης των εξουσιών που χαρακτηρίζει τη λειτουργία ενός κράτους δικαίου, η ανεξαρτησία των δικαστηρίων πρέπει να είναι εξασφαλισμένη έναντι της νομοθετικής και εκτελεστικής εξουσίας.

Δεύτερον, ακόμα και εάν το δίκαιο της Ένωσης δεν επιβάλει στα κράτη μέλη ένα συγκεκριμένο συνταγματικό μοντέλο που να διέπει τις σχέσεις μεταξύ των διαφορετικών κρατικών εξουσιών, το Δικαστήριο υποστηρίζει ότι τα κράτη μέλη δεν πρέπει να σέβονται λιγότερο τις απαιτήσεις ανεξαρτησίας των δικαστηρίων που απορρέουν από το δίκαιο αυτό. Υπό τις συνθήκες αυτές, οι αποφάσεις του Συνταγματικού δικαστηρίου μπορούν να είναι δεσμευτικές για τα τακτικά δικαστήρια, υπό την προϋπόθεση ότι ο εθνικό δίκαιο εγγυάται την ανεξαρτησία μίας των δικαστηρίων αυτών σε σχέση ιδίως με τη νομοθετική και εκτελεστική εξουσία. Από την άλλη πλευρά, εάν το εθνικό δίκαιο δεν εξασφαλίζει αυτήν την ανεξαρτησία, το δίκαιο της Ένωσης αντίκειται σε μία τέτοια εθνική ρύθμιση ή πρακτική, κα-

θώς ένα τέτοιο συνταγματικό δικαστήριο δεν θα μπορούσε να διασφαλίσει την αποτελεσματική δικαστική προστασία που απαιτεί το δίκαιο της Ένωσης.

Τρίτον, με στόχο τη διατήρηση της ανεξαρτησίας των δικαστηρίων, το πειθαρχικό καθεστώς πρέπει να παρουσιάζει τις αναγκαίες εγγυήσεις προκειμένου να αποφευχθεί κάθε κίνδυνος χρήσης ενός τέτοιου καθεστώτος ως συστήματος πολιτικού ελέγχου του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων. Υπό την άποψη αυτή, το γεγονός ότι μία δικαστική απόφαση περιέχει ένα ενδεχόμενο σφάλμα κατά την ερμηνεία και την εφαρμογή των κανόνων του εθνικού δικαίου και του δικαίου της Ένωσης, ή κατά την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και την αξιολόγηση των αποδείξεων, δεν πρέπει από μόνο του να οδηγεί στη στοιχειοθέτηση πειθαρχικής ευθύνης του εν λόγω δικαστή. Στην πραγματικότητα, η στοιχειοθέτηση πειθαρχικής ευθύνης ενός δικαστή για μία δικαστική απόφαση θα πρέπει να περιορίζεται σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις και να πλαισιώνεται από εγγυήσεις που στοχεύουν στην αποφυγή κάθε κινδύνου εξωτερικών πιέσεων στο περιεχόμενο των δικαστικών αποφάσεων. Μία εθνική ρύθμιση σύμφωνα με την οποία κάθε παράβαση των αποφάσεων του Συνταγματικού δικαστηρίου από τους τακτικούς εθνικούς δικαστές είναι ικανή να στοιχειοθετήσει πειθαρχική τους ευθύνη, δεν σέβεται τους όρους αυτούς.

Η υπεροχή του δικαίου της Ένωσης

Η υπεροχή του δικαίου της Ένωσης αντιτίθεται στην αδυναμία των εθνικών δικαιοδοσιών να μην εφαρμόζουν αποφάσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου αντίθετες στο δίκαιο της Ένωσης, επί ποινή πειθαρχικών κυρώσεων.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι στη νομολογία του σχετικά με την Συνθήκη ΕΟΚ, έθεσε την αρχή της υπεροχής του κοινοτικού δικαίου, που νοείται ως καθιέρωση της υπεροχής του δικαίου αυτού επί του δικαίου των κρατών μελών. Υπό το πρίσμα αυτό, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η θεσμοθέτηση από τη συνθήκη ΕΟΚ μίας δικής της έννομης τάξης, που έγινε αποδεκτή από τα κράτη μέλη στη βάση της αμοιβαιότητας, έχει ως επακόλουθο ότι δεν μπορούν να επικαλεστούν έναντι της έννομης αυτής τάξης ένα μεταγενέστερο μονομερές μέτρο, ούτε οποιουσδήποτε κανόνες του εθνικού δικαίου, που να αντιτίθενται στο δίκαιο που απορρέει από τη Συνθήκη της ΕΟΚ, χωρίς να χάνει το δίκαιο αυτό τον κοινοτικό του χαρακτήρα και χωρίς να αμφισβητείται η νομική βάση της ίδιας της Κοινότητας. Επιπλέον, η εκτελεστική δύναμη του κοινοτικού δικαίου δεν μπορεί να ποικίλει από ένα κράτος μέλος σε άλλο υπέρ των μεταγενέστερων εσωτερικών νομοθεσιών, χωρίς να διακυβεύεται η πραγματοποίηση των σκοπών της Συνθήκης της ΕΟΚ και χωρίς να προκαλείται διάκριση λόγω εθνικότητας, η οποία απαγορεύεται από τη Συνθήκη αυτή.

Το Δικαστήριο έτσι έκρινε ότι, αν και συνήφθη υπό τη μορφή μίας διεθνούς σύμβασης, η συνθήκη αποτελεί το συνταγματικό χάρτη μίας κοινότητας δικαίου και ότι τα ουσιώδη χαρακτηριστικά της κοινοτικής έννομης τάξης που έτσι δημιουργούνται είναι, ιδιαίτερα, η υπεροχή της σε σχέση με τα δίκαια των κρατών μελών και η άμεση ισχύς μίας σειράς διατάξεων που εφαρμόζονται στους υπηκόους τους και στα ίδια.

Εξάλλου, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι αυτά τα ουσιώδη χαρακτηριστικά της έννομης τάξης της Ένωσης και η σημασία του οφειλόμενου σεβασμού επιβεβαιώθηκαν με την επικύρωση, χωρίς επιφύλαξη, των συνθηκών που τροποποίησαν τη Συνθήκη της ΕΟΚ και κυρίως με τη Συνθήκη της Λισαβό-

νας. Πράγματι, από την υιοθέτηση της συνθήκης αυτής, η διακυβερνητική διάσκεψη των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών υπενθύμισε ρητά στη διακήρυξη με αριθμό 17 σχετικά με την υπεροχή, που προσαρτάται στην τελική πράξη της διακυβερνητικής διάσκεψης που υιοθέτησε τη Συνθήκη της Λισσαβόνας, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι Συνθήκες και το δίκαιο που θεσπίζεται από την Ένωση βάσει των Συνθηκών υπερισχύουν του δικαίου των κρατών μελών, υπό τους όρους που ορίζονται στην εν λόγω νομολογία.

Το Δικαστήριο προσθέτει ότι, δεδομένου ότι το άρθρο 4 παράγραφος 2 της ΣΕΕ προβλέπει ότι η Ένωση σέβεται την ισότητα των κρατών μελών ενώπιον των συνθηκών, δεν θα μπορούσε να σεβασθεί μία τέτοια ισότητα παρά μόνον εάν τα κράτη-μέλη, δυνάμει της αρχής της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης, αδυνατούν να επικαλεστούν κατά της έννομης τάξης της Ένωσης ένα οποιοδήποτε μονομερές μέτρο.

Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο επισημαίνει ακόμα ότι κατά την άσκηση της αποκλειστικής αρμοδιότητάς του να παρέχει οριστική ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, εναπόκειται σε αυτό να προσδιορίζει το εύρος της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης υπό το πρίσμα των σχετικών δικών του διατάξεων, το εύρος αυτό δεν μπορεί να εξαρτάται από την ερμηνεία των διατάξεων του εθνικού δικαίου, ούτε από την ερμηνεία των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης από ένα εθνικό δικαστήριο, η οποία δεν συμφωνεί με αυτήν του Δικαστηρίου της ΕΕ.

Σύμφωνα με το Δικαστήριο, τα αποτελέσματα που συνδέονται με την αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης δεσμεύουν το σύνολο των οργάνων ενός κράτους μέλους, χωρίς να μπορούν οι εθνικές διατάξεις, συμπεριλαμβανομένων και των συνταγματικών, να αποτελέσουν εμπόδιο σε αυτά. Τα εθνικά δικαστήρια υποχρεούνται να μην εφαρμόζουν αυτεπαγγέλτως κάθε διάταξη ή εθνική πρακτική αντίθετη σε διάταξη του δικαίου της Ένωσης που έχει άμεσο αποτέλεσμα, χωρίς να χρειάζεται να ζητήσουν ή να περιμένουν την προηγούμενη κατάργηση της εθνικής ρύθμισης ή της πρακτικής μέσω της νομοθετικής οδού ή οποιασδήποτε άλλης συνταγματικής διαδικασίας.

Εξάλλου το γεγονός ότι οι εθνικοί δικαστές δεν υπόκεινται σε διαδικασίες ή πειθαρχικές κυρώσεις για την άσκηση της δυνατότητας παραπομπής στο Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 267 της ΣΛΕΕ, η οποία αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητά τους, αποτελεί μία εγγενή εγγύηση της ανεξαρτησίας τους.

Έτσι, στην περίπτωση που ένα εθνικός δικαστής θεωρεί ότι, υπό το πρίσμα μίας απόφασης του Δικαστηρίου η νομολογία του εθνικού συνταγματικού δικαστηρίου είναι αντίθετη στο δίκαιο της Ένωσης, το γεγονός ότι ο εθνικός δικαστής δεν θα εφάρμοζε τη νομολογία αυτή, δεν θα μπορούσε να θεμελιώσει πειθαρχική του ευθύνη.

[1] Απόφαση της 18 Μαΐου 2021, Asociația «Forumul Judecătorilor din România» κ.αλ. C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 et C-397/19 (βλ. επίσης την CP n° 82/21).

[2] Απόφαση 2006/928/CE της Επιτροπής, της 13 Δεκεμβρίου 2006, που εγκαθίδρυσε έναν μηχανισμό συνεργασίας και ελέγχου προόδου των διαδικασιών που υλοποιούνται από τη Ρουμανία με στόχο την επίτευξη ορισμένων εξειδικευμένων στοχεύσεων στο πεδίο της μεταρρύθμισης του δικαιοσύνης και της καταπολέμησης της διαφθοράς (ΕΕ 2006, L 354, σελ. 56).

[3] Υποσ.μετρφ. Haute Cour de cassation et de justice.

[4] Απόφαση της 3 Ιουλίου 2019, με αριθμό 417/2019.

[5] Απόφαση της 7 Νοεμβρίου 2018, με αριθμό 685/2018.

[6] Αποφάσεις 16 Φεβρουαρίου 2016, με αριθμό 51/2016, της 4 Μαΐου 2017, με αριθμό 302/2017 και της 16 Ιανουαρίου 2019, με αριθμό 26/2019.

[7] Άρθρο και άρθρο 19 παράγραφος 1, εδάφιο δεύτερο, ΣυνθΕΕ, άρθρο 325 παράγραφος 1, ΣυνθΛειτΕΕ, άρθρο 2 της σύμβασης που βασίστηκε στο άρθρο Κ3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων που συνήφθη στις Βρυξέλλες την 26 Ιουλίου 1995 και προσαρτάται στην πράξη του Συμβουλίου της 26 Ιουλίου 1995 (ΕΕ 1995, C 316, σελ. 48) καθώς και απόφαση 2006/928.

[8] Σύμφωνα με την απόφαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου της 6 Μαρτίου 2018, με αριθμό 104/2018, η απόφαση 2006/928 δεν μπορεί να αποτελέσει κανόνα αναφοράς στο πλαίσιο του ελέγχου της συνταγματικότητας.

[9] Σύμφωνα με την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας του άρθρου 4 παράγραφος 3 της ΣΕΕ.

[10] Σύμφωνα με το άρθρο 325 παράγραφος 1 ΣΛΕΕ.

[11] Σημείο I., 5) του παραρτήματος ΙΧ της Πράξης σχετικά με τους όρους ένταξης της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας και τις προσαρμογές των Συνθηκών στις οποίες βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ 2005, L 157, σ. 203).

Πηγή – ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ Νο 230/21, Λουξεμβούργο, 21 Δεκεμβρίου 2021:
<https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2021-12/cp210230fr.pdf>

Το κείμενο της απόφασης στις διαθέσιμες γλώσσες:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/el/TXT/?uri=CELEX:62019CJ0357>

Το διατακτικό της απόφασης στα ελληνικά:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:62019CA0357&qid=1646599843496&from=EL>

Επιμέλεια: Μ. Παπαϊωάννου

1.2. ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 16ης Νοεμβρίου 2021 – Συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-748/19 έως C-754/19, ECLI:EU:C:2021:931 [Ποινικές διαδικασίες κατά των WB (C-748/19), XA, YZ (C-749/19), DT (C-750/19), ZY (C-751/19), AX (C-752/19), BV (C-753/19), CU (C-754/19)]

Κράτος δικαίου – Ανεξαρτησία της δικαιοσύνης – Άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ – Εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει τη δυνατότητα του Υπουργού Δικαιοσύνης να αποσπά δικαστές σε ανώτερα δικαστήρια και να ανακαλεί τις εν λόγω αποσπάσεις – Δικαστικοί σχηματισμοί σε ποινικές υποθέσεις στους οποίους μετέχουν δικαστές αποσπασμένοι με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης – Οδηγία (ΕΕ) 2016/343 – Τεκμήριο αθωότητας

Το δίκαιο της Ένωσης αντιτίθεται στο καθεστώς που ισχύει στην Πολωνία στο πλαίσιο του οποίου ο Υπουργός Δικαιοσύνης, ο οποίος είναι συγχρόνως και ο γενικός εισαγγελέας, δύναται να αποσπά δικαστές σε ανώτερα ποινικά δικαστήρια και να θέτει τέρμα στην απόσπαση ανά πάσα στιγμή χωρίς αιτιολογημένη απόφαση.

Ειδικότερα, η απαίτηση περί ανεξαρτησίας των δικαστών επιβάλλει να περιβάλλονται οι κανόνες για την απόσπαση από τις αναγκαίες εγγυήσεις ώστε να αποφεύγεται κάθε ενδεχόμενο χρήσης της απόσπασης ως μέσου πολιτικού ελέγχου του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων, ιδίως στον τομέα του ποινικού δικαίου.

Στο πλαίσιο επτά ποινικών υποθέσεων που εκκρεμούν ενώπιόν του, το Sąd Okręgowy w Warszawie (περιφερειακό δικαστήριο Βαρσοβίας, Πολωνία) διερωτάται ως προς το κατά πόσον συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης η σύνθεση των δικαστικών σχηματισμών που καλούνται να αποφανθούν επί των ανωτέρω υποθέσεων, λαμβανομένης υπόψη της συμμετοχής σε αυτούς δικαστή αποσπασμένου με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης βάσει του νόμου περί οργάνωσης των τακτικών δικαστηρίων [1].

Κατά το αιτούν δικαστήριο, σύμφωνα με τους κανόνες της πολωνικής νομοθεσίας περί αποσπάσεως δικαστών, ο Υπουργός Δικαιοσύνης δύναται να αποσπά έναν δικαστή σε ανώτερο ποινικό δικαστήριο βάσει κριτηρίων που δεν είναι επισήμως γνωστά και χωρίς η απόφαση περί αποσπάσεως να μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο δικαστικού ελέγχου. Επιπροσθέτως, ο Υπουργός δύναται να ανακαλέσει την απόσπαση ανά πάσα στιγμή, χωρίς η ανάκληση να υπόκειται σε προκαθορισμένα νομικά κριτήρια και να χρήζει αιτιολογήσεως.

Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο αποφάσισε να υποβάλει στο Δικαστήριο ερώτημα αναφορικά με τη συμβατότητα των προαναφερθέντων κανόνων με το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ [2], καθώς και αναφορικά με το ζήτημα εάν οι επίμαχοι κανόνες προσβάλλουν το τεκμήριο αθωότητας το οποίο εφαρμόζεται στις ποινικές διαδικασίες και το οποίο απορρέει ιδίως από την οδηγία 2016/343 [3].

Με την απόφασή του, το τμήμα μείζονος συνθέσεως του Δικαστηρίου αποφαινεται ότι το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, εξεταζόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 2 ΣΕΕ, καθώς και η οδηγία 2016/343 4 αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση κατά την οποία ο Υπουργός Δικαιοσύνης κράτους μέλους μπορεί, βάσει κριτηρίων που δεν έχουν δημοσιοποιηθεί, αφενός, να αποσπάσει

δικαστή σε ανώτερο ποινικό δικαστήριο για ορισμένο χρονικό διάστημα ή επ' αορίστω και, αφετέρου, να ανακαλέσει την απόσπαση αυτή ανά πάσα στιγμή και δη με μη αιτιολογημένη απόφαση, ανεξαρτήτως αν πρόκειται για απόσπαση ορισμένου ή αορίστου χρόνου.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

Καταρχάς, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι τα πολωνικά τακτικά δικαστήρια, στα οποία συγκαταλέγεται το περιφερειακό δικαστήριο Βαρσοβίας, εντάσσονται στο πολωνικό σύστημα ενδίκων βοηθημάτων και μέσων στους «τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης», κατά το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ. Προκειμένου να διασφαλισθεί ότι τα εν λόγω δικαιοδοτικά όργανα δύνανται να παρέχουν αποτελεσματική δικαστική προστασία όπως απαιτείται βάσει της ανωτέρω διατάξεως, η διαφύλαξη της ανεξαρτησίας τους έχει πρωταρχική σημασία. Ο σεβασμός της απαιτήσεως περί ανεξαρτησίας επιβάλλει, μεταξύ άλλων, οι κανόνες οι οποίοι διέπουν την απόσπαση των δικαστών να περιβάλλονται από τις αναγκαίες εγγυήσεις ώστε να αποφεύγεται κάθε ενδεχόμενο χρήσης της απόσπασης ως μέσου πολιτικού ελέγχου του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων.

Συναφώς, το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι ναι μεν το γεγονός ότι ο Υπουργός Δικαιοσύνης δύναται να αποσπάσει δικαστές μόνον κατόπιν συναινέσεώς τους συνιστά σημαντική διαδικαστική εγγύηση, πλην όμως υπάρχει σειρά στοιχείων τα οποία, κατά το αιτούν δικαστήριο, παρέχουν στον Υπουργό Δικαιοσύνης την εξουσία να επηρεάζει τους εν λόγω δικαστές και τα οποία μπορούν να δημιουργήσουν αμφιβολίες ως προς την ανεξαρτησία τους. Αναλύοντας τα διάφορα αυτά στοιχεία, το Δικαστήριο επισημαίνει καταρχάς ότι, προκειμένου να αποτραπεί η αυθαιρεσία και ο κίνδυνος χειραγωγήσεως,

η απόφαση για την απόσπαση δικαστή και η απόφαση περί τερματισμού της απόσπασης πρέπει να λαμβάνονται βάσει κριτηρίων που είναι εκ των προτέρων γνωστά και να είναι δεόντως αιτιολογημένες. Επιπροσθέτως, δεδομένου ότι η ανάκληση της απόσπασης δικαστή χωρίς τη συναίνεσή του ενδέχεται να συνεπάγεται για αυτόν αποτελέσματα ανάλογα με εκείνα πειθαρχικής κύρωσης, ένα τέτοιο μέτρο πρέπει να μπορεί να προσβληθεί ενώπιον δικαστηρίου, βάσει διαδικασίας διασφαλίζουσας πλήρως τα δικαιώματα άμυνας.

Εξάλλου, σημειώνοντας ότι ο Υπουργός Δικαιοσύνης ασκεί επίσης καθήκοντα γενικού εισαγγελέα, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι συνακόλουθα ο εν λόγω Υπουργός διαθέτει, σε συγκεκριμένη ποινική υπόθεση, εξουσία τόσο επί του εισαγγελέα του τακτικού δικαστηρίου όσο και επί των αποσπασθέντων δικαστών, γεγονός που μπορεί να δημιουργήσει εύλογες αμφιβολίες στους πολίτες ως προς την αμεροληψία των αποσπασθέντων δικαστών.

Τέλος, δικαστές που έχουν αποσπασθεί σε δικαστικούς σχηματισμούς που καλούνται να αποφανθούν επί των υποθέσεων των κυρίων δικών ασκούν εκ παραλλήλου καθήκοντα ως αναπληρωτές του υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών για τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων, ο οποίος είναι το όργανο που είναι επιφορτισμένο να διερευνά τις πειθαρχικές διαδικασίες που κινούνται κατά δικαστών. Ωστόσο, η ταυτόχρονη άσκηση από το ίδιο πρόσωπο των διπλών ως άνω καθηκόντων, σε ένα πλαίσιο όπου οι αναπληρωτές του υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών για τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων διορίζονται επίσης από τον Υπουργό Δικαιοσύνης, ενδέχεται να δημιουργήσει εύλογες αμφιβολίες στους πολίτες ως προς το ανεπηρέαστο των λοιπών μελών των οικείων δικαστικών σχηματισμών από εξωγενή στοιχεία.

Από κοινού εξεταζόμενες, οι διάφορες αυτές περιστάσεις είναι, υπό την επιφύλαξη των τελικών εκτιμήσεων στις οποίες οφείλει να προβεί το αιτούν δικαστήριο, ικανές να οδηγήσουν στο συμπέρασμα ότι ο Υπουργός Δικαιοσύνης διαθέτει, βάσει κριτηρίων τα οποία δεν είναι γνωστά, την εξουσία να αποσπά δικαστές σε ανώτερα δικαστήρια, καθώς και να θέτει τέρμα στην απόσπασή τους χωρίς να οφείλει να αιτιολογήσει την απόφασή του, με αποτέλεσμα κατά τη διάρκεια της περιόδου της απόσπασής τους οι δικαστές αυτοί να μην απολαύουν των εγγυήσεων και της ανεξαρτησίας των οποίων κάθε δικαστής θα έπρεπε κανονικά να απολαύει σε ένα κράτος δικαίου. Μια τέτοια εξουσία δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνάδει με την υποχρέωση τηρήσεως της απαιτήσεως περί ανεξαρτησίας.

Εξάλλου, το τεκμήριο αθωότητας, το οποίο εφαρμόζεται στις ποινικές διαδικασίες και του οποίου τον σεβασμό επιδιώκει να διασφαλίσει η οδηγία 2016/343 [5], προϋποθέτει ότι ο δικαστής είναι απολύτως αμερόληπτος και απροκατάληπτος όταν εξετάζει την ποινική ευθύνη του κατηγορουμένου. Επομένως, η ανεξαρτησία και η αμεροληψία των δικαστών αποτελούν ουσιώδεις προϋποθέσεις για τη διασφάλιση του τεκμηρίου αθωότητας. Εν προκειμένω όμως προκύπτει ότι, υπό τις περιστάσεις που περιγράφηκαν ανωτέρω, ενδέχεται να υπονομεύονται η ανεξαρτησία και η αμεροληψία των δικαστών και, ως εκ τούτου, το τεκμήριο αθωότητας.

[1] Ustawa Prawo o ustroju sądów powszechnych (νόμος περί οργανώσεως των τακτικών δικαστηρίων), της 27ης Ιουλίου 2001, ως είχε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών των κύριων δικών (Dz. U. 2019, θέση 52).

[2] Βάσει της διατάξεως αυτής, « [τ]α κράτη μέλη προβλέπουν τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που είναι αναγκαία για να διασφαλίζεται η πραγματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης».

[3] Οδηγία (ΕΕ) 2016/343 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, για την ενίσχυση ορισμένων πτυχών του τεκμηρίου αθωότητας και του δικαιώματος παράστασης του κατηγορουμένου στη δίκη του στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας (ΕΕ 2016, L 65, σ. 1).

[4] Άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 2016/343.

Πηγή – ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ Νο 204/21, Λουξεμβούργο, 16 Νοεμβρίου 2021:
<https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2021-11/cp210204el.pdf>

Το κείμενο της απόφασης:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A62019CJ0748&qid=1646687574242>

1.3. ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 6ης Οκτωβρίου 2021 – Υπόθεση C-487/19 [W.Ż.], ECLI:EU:C:2021:798

Κράτος δικαίου – Αποτελεσματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης – Άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ – Αρχές της ισοβιότητας και της ανεξαρτησίας των δικαστών – Μετακίνηση δικαστή των τακτικών δικαστηρίων χωρίς τη συγκατάθεσή του – Προσφυγή – Διάταξη περί απαραδέκτου η οποία εκδόθηκε από δικαστή του Ανώτατου Δικαστηρίου (τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων) της Πολωνίας – Δικαστής ο οποίος διορίστηκε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας βάσει πορίσματος του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου παρά τη δικαστική απόφαση που διατάσσει την αναστολή εκτέλεσης του εν λόγω πορίσματος εν αναμονή της προδικαστικής αποφάσεως του Δικαστηρίου – Δικαστής ο οποίος δεν αποτελεί ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως – Υπεροχή του δικαίου της Ένωσης – Δυνατότητα να θεωρηθεί ανυπόστατη τέτοια διάταξη περί απαραδέκτου

Ιστορικό

Ο δικαστής W.Ż. ήταν μέλος και εκπρόσωπος του πρώην πολωνικού Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου (ΕΔΣ) και έχει δημοσίως επικρίνει τις δικαστικές μεταρρυθμίσεις στην Πολωνία που πραγματοποιήθηκαν από το κυβερνών κόμμα. Το 2018 μετατέθηκε από το τμήμα περιφερειακού δικαστηρίου της πόλης Κ. όπου ασκούσε τα καθήκοντα του ως τότε σε άλλο τμήμα το ίδιου δικαστηρίου. Η μετάθεση αυτή συνιστά εκ των πραγμάτων υποβιβασμό,

καθώς μετατέθηκε από το δευτεροβάθμιο τμήμα σε πρωτοβάθμιο τμήμα του δικαστηρίου. Ο W.Ż. άσκησε διοικητική ένσταση κατά της απόφασης μετάθεσης ενώπιον του ΕΔΣ, το οποίο στις 21 Σεπτεμβρίου 2018 έπαυσε τη διαδικασία ένστασης (η προσβαλλόμενη απόφαση). Στη συνέχεια, κατά της προσβαλλόμενης απόφασης, ο W.Ż. άσκησε προσφυγή ενώπιον του Ανώτατου Δικαστηρίου (Πολωνία).

Κατόπιν της προσφυγής αυτής, ο W.Ż. υπέβαλε αίτηση ζητώντας να εξαιρεθούν από την εκδίκαση της εν λόγω προσφυγής όλοι οι δικαστές του Ανώτατου Δικαστηρίου που είναι μέλη του ΤΕΕΔΥ (Τμήμα Εκτάκτου Ελέγχου και Δημοσίων Υποθέσεων). Ισχυρίστηκε ότι το τμήμα αυτό, λόγω της θεσμικής του μορφής και του τρόπου εκλογής των μελών του από το αντισυνταγματικά διορισθέν ΕΔΣ, δεν μπορεί, υπό οποιαδήποτε σύνθεση των παρόντων μελών του, να αποφανθεί επί της προσφυγής κατά τρόπο αμερόληπτο και ανεξάρτητο.

Ο W.Ż. ισχυρίζεται ότι η πρόταση διορισμού όλων των δικαστών του ΤΕΕΔΥ τους οποίους αφορά η αίτηση εξαίρεσης περιλαμβανόταν στην υπ' αριθ. 331/2018 απόφαση του ΕΔΣ, της 28ης Αυγούστου 2018. Κατά της εν λόγω απόφασης στο σύνολό της προσέφυγαν ενώπιον του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου της Πολωνίας άλλοι μετέχοντες στη διαδικασία διορισμού, ως προς τους οποίους το ΕΔΣ δεν υπέβαλε πρόταση στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας για τον διορισμό τους σε θέση δικαστή του Ανώτατου Δικαστηρίου.

Παρά τις εν εξελίξει διαδικασίες, στις 20 Φεβρουαρίου 2019, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Πολωνίας επέδωσε στον Α.Σ. πράξη διορισμού σε θέση δικαστή του ΤΕΕΔΥ του Ανώτατου Δικαστηρίου (ο δικαστής υπεύθυνος για την εξέταση της προσφυγής του W.Ż. σε μονομελή σύνθεση).

Στις 8 Μαρτίου 2019, ακριβώς πριν από την έναρξη της συνεδρίασης του τμήματος αστικών υποθέσεων, το ΤΕΕΔΥ του Ανώτατου Δικαστηρίου, σε μονομελή σύνθεση αποτελούμενη από τον Α.Σ., και ενώ δεν είχε στη διάθεσή του τη δικογραφία της υπόθεσης, εξέδωσε συναφώς διάταξη απορρίπτοντας την προσφυγή του W.Ż. ως απαράδεκτη.

Επιπλέον, το ΤΕΕΔΥ έκρινε την προσφυγή του W.Ż ως απαράδεκτη παρά το γεγονός ότι είχαν ήδη κινηθεί διαδικασίες ενώπιον του τμήματος αστικών υποθέσεων του Ανώτατου Δικαστηρίου από τον W.Ż. για τον αποκλεισμό όλων των δικαστών του ΤΕΕΔΥ.

Υπό τις συνθήκες αυτές, ο τριμελής δικαστικός σχηματισμός του Ανώτατου Δικαστηρίου (τμήμα αστικών υποθέσεων) αποφάσισε να απευθύνει ερωτήματα στο Ανώτατο Δικαστήριο (τμήμα αστικών υποθέσεων), σε διευρυμένη επταμελή σύνθεση. Τούτο αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο ΔΕΕ προδικαστικό ερώτημα.

Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ πράγματι επιβάλλει στα κράτη μέλη να μεριμνούν ώστε τα εθνικά δικαιοδοτικά τους όργανα που καλούνται να αποφανθούν επί θεμάτων που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης να πληρούν τις απαιτήσεις αυτές, όπερ συνεπάγεται, ιδίως, ότι οι οικείοι δικαστές πρέπει να διορίζονται νομίμως.

Ωστόσο, κατά το δικαστήριο αυτό, **ο δικαστής που απέρριψε την προσφυγή στη συγκεκριμένη υπόθεση διορίστηκε κατά κατάφωρη και εσκεμμένη παράβαση θεμελιωδών διατάξεων του πολωνικού δικαίου που διέπουν τη διαδικασία διορισμού των δικαστών.** Ενόψει αυτών το αιτούν δικαστήριο υπέβαλε το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχουν το άρθρο 2, το άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 3, και το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 47 του Χάρτη και το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, την έννοια ότι δεν αποτελεί ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης, μονομελής δικαστικός σχηματισμός ο οποίος απαρτίζεται από πρόσωπο διορισθέν στη θέση του δικαστή κατά κατάφωρη παράβαση των εθνικών κανόνων δικαίου σχετικά με τον διορισμό των δικαστών, παράβαση συνιστάμενη ιδίως στον διορισμό του εν λόγω προσώπου στη θέση του δικαστή, παρά την προηγούμενη άσκηση προσφυγής ενώπιον του αρμόδιου εθνικού δικαστηρίου Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου κατά του πορίσματος εθνικής αρχής, το οποίο περιλαμβάνει πρόταση διορισμού του ενδιαφερόμενου προσώπου στη θέση του δικαστή, παρά την αναστολή εκτέλεσης του πορίσματος αυτού σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο και παρά τη μη περάτωση της διαδικασίας ενώπιον του αρμόδιου εθνικού δικαστηρίου Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου πριν από την επίδοση της πράξης διορισμού;»

Απόφαση

102 Όπως προβλέπει το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, τα κράτη μέλη οφείλουν να προβλέπουν ένα σύστημα μέσων ένδικης προστασίας και διαδικασιών το οποίο να διασφαλίζει στους πολίτες τον σεβασμό του δικαιώματός τους σε **αποτελεσματική δικαστική προστασία** στους τομείς που

διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης. Η μνημονευόμενη στο άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας των δικαιωμάτων που αντλούν οι πολίτες από το δίκαιο της Ένωσης συνιστά γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, η οποία απορρέει από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών και έχει κατοχυρωθεί με τα άρθρα 6 και 13 της ΕΣΔΑ, καθώς και, σήμερα πλέον, με το άρθρο 47 του Χάρτη [...].

104 Κάθε κράτος μέλος οφείλει, βάσει του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, να διασφαλίζει μεταξύ άλλων ότι τα όργανα τα οποία εντάσσονται ως «δικαστήρια», υπό την έννοια του δικαίου της Ένωσης, στο εθνικό σύστημα ενδίκων βοηθημάτων στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης και τα οποία, ως εκ τούτου, δύνανται να αποφαινούνται υπό την ιδιότητα αυτή επί της εφαρμογής ή της ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης πληρούν τις απαιτήσεις περί αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας (απόφαση Α.Β. κ.λπ., σκέψη 112 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

109 Κατά πάγια νομολογία, οι εγγυήσεις ανεξαρτησίας και αμεροληψίας που απαιτούνται δυνάμει του δικαίου της Ένωσης επιτάσσουν την ύπαρξη κανόνων, ιδίως όσον αφορά τη σύνθεση του οργάνου, τον διορισμό των μελών του, τη διάρκεια της θητείας τους, καθώς και τους λόγους εξαιρέσεως και παύσεως των μελών του, ώστε οι πολίτες να μην έχουν καμία εύλογη αμφιβολία ως προς το ανεπηρέαστο του εν λόγω οργάνου από εξωγενή στοιχεία και ως προς την ουδετερότητά του έναντι των αντικρουόμενων συμφερόντων (απόφαση της 20ής Απριλίου 2021, *Repubblika*, C-896/19, EU:C:2021:311, σκέψη 53 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

110 Συναφώς, επιβάλλεται οι δικαστές να προφυλάσσονται από εξωτερικές παρεμβάσεις ή πιέσεις δυνάμενες να θέσουν σε κίνδυνο την ανεξαρτησία τους. Ειδικότερα, οι κανόνες οι οποίοι διέπουν το καθεστώς των δικαστών και την άσκηση του λειτουργήματός τους πρέπει να αποκλείουν όχι μόνον κάθε άμεση επιρροή, υπό τη μορφή εντολών, αλλά και πιο έμμεσες μορφές επιρροής δυνάμενες να κατευθύνουν τις αποφάσεις τους [...].

111 Συνεπώς, η απαραίτητη ελευθερία των δικαστών από κάθε είδους εξωτερικές παρεμβάσεις ή πιέσεις επιτάσσει, μεταξύ άλλων, ορισμένες εγγυήσεις για την προστασία των προσώπων στα οποία έχει ανατεθεί το δικαιοδοτικό έργο, όπως είναι η **ισοβιότητα** [απόφαση της 5ης Νοεμβρίου 2019, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία των τακτικών δικαστηρίων), C-192/18, EU:C:2019:924, σκέψη 112 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

112 Λαμβανομένης υπόψη της κεφαλαιώδους σημασίας της αρχής της ισοβιότητας, *εξαίρεση* από την εν λόγω αρχή δεν μπορεί να γίνει δεκτή παρά μόνον εφόσον η εξαίρεση αυτή δικαιολογείται από θεμιτό σκοπό και είναι αναλογική σε σχέση με τον σκοπό και υπό τον όρο ότι δεν δύναται να προκαλέσει εύλογες αμφιβολίες στους πολίτες ως προς το ανεπηρέαστο του οικείου δικαιοδοτικού οργάνου από εξωτερικά στοιχεία και ως προς την ουδετερότητά του έναντι των αντιπαρατιθέμενων συμφερόντων. Ως εκ τούτου, είναι κοινώς παραδεκτό ότι οι δικαστές μπορούν να παυθούν από τα καθήκοντά τους εφόσον κριθεί ότι είναι ακατάλληλοι για την άσκησή τους λόγω αδυναμίας ή σοβαρού παραπτώματος, τηρουμένων των προσηκουσών διαδικασιών [πρβλ. απόφαση της 5ης Νοεμβρίου 2019, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία των τακτικών δικαστηρίων), C-192/18, EU:C:2019:924, σκέψεις 113 και 115 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

113 Συναφώς, κατά πάγια νομολογία, η απαίτηση περί ανεξαρτησίας των δικαστών που απορρέει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ επιβάλλει να περιβάλλεται το **πειθαρχικό καθεστώς** που ισχύει για τους δικαστές τις αναγκαίες εγγυήσεις, ώστε να αποφεύγεται κάθε ενδεχόμενο χρήσης του ως συστήματος πολιτικού ελέγχου του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων. Η θέσπιση κανόνων οι οποίοι ορίζουν, μεταξύ άλλων, ποιες συμπεριφορές συνιστούν πειθαρχικά αδικήματα και ποιες κυρώσεις εφαρμόζονται συγκεκριμένα επ' αυτών, οι οποίοι προβλέπουν την παρέμβαση ανεξάρτητου οργάνου βάσει διαδικασίας που εγγυάται πλήρως τα κατοχυρωμένα στα άρθρα 47 και 48 του Χάρτη δικαιώματα, ιδίως δε τα δικαιώματα άμυνας, και οι οποίοι καθιερώνουν τη δυνατότητα προσβολής των αποφάσεων των πειθαρχικών οργάνων ενώπιον των δικαστηρίων αποτελεί σύνολο ουσιωδών εγγυήσεων για τη διαφύλαξη της ανεξαρτησίας της δικαστικής εξουσίας [...].

114 Η μετάθεση δικαστή σε άλλο δικαστήριο χωρίς τη συγκατάθεσή του ή, όπως συνέβη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η μετακίνηση δικαστή σε άλλο τμήμα του ίδιου δικαστηρίου δίχως τη συγκατάθεσή του, είναι επίσης ικανές να θίξουν τις αρχές της ισοβιότητας και της ανεξαρτησίας των δικαστών.

115 Πράγματι, τέτοιες **μεταθέσεις ή μετακινήσεις** ενδέχεται να αποτελέσουν μέσο άσκησης ελέγχου επί του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων, δεδομένου ότι μπορούν όχι μόνο να επηρεάσουν την έκταση των αρμοδιοτήτων των οικείων δικαστών και τον χειρισμό των υποθέσεων που τους έχουν ανατεθεί, αλλά και να έχουν σημαντικές συνέπειες για τη ζωή και τη σταδιοδρομία τους και, ως εκ τούτου, να έχουν αποτελέσματα ανάλογα με εκείνα της πειθαρχικής ποινής.

116 Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, αφού εξέτασε διάφορα διεθνή νομοθετήματα σχετικά με το ζήτημα των δικαστικών μεταθέσεων, επισήμανε, συναφώς, ότι τα νομοθετήματα αυτά επιβεβαίωναν ότι τα μέλη του δικαστικού σώματος έχουν, ως απόρροια της δικαστικής ανεξαρτησίας, το δικαίωμα προστασίας από αυθαίρετη μετάθεση. [...]

119 Όσον αφορά το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η υπόθεση της κύριας δίκης, [...]

124 Συναφώς, **το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου** έχει υπογραμμίσει, μεταξύ άλλων, ότι μολονότι το δικαίωμα σε «δικαστήριο που έχει συσταθεί νομίμως» το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ συνιστά αυτοτελές δικαίωμα, το εν λόγω δικαίωμα συνδέεται στενά με τα εγγύα «ανεξαρτησίας» και «αμεροληψίας», κατά την έννοια της διατάξεως αυτής. [...]

125 Ειδικότερα όσον αφορά τη διαδικασία διορισμού των δικαστών, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχει επίσης επισημάνει ότι λαμβανομένων υπόψη των ουσιωδών συνεπειών της εν λόγω διαδικασίας στην εύρυθμη λειτουργία και στη νομιμότητα της δικαστικής εξουσίας σε ένα δημοκρατικό κράτος το οποίο διέπεται από την υπεροχή του δικαίου, η διαδικασία αυτή συνιστά, κατ' ανάγκην, εγγενές στοιχείο της έννοιας του «δικαστηρίου που έχει συσταθεί νομίμως», κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ, διευκρινίζοντας παράλληλα ότι η ανεξαρτησία ενός δικαστηρίου, κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, αξιολογείται με βάση, μεταξύ άλλων, τον τρόπο διορισμού των μελών του (απόφαση του ΕΔΔΑ της 1ης Δεκεμβρίου 2020, Ástráðsson κατά Ισλανδίας, CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, § 227 και 232).

130 **Όσον αφορά το δίκαιο της Ένωσης, το Δικαστήριο**, εμπνεόμενο επί του θέματος αυτού από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, έχει κρίνει, συναφώς, ότι πλημμέλεια κατά τον διορισμό των δικαστών εντός του οικείου δικαιοδοτικού συστήματος συνιστά παράβαση της απαιτήσεως περί δικαστηρίου νομίμως συσταθέντος, ιδίως όταν η πλημμέλεια αυτή είναι τέτοιας φύσεως και σοβαρότητας ώστε να δημιουργείται πραγματικός κίνδυνος να μπορούν άλλες εξουσίες, ιδίως η εκτελεστική, να ασκήσουν αδικαιολόγητη διακριτική εξουσία θέτοντας σε κίνδυνο την ακεραιότητα του αποτελέσματος στο οποίο οδηγεί η διαδικασία διορισμού και δημιουργώντας με τον τρόπο αυτόν εύλογη αμφιβολία στους πολίτες ως προς την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του ή των οικείων δικαστών, όπερ συμβαίνει οσάκις πρόκειται για θεμελιώδεις κανόνες που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της θεσπίσεως και της λειτουργίας του εν λόγω δικαιοδοτικού συστήματος (πρβλ. απόφαση της 26ης Μαρτίου 2020, Réexamen Simpson κατά Συμβουλίου και HG κατά Επιτροπής, C-542/18 RX-II και C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, σκέψη 75).

131 Στο αιτούν δικαστήριο απόκειται σε τελική ανάλυση να αποφανθεί, υπό το πρίσμα του συνόλου των αρχών που υπομνήσθηκαν στις σκέψεις 126 έως 130 της παρούσας αποφάσεως, και αφού διενεργήσει τις αναγκαίες προς τούτο εκτιμήσεις, επί του ζητήματος αν το σύνολο των συνθηκών υπό τις οποίες πραγματοποιήθηκε ο διορισμός του οικείου δικαστή και, ιδίως, οι ενδεχόμενες πλημμέλειες που εμφιλοχώρησαν στη διαδικασία διορισμού του μπορούν να οδηγήσουν στο συμπέρασμα ότι το τμήμα ως μέλος του οποίου τέτοιος δικαστής, αποφαινόμενος ως μονομελής δικαστικός σχηματισμός, εξέδωσε την επίδικη διάταξη δεν ενήργησε ως «ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως», κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης.

142 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η πλήρης αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης απαιτεί να μπορεί ο δικαστής που επιλαμβάνεται διαφοράς διεπόμενης από το δίκαιο αυτό να διατάζει προσωρινά μέτρα προκειμένου να διασφαλίσει την πλήρη αποτελεσματικότητα της δικαστικής αποφάσεως που πρόκειται να εκδοθεί. Πράγματι, αν το εθνικό δικαστήριο το οποίο αναστέλλει την ενώπιον του διαδικασία έως ότου το Δικαστήριο απαντήσει στο προδικαστικό του ερώτημα δεν μπορούσε να διατάξει προσωρινά μέτρα ισχύοντα μέχρι την έκδοση της αποφάσεως την οποία θα λάβει μετά την απάντηση του Δικαστηρίου, θα θιγόταν η πρακτική αποτελεσματικότητα του συστήματος που καθιερώνει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ (πρβλ. αποφάσεις της 19ης Ιουνίου 1990, Factortame κ.λπ., C-213/89, EU:C:1990:257, σκέψεις 21 και 22, και της 9ης Νοεμβρίου 1995, Atlanta Fruchthandels-gesellschaft κ.λπ. (I), C-465/93, EU:C:1995:369, σκέψη 23 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Η αποτελεσματικότητα του συστήματος αυτού θα διακυβευόταν επίσης αν δημόσια αρχή του κράτους μέλους εντός του οποίου ελήφθησαν τα εν λόγω μέτρα είχε ιδίως τη δυνατότητα να μην αναγνωρίσει τη δεσμευτικότητα τέτοιων προσωρινών μέτρων.

143 Κατά συνέπεια, ο διορισμός του οικείου δικαστή, ο οποίος πραγματοποιήθηκε παρά τη δεσμευτική ισχύ της δικαστικά απρόσβλητης αποφάσεως του Naczelny Sąd Administracyjny (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου) της 27ης Σεπτεμβρίου 2018 και χωρίς να έχει εκδοθεί η απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση A.B. κ.λπ., υπονόμωσε την αποτελεσματικότητα του συστήματος που καθιερώνει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ. [...]

147 Συναφώς, το Δικαστήριο είχε την ευκαιρία να διευκρινίσει σε διάφορες πρόσφατες αποφάσεις ότι απλώς και μόνον ο διορισμός των οικείων δικαστών του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας δεν είναι ικανός να δημιουργήσει εξάρτησή τους από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ούτε να προκαλέσει αμφιβολίες ως προς την αμεροληψία τους, εφόσον, κατόπιν του διορισμού τους, οι ενδιαφερόμενοι δεν υπόκεινται σε καμία πίεση και δεν δέχονται εντολές κατά την άσκηση των καθηκόντων τους [αποφάσεις της 19ης Νοεμβρίου 2019, Α. Κ. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου), C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:982, σκέψη 133, Α.Β. κ.λπ., σκέψη 122, και της 15ης Ιουλίου 2021, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Πειθαρχικό καθεστώς των δικαστικών λειτουργών), C-791/19, EU:C:2021:596, σκέψη 97].

148 Ωστόσο, στις ίδιες αποφάσεις το Δικαστήριο επισήμανε επίσης ότι εξακολουθεί να υφίσταται η αναγκαιότητα να διασφαλισθεί ότι οι ουσιαστικές προϋποθέσεις και οι όροι της διαδικασίας για την έκδοση των αποφάσεων περί διορισμού δεν μπορούν να προκαλέσουν στους πολίτες, μετά τον διορισμό των ενδιαφερομένων, εύλογες αμφιβολίες ως προς το ανεπηρέαστο των οικείων δικαστών από εξωτερικά στοιχεία και ως προς την ουδετερότητά τους έναντι των αντικρουόμενων συμφερόντων και ότι, προς τούτο, επιβάλλεται, ιδίως, οι εν λόγω προϋποθέσεις και όροι να έχουν καθορισθεί κατά τέτοιον τρόπο ώστε να πληρούν τις απαιτήσεις που υπομνήσθηκαν στις σκέψεις 109 και 110 της παρούσας αποφάσεως [...].

151 [...] όσον αφορά τις ειδικές περιστάσεις υπό τις οποίες ο οικείος δικαστής διορίστηκε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ως δικαστής του τμήματος εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων [...]

152 Από κοινού εξεταζόμενες, οι περιστάσεις [...] της παρούσας αποφάσεως μπορούν, υπό την επιφύλαξη των τελικών εκτιμήσεων τις οποίες οφείλει συναφώς να διενεργήσει το αιτούν δικαστήριο, αφενός, να οδηγήσουν στο συμπέρασμα ότι ο διορισμός του οικείου δικαστή πραγματοποιήθηκε κατά πρόδηλη παράβαση των θεμελιωδών κανόνων που διέπουν τη διαδικασία διορισμού των δικαστών του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) και οι οποίοι αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της συγκροτήσεως και της λειτουργίας του οικείου δικαιοδοτικού συστήματος [...].

153 Αφετέρου, και με την ίδια ως άνω επιφύλαξη, βάσει του συνόλου των εν λόγω περιστάσεων το αιτούν δικαστήριο δύναται επίσης να συναγάγει το συμπέρασμα ότι οι συνθήκες υπό τις οποίες πραγματοποιήθηκε ο διορισμός του οικείου δικαστή υπονόμισαν το αδιάβλητο του αποτελέσματος στο οποίο κατέληξε η επίμαχη στην κύρια δίκη διαδικασία διορισμού, συμβάλλοντας στη δημιουργία εύλογων αμφιβολιών στους πολίτες ως προς το ανεπηρέαστο του οικείου δικαστή έναντι εξωγενών στοιχείων και ως προς την ουδετερότητά του έναντι των αντικρουόμενων συμφερόντων, καθώς και στο να μη δίδει ο εν λόγω δικαστής εντύπωση ανεξαρτησίας ή αμεροληψίας, στοιχείο που μπορεί να θίξει την εμπιστοσύνη την οποία η δικαιοσύνη οφείλει να εμπνέει στους πολίτες στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας και ενός κράτους δικαίου.

154 Αν το αιτούν δικαστήριο καταλήξει σε τέτοιες διαπιστώσεις, θα πρέπει να κάνει δεκτό ότι οι συνθήκες υπό τις οποίες πραγματοποιήθηκε ο διορισμός του οικείου δικαστή είναι εν προκειμένω ικανές να εμποδίσουν την εκπλήρωση της επιταγής του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, κατά την οποία, όταν ένα όργανο, όπως αυτό στο πλαίσιο του οποίου ο εν λόγω δικαστής αποφάνθηκε εν προκειμένω ως μονομελής δικαστικός σχηματισμός, το οποίο καλείται να αποφανθεί επί μέτρου μετακινήσεως που έ-

χειληφθεί χωρίς τη συγκατάθεση του δικαστή, όπως του W.Ż, είναι δυνατόν να κληθεί να ερμηνεύσει και να εφαρμόσει το δίκαιο της Ένωσης, πρέπει να αποτελεί ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.

156 Συναφώς, πρέπει πράγματι να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, η αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης καθιερώνει την προτεραιότητα του δικαίου της Ένωσης έναντι του δικαίου των κρατών μελών. Ως εκ τούτου, η αρχή αυτή επιβάλλει σε όλες τις αρχές των κρατών μελών να διασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα των διαφόρων κανόνων της Ένωσης, το δε δίκαιο των κρατών μελών δεν μπορεί να επηρεάσει το αποτέλεσμα το οποίο αναγνωρίζεται στους κανόνες αυτούς εντός των κρατών μελών [...].

157 Συνεπώς, λόγω της αρχής της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης, η επίκληση από κράτος μέλος των διατάξεων του εθνικού του δικαίου, ακόμη και του συνταγματικού, δεν είναι δυνατόν να υπονομεύσει την ενότητα και την αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης. Πράγματι, κατά πάγια νομολογία, τα αποτελέσματα της αρχής της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης δεσμεύουν όλα τα όργανα ενός κράτους μέλους και οι εσωτερικές διατάξεις, περιλαμβανομένων των διατάξεων συνταγματικής ισχύος, δεν μπορούν να αποτελέσουν εμπόδιο συναφώς [...].

158 Συγκεκριμένα, οποιοδήποτε εθνικό δικαστήριο επιλαμβάνεται αρμοδίως μιας υποθέσεως υπέχει ειδικότερα την υποχρέωση, ως όργανο κράτους μέλους, να αφήνει ανεφάρμοστη κάθε εθνική διάταξη που αντιβαίνει σε διάταξη του δικαίου της Ένωσης η οποία έχει άμεσο αποτέλεσμα στην ενώπιόν του διαφορά [...].

159 Επομένως, δεδομένου ότι το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ επιβάλλει στα κράτη μέλη σαφή και ακριβή υποχρέωση επίτευξης αποτελέσματος η οποία δεν συνοδεύεται από καμία προϋπόθεση όσον αφορά την ανεξαρτησία που πρέπει να χαρακτηρίζει τα δικαστήρια τα οποία καλούνται να ερμηνεύουν και να εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης, ο τριμελής δικαστικός σχηματισμός του Sąd Najwyższy (Izba Cywilna) [Ανώτατο Δικαστήριο (τμήμα αστικών υποθέσεων)] θα οφείλει επίσης να διασφαλίσει, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, την πλήρη αποτελεσματικότητα της ως άνω διατάξεως (πρβλ. απόφαση της 18ης Μαΐου 2021, Asociația «Forumul Judecătorilor din România» κ.λπ., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 και C-397/19, σκέψη 250 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), όπερ εν προκειμένω και υπό την επιφύλαξη των εκτιμήσεων τις οποίες πρέπει ακόμη να πραγματοποιήσει το αιτούν δικαστήριο θα υποχρεώσει το δικαστήριο αυτό, λαμβανομένων υπόψη των όσων εκτέθηκαν στη σκέψη 39 της παρούσας αποφάσεως, να θεωρήσει την επίδικη διάταξη ανυπόστατη.

161 Κατόπιν του συνόλου των προεκτεθέντων, στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι κατ' ορθή ερμηνεία του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και της αρχής της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης, εθνικό δικαστήριο που έχει επιληφθεί αιτήσεως εξαιρέσεως αφορώσας την εκδίκαση προσφυγής ενός δικαστή που υπηρετεί σε δικαστήριο το οποίο ενδέχεται να κληθεί να ερμηνεύσει και να εφαρμόσει το δίκαιο της Ένωσης κατά αποφάσεως με την οποία ο εν λόγω δικαστής μετακινήθηκε χωρίς τη συγκατάθεσή του οφείλει, εφόσον τούτο είναι, δεδομένης της οικείας δικονομικής κατάστασης, αναγκαίο για τη διασφάλιση της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης, να θεωρήσει ανυπόστατη τη διάταξη με την οποία ένα δικαστήριο, αποφαινόμενο σε τελευταίο βαθμό και στο πλαίσιο μονομελούς δι-

καστικού σχηματισμού, απέρριψε την εν λόγω προσφυγή, εάν από το σύνολο των συνθηκών και των περιστάσεων υπό τις οποίες διεξήχθη η διαδικασία διορισμού του δικαστή που αποφαίνεται ως μονομελής δικαστικός σχηματισμός προκύπτει ότι ο διορισμός αυτός πραγματοποιήθηκε κατά πρόδηλη παράβαση θεμελιωδών κανόνων οι οποίοι αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα των κανόνων που διέπουν τη συγκρότηση και τη λειτουργία του οικείου δικαιοδοτικού συστήματος και ότι το αδιάβλητο του αποτελέσματος στο οποίο κατέληξε η εν λόγω διαδικασία υπονομεύεται, δημιουργώντας εύλογες αμφιβολίες στους πολίτες ως προς την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του οικείου δικαστή, με αποτέλεσμα η εν λόγω διάταξη να μην μπορεί να θεωρηθεί ότι εκδόθηκε από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, κατά την έννοια του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.

Πηγές:

Το κείμενο της απόφασης:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=247049&pageIndex=0&doclang=EL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=3280115>

<https://www.lawspot.gr/nomika-nea/diorismo-dikaston-se-tmimata-toy-anotatoy-dikastirioy-tis-polonias-kai-arhi-tis>

Επιμέλεια υποενοτήτων 1.2 και 1.3: Α. Γιαννακούλα

1.4. Προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα M. Campos Sánchez-Bordona στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-156/21 και C-157/21 Ουγγαρία και Πολωνία κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, ECLI:EU:C:2021:974

Στις 16 Δεκεμβρίου 2020, ο νομοθέτης της Ένωσης εξέδωσε κανονισμό ο οποίος θεσπίζει γενικό καθεστώς αιρεσιμότητας για την προστασία του προϋπολογισμού της Ένωσης σε περίπτωση παραβίασης των αρχών του κράτους δικαίου στα κράτη μέλη. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού, ο κανονισμός επιτρέπει στο Συμβούλιο, κατόπιν πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, να λάβει, μεταξύ άλλων, μέτρα όπως η αναστολή των πληρωμών από τον προϋπολογισμό της Ένωσης ή η αναστολή της έγκρισης ενός ή περισσότερων προγραμμάτων χρηματοδοτούμενων από τον προϋπολογισμό αυτόν.

Η Ουγγαρία και η Πολωνία άσκησαν αμφότερες προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ζητώντας την ακύρωση του κανονισμού. Οι προσφυγές τους στηρίζονται, μεταξύ άλλων λόγων, στην έλλειψη ή ακαταλληλότητα της νομικής βάσης του κανονισμού, στην ασυμβατότητά του προς το άρθρο 7 ΣΕΕ και στην παραβίαση της αρχής της ασφάλειας δικαίου.

Με τις προτάσεις του, ο γενικός εισαγγελέας Manuel Campos Sánchez-Bordona, πρώτον, επισημαίνει ότι σκοπός του κανονισμού είναι η δημιουργία ειδικού μηχανισμού για τη διασφάλιση της ορθής εκτέλεσης του προϋπολογισμού της Ένωσης, όταν κράτος μέλος παραβιάζει αρχές του κράτους δικαίου που θέτουν σε κίνδυνο τη χρηστή διαχείριση των πόρων της Ένωσης ή τα οικονομικά συμφέροντά της.

Στο πλαίσιο αυτό, ο κανονισμός δεν επιδιώκει την προστασία του κράτους δικαίου μέσω ενός μηχανισμού επιβολής κυρώσεων παρόμοιου με εκείνον του άρθρου 7 ΣΕΕ, αλλά θεσπίζει ένα εργαλείο δημοσιονομικής αιρεσιμότητας για τη διαφύλαξη της εν λόγω αξίας της Ένωσης. Κατά τον γενικό εισαγγελέα, η νομοθετική αυτή επιλογή, η οποία δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως προδήλως εσφαλμένη, καθόσον ο σεβασμός των αρχών του κράτους δικαίου μπορεί να έχει θεμελιώδη σημασία για τη δημοσιονομική σταθερότητα και την ορθή εκτέλεση του προϋπολογισμού της Ένωσης, εμπίπτει στην εξουσία εκτίμησης των θεσμικών οργάνων της Ένωσης.

Επιπλέον, ο γενικός εισαγγελέας επισημαίνει ότι ο κανονισμός απαιτεί την ύπαρξη επαρκώς άμεσης σχέσης μεταξύ της παραβίασης του κράτους δικαίου και της εκτέλεσης του προϋπολογισμού, με αποτέλεσμα να μην έχει εφαρμογή σε κάθε παραβίαση του κράτους δικαίου, παρά μόνον σε όσες έχουν άμεση σχέση με τη διαχείριση του προϋπολογισμού. Εξάλλου, η προστασία των τελικών αποδεκτών των προγραμμάτων δαπανών που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της Ένωσης αποτελεί σύνηθες και εύλογο μέτρο στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης των πόρων αυτών, προκειμένου η επιβαλλόμενη από τα θεσμικά όργανα της Ένωσης δημοσιονομική διόρθωση να βαρύνει το κράτος μέλος παραβάτη και να μην μετακυλιέται στους δικαιούχους των πόρων, οι οποίοι δεν έχουν σχέση με την παραβίαση αυτή. Ο γενικός εισαγγελέας εκτιμά ότι τόσο ο σκοπός όσο και το περιεχόμενο του κανονισμού αποδεικνύουν ότι ο τελευταίος αποτελεί δημοσιονομικό κανόνα κατά την έννοια του άρθρου 322, παράγραφος 1, στοιχείο α', ΣΛΕΕ, και ότι, κατά συνέπεια, το εν λόγω άρθρο αποτέλεσε κατάλληλη νομική βάση για την έκδοσή του.

Δεύτερον, κατά τον γενικό εισαγγελέα, το άρθρο 7 ΣΕΕ δεν εξουσιοδοτεί τον νομοθέτη της Ένωσης να θεσπίσει άλλον παρόμοιο μηχανισμό ο οποίος θα έχει ομοίως ως σκοπό την προστασία του κράτους δικαίου και θα επιβάλλει παρόμοιες κυρώσεις. Φρονεί, ωστόσο, ότι το άρθρο 7 ΣΕΕ ουδόλως εμποδίζει την παροχή της προστασίας αυτής μέσω άλλων εργαλείων ξένων προς εκείνα της διάταξης αυτής, εφόσον τα ουσιώδη χαρακτηριστικά τους διαφέρουν από αυτά της προστασίας την οποία εγγυάται το εν λόγω άρθρο. Υπενθυμίζει ότι το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει, συγκεκριμένα στους τομείς του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης και της ανεξαρτησίας των εθνικών δικαστών, ότι η παραβίαση των αξιών της Ένωσης έχει συνέπειες ακόμη και όταν, στις περιπτώσεις αυτές, δεν έχει γίνει χρήση του άρθρου 7 ΣΕΕ.

Ο γενικός εισαγγελέας εκτιμά ότι οι κανόνες των θεσμικών οργάνων της Ένωσης με τους οποίους επιχειρείται η αντιμετώπιση, σε ειδικούς τομείς, ορισμένων παραβιάσεων της αξίας του κράτους δικαίου με επιπτώσεις στη δημοσιονομική διαχείριση συνάδουν με τις Συνθήκες. Ενώ το άρθρο 7 ΣΕΕ θέτει ως προϋπόθεση για τη λήψη μέτρων τη διαπίστωση της ύπαρξης σοβαρής και διαρκούς παραβίασης των αξιών της Ένωσης από κράτος μέλος, αντικείμενο του κανονισμού είναι μόνον οι παραβιάσεις των αρχών του κράτους δικαίου από κράτος μέλος οι οποίες επηρεάζουν ή απειλούν να επηρεάσουν, σοβαρά και κατά τρόπο επαρκώς άμεσο, τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση του προϋπολογισμού της Ένωσης ή την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης.

Κατά τον γενικό εισαγγελέα, ο μηχανισμός του κανονισμού προσιδιάζει σε άλλα εργαλεία δημοσιονομικής αιρεσιμότητας και εκτέλεσης του προϋπολογισμού που υφίστανται σε διάφορους τομείς του δικαίου της Ένωσης

και όχι στον μηχανισμό του άρθρου 7 ΣΕΕ. Επιπλέον, εν αντιθέσει προς τον κανονισμό, το άρθρο 7 ΣΕΕ απαιτεί την ύπαρξη σοβαρής και διαρκούς παραβίασης οποιασδήποτε από τις αξίες της Ένωσης, και όχι μόνον του κράτους δικαίου. Ως εκ τούτου, ο κατά το άρθρο 269 ΣΛΕΕ περιορισμός της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου σε σχέση με το άρθρο 7 ΣΕΕ δεν έχει εφαρμογή στον κανονισμό, ο οποίος υπόκειται στον πλήρη έλεγχο νομιμότητας του άρθρου 263 ΣΛΕΕ. Κατά τον ίδιο τρόπο, η κατά το άρθρο 6 του κανονισμού διαδικασία λήψης απόφασης διαφέρει από εκείνην του άρθρου 7 ΣΕΕ και δεν παραβιάζει την αρχή της θεσμικής ισορροπίας, καθόσον η ανάθεση εκτελεστικών αρμοδιοτήτων στο Συμβούλιο βρίσκει έρεισμα στην ευρεία έννοια της εκτέλεσης του προϋπολογισμού κατά το άρθρο 322, παράγραφος 1, στοιχείο α', ΣΛΕΕ, και δεν παραβαίνει το άρθρο 317 ΣΛΕΕ, το οποίο αναθέτει στην Επιτροπή την εν στενή έννοια εξουσία εκτέλεσης του προϋπολογισμού. Ως εκ τούτου, ο γενικός εισαγγελέας εκτιμά ότι ο κανονισμός είναι συμβατός με το άρθρο 7 ΣΕΕ.

Τρίτον, ο γενικός εισαγγελέας εκτιμά ότι, καίτοι η έννοια του κράτους δικαίου ως αξίας της Ένωσης είναι ευρεία, εντούτοις, ο νομοθέτης της Ένωσης νομιμοποιείται να την εξειδικεύσει σε συγκεκριμένο ουσιαστικό πεδίο, όπως αυτό της εκτέλεσης του προϋπολογισμού, για τους σκοπούς της θέσπισης ενός μηχανισμού δημοσιονομικής αιρεσιμότητας. Συναφώς, υπενθυμίζει ότι ο κανονισμός απαριθμεί επτά νομικές αρχές 3, οι οποίες πρέπει να νοούνται σε σχέση με τις λοιπές αξίες και αρχές της Ένωσης που κατοχυρώνονται στο άρθρο 2 ΣΕΕ. Επιπλέον, το άρθρο 3 του κανονισμού παραθέτει ορισμένες ενδείξεις παραβίασης των αρχών του κράτους δικαίου και το άρθρο του 4, παράγραφος 2, περιλαμβάνει ενδεικτικό κατάλογο στοιχείων ως προς τα οποία μπορούν να σημειωθούν παραβιάσεις των αρχών του κράτους δικαίου.

Οριοθετεί, κατ' αυτόν τον τρόπο, τις παραβιάσεις που μπορούν να οδηγήσουν στη λήψη των μέτρων αιρεσιμότητας του κανονισμού, θέτοντας ως προϋπόθεση την ύπαρξη άμεσης σχέσης με την εκτέλεση του προϋπολογισμού της Ένωσης. Αμφότερα τα στοιχεία καταδεικνύουν την προσπάθεια του νομοθέτη να διευκολύνει την εφαρμογή των αρχών του κράτους δικαίου και να ενισχύσει την ασφάλεια δικαίου.

Κατά τον γενικό εισαγγελέα, η εξειδίκευση του κράτους δικαίου μέσω παραπομπής στις προαναφερθείσες αρχές πληροί τις ελάχιστες απαιτήσεις σαφήνειας, ακρίβειας και προβλεψιμότητας τις οποίες επιτάσσει η αρχή της ασφάλειας δικαίου. Πράγματι, τα κράτη μέλη έχουν επαρκή γνώση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις εν λόγω αρχές, πολλώ δε μάλλον εάν ληφθεί υπόψη ότι, στην πλειονότητά τους, οι τελευταίες αυτές έχουν αναπτυχθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου.

Υπό τις συνθήκες αυτές, ο γενικός εισαγγελέας προτείνει στο Δικαστήριο να απορρίψει τις προσφυγές ακύρωσης που άσκησαν η Ουγγαρία και η Πολωνία.

Πηγή: <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2021-12/cp210217el.pdf>

Επιμέλεια: Κ. Σαββαΐδου, Θ. Ρήμου

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΕΥΣΗ – ΟΔΗΓΙΑ 2014/42/ΕΕ

1.5. ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα) της 21ης Οκτωβρίου 2021 – Συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-845/19 και C-863/19, ECLI:EU:C:2021:864 [DR (C-845/19), TS (C-863/19)]

Οδηγία 2014/42/ΕΕ – Δέσμευση και δήμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση – Πεδίο εφαρμογής – Δήμευση παρανόμως αποκτηθέντων περιουσιακών στοιχείων – Οικονομικό όφελος προερχόμενο από ποινικό αδίκημα για το οποίο δεν έχει εκδοθεί καταδικαστική απόφαση – Άρθρο 4 – Δήμευση – Άρθρο 5 – Εκτεταμένη δήμευση – Άρθρο 6 – Δήμευση εις χείρας τρίτου – Προϋποθέσεις – Δήμευση χρηματικού ποσού το οποίο φέρεται ως ανήκον σε τρίτον – Τρίτος μη δικαιούμενος να παρίσταται ως διάδικος στη διαδικασία δημεύσεως – Άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το Δικαστήριο διευκρινίζει ορισμένες διατάξεις της οδηγίας σχετικά με τη δέσμευση και δήμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η οδηγία αυτή αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση επιτρέπουσα τη δήμευση περιουσιακού στοιχείου το οποίο υποστηρίζεται ότι ανήκει σε πρόσωπο διαφορετικό από τον αυτουργό του ποινικού αδικήματος, μολονότι ο εν λόγω τρίτος δεν έχει τη δυνατότητα να παρίσταται ως διάδικος στη σχετική με τη δήμευση ένδικη διαδικασία.

Δύο Βούλγαροι υπήκοοι (στο εξής: εμπλεκόμενοι) καταδικάσθηκαν ποινικά επειδή διαπιστώθηκε ότι, τον Φεβρουάριο του 2019, κατείχαν στη Βάρνα (Βουλγαρία) χωρίς άδεια, με σκοπό τη διανομή τους, ιδιαιτέρως επικίνδυνες ναρκωτικές ουσίες. Κατόπιν της ως άνω καταδίκης, η Okrazhna prokuratura - Varna (εισαγγελική αρχή περιφέρειας Βάρνας, Βουλγαρία) ζήτησε από το Okrazhen sad Varna (περιφερειακό δικαστήριο Βάρνας, Βουλγαρία) να διατάξει τη δήμευση των χρηματικών ποσών που είχαν ανευρεθεί στο πλαίσιο ερευνών στις οικίες των εμπλεκόμενων.

Ενώπιον του εν λόγω δικαστηρίου, οι εμπλεκόμενοι ισχυρίσθηκαν ότι τα χρηματικά ποσά που είχαν κατασχεθεί ανήκαν σε μέλη των οικογενειών τους. Τα μέλη αυτά δεν είχαν μετάσχει στην ενώπιον του εν λόγω δικαστηρίου διαδικασία, δεδομένου ότι το εθνικό δίκαιο δεν το επιτρέπει. Το συγκεκριμένο δικαστήριο απέρριψε το αίτημα δημεύσεως των χρηματικών ποσών, με το σκεπτικό ότι το ποινικό αδίκημα για το οποίο είχαν καταδικασθεί οι εμπλεκόμενοι δεν ήταν ως εκ της φύσεώς του ικανό να τους προσπορίσει οικονομικά οφέλη. Επιπλέον, μολονότι υπήρχαν αποδεικτικά στοιχεία περί του ότι οι εμπλεκόμενοι πωλούσαν

ναρκωτικές ουσίες, ούτε τους ασκήθηκε ποινική δίωξη ούτε καταδικάστηκαν για το συγκεκριμένο ποινικό αδίκημα. Η εισαγγελική αρχή περιφέρειας Βάρνας προσέβαλε την απόφαση αυτή, υποστηρίζοντας ότι, κατά την εφαρμογή των σχετικών εθνικών διατάξεων, το εν λόγω δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη την οδηγία 2014/42 [1].

Υπό τις συνθήκες αυτές, το αιτούν δικαστήριο αποφάσισε να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικά ερωτήματα σχετικά με την ανάγκη υπάρξεως διασυννοριακής καταστάσεως προκειμένου να τύχει εφαρμογής η οδηγία 2014/42, σχετικά με την έκταση της προβλεπόμενης από την οδηγία αυτή δημεύσεως και σχετικά με το περιεχόμενο του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής τρίτου ο οποίος υποστηρίζει, ή για τον οποίο υποστηρίζεται, ότι είναι ο κύριος του υπό δήμευση περιουσιακού στοιχείου. Με την απόφασή του, το Δικαστήριο αποφαινεται, επομένως, επί ζητημάτων καίριας σημασίας για την οριοθέτηση του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας 2014/42 και την ερμηνεία ορισμένων εκ των βασικών εννοιών της.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

Κατά πρώτον, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι **η κατοχή ναρκωτικών ουσιών με σκοπό τη διανομή τους εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2014/42 ακόμη και αν όλα τα συστατικά στοιχεία της τελέσεως του ποινικού αδικήματος αυτού περιορίζονται στο εσωτερικό ενός μόνον κράτους μέλους**. Πράγματι, βάσει της Συνθήκης ΛΕΕ [2], το συγκεκριμένο ποινικό αδίκημα εμπίπτει σε τομέα ιδιαίτερος σοβαρής εγκληματικότητας, με διασυννοριακή διάσταση, ο οποίος μνημονεύεται από την εν λόγω Συνθήκη. Κατά συνέπεια, ο νομοθέτης της Ένωσης είναι αρμόδιος να θεσπίζει ελάχι-

στους κανόνες εναρμονίσεως σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων στον οικείο τομέα, η δε αρμοδιότητα αυτή καλύπτει και περιπτώσεις στις οποίες τα συστατικά στοιχεία της τελέσεως συγκεκριμένου ποινικού αδικήματος περιορίζονται στο εσωτερικό ενός μόνον κράτους μέλους.

Κατά δεύτερον, το Δικαστήριο κρίνει ότι η οδηγία 2014/42 δεν προβλέπει μόνον τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων που συνιστούν οικονομικό πλεονέκτημα προερχόμενο από το ποινικό αδίκημα για το οποίο έχει καταδικασθεί ο αυτουργός του αδικήματος, **αλλά ότι καταλαμβάνει και τη δήμευση των περιουσιακών στοιχείων τα οποία ανήκουν στον αυτουργό και ως προς τα οποία το εθνικό δικαστήριο που έχει επιληφθεί της υποθέσεως κρίνει ότι προέρχονται από άλλη εγκληματική δραστηριότητα**. Τέτοιες δημεύσεις, όμως, είναι δυνατές υπό τον όρο της τηρήσεως των εγγυήσεων που προβλέπει η εν λόγω οδηγία [3] και υπό την προϋπόθεση, αφενός μεν, ότι το ποινικό αδίκημα για το οποίο καταδικάσθηκε ο συγκεκριμένος αυτουργός καταλέγεται μεταξύ των απαριθμούμενων στην οδηγία [4] αφετέρου δε, ότι το ποινικό αυτό αδίκημα δύναται να προσπορίσει, άμεσα ή έμμεσα, οικονομικό όφελος.

Όσον αφορά την πρώτη περίπτωση δημεύσεως, το προϊόν εγκλήματος του οποίου εξετάζεται η δήμευση **πρέπει να προέρχεται από το ποινικό αδίκημα για το οποίο καταδικάσθηκε ο αυτουργός του με αμετάκλητη απόφαση**.

Όσον αφορά τη δεύτερη περίπτωση, η οποία αντιστοιχεί στην εκτεταμένη δήμευση[5], το Δικαστήριο διευκρινίζει, αφενός, ότι, προκειμένου να καθο-

ρίζουν αν ένα ποινικό αδίκημα δύναται να προσπορίσει οικονομικό όφελος, **τα κράτη μέλη μπορούν να λαμβάνουν υπόψη το *modus operandi*, για παράδειγμα αν το αδίκημα τελέσθηκε στο πλαίσιο οργανωμένου εγκλήματος ή με την πρόθεση να παραχθεί τακτικό εισόδημα από ποινικά αδικήματα** [6]. Αφετέρου, η κρίση του εθνικού δικαστηρίου ότι τα περιουσιακά στοιχεία προέρχονται από εγκληματική δραστηριότητα **πρέπει να στηρίζεται στις περιστάσεις της υποθέσεως, περιλαμβανομένων των συγκεκριμένων πραγματικών περιστατικών και των διαθέσιμων αποδεικτικών στοιχείων** [7]. Προς τούτο, το εθνικό δικαστήριο μπορεί, μεταξύ άλλων, να λάβει υπόψη τυχόν δυσαναλογία μεταξύ της αξίας των επίμαχων περιουσιακών στοιχείων και των νομίμων εισοδημάτων του καταδικασθέντος [8]

Όσον αφορά, τέλος, τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων τρίτων [9], αυτή προϋποθέτει ότι **έχει αποδειχθεί η εκ μέρους υπόπτου ή κατηγορουμένου μεταβίβαση προϊόντων εγκλήματος σε τρίτον ή η απόκτηση τέτοιων προϊόντων από τρίτον, καθώς και ότι ο τρίτος γνώριζε ότι η μεταβίβαση ή απόκτηση είχε ως σκοπό την αποφυγή της δημεύσεως**.

Κατά τρίτον, το Δικαστήριο κρίνει ότι η οδηγία 2014/42, ερμηνευόμενη σε συνδυασμό με το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, **αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση επιτρέπουσα τη δήμευση περιουσιακού στοιχείου το οποίο υποστηρίζεται ότι ανήκει σε πρόσωπο διαφορετικό από τον αυτουργό του ποινικού αδικήματος, μολονότι ο εν λόγω τρίτος δεν έχει τη δυνατότητα να παρίσταται ως διάδικος στη σχετική με τη δήμευση ένδικη διαδικασία**. Πράγματι, η οδηγία αυτή επιβάλλει στα κράτη μέλη να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα

προκειμένου να διασφαλίσουν ότι τα πρόσωπα που θίγονται από τα μέτρα τα οποία προβλέπει η συγκεκριμένη οδηγία, περιλαμβανομένων των τρίτων οι οποίοι υποστηρίζουν ή για τους οποίους υποστηρίζεται ότι είναι οι κύριοι των περιουσιακών στοιχείων που πρόκειται να δημευθούν, **έχουν το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και δίκαιης δίκης προκειμένου να προασπίζουν τα δικαιώματά τους** [10]. Επιπλέον, η οδηγία 2014/42 προβλέπει πλείονες ειδικές εγγυήσεις για τη διασφάλιση της προασπίσεως των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ως άνω τρίτων. Μεταξύ των εγγυήσεων αυτών καταλέγεται **το δικαίωμα προσβάσεως σε δικηγόρο καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας δημεύσεως** [11], το οποίο συνεπάγεται προφανώς το δικαίωμα ακροάσεως των τρίτων στο πλαίσιο της συγκεκριμένης διαδικασίας, περιλαμβανομένου του δικαιώματος επικλήσεως των τίτλων τους κυριότητας επί των περιουσιακών στοιχείων τα οποία αφορά η δήμευση [12].

Πηγή – ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ Νο 189/21, Λουξεμβούργο, 21 Οκτωβρίου 2021:
<https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2021-10/cp210189el.pdf>

Το κείμενο της απόφασης: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/el/TXT/?uri=CELEX:62019CJ0845>

1.6. ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα) της 28ης Οκτωβρίου 2021 – Υπόθεση C-319/19, ECLI:EU:C:2021:883 [Komisia za protivodeystvie na koruptsiyata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imushtestvo κατά ZV, AX, «Meditsinski tsentar po dermatologia i estetichna meditsina PRIMA DERM» OOD)]

Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις – Οδηγία 2014/42/ΕΕ – Πεδίο εφαρμογής – Εθνική νομοθεσία που προβλέπει τη δήμευση παρανόμως αποκτηθέντων περιουσιακών στοιχείων χωρίς να υφίσταται ποινική καταδίκη

27 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν η οδηγία 2014/42 έχει την έννοια ότι εφαρμόζεται σε ρύθμιση κράτους μέλους η οποία προβλέπει ότι η δήμευση παρανόμως αποκτηθέντων περιουσιακών στοιχείων διατάσσεται από εθνικό δικαστήριο στο πλαίσιο ή κατόπιν διαδικασίας η οποία δεν αφορά τη διαπίστωση ενός ή περισσότερων ποινικών αδικημάτων.

28 Επισημαίνεται εκ προοιμίου ότι από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι, αντιθέτως προς τις επίμαχες πράξεις στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 19ης Μαρτίου 2020, «Agro In 2001» (C-234/18, EU:C:2020:221, σκέψη 47), τα αδικήματα για τα οποία διώκεται η ZV εμπίπτουν στην έννοια του αδικήματος όπως αυτό ορίζεται στη σύμβαση που διαλαμβάνεται στο άρθρο 3, στοιχείο α', της οδηγίας 2014/42 [*].

29 Το γεγονός ότι ορισμένοι από τους ενδιαφερομένους υποστηρίζουν ενώπιον του Δικαστηρίου ότι, στην πραγματικότητα, τα εν λόγω αδικήματα δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω σύμβασης και ότι τα πραγματικά περιστατικά της κύριας δίκης έλαβαν χώρα πριν από την έναρξη ισχύος της οδηγίας 2014/42 ή πριν από τη λήξη της ταχθείσας για τη μεταφορά της στο εσωτερικό δίκαιο προθεσμίας δεν μπορούν να κλονίσουν την παραδοχή αυτή.

30 Πράγματι, δεδομένου ότι το Δικαστήριο δεν μπορεί, σύμφωνα με τη νομολογία που μνημονεύθηκε στη σκέψη 24 της παρούσας αποφάσεως, να ελέγξει την ακρίβεια του κανονιστικού και πραγματικού πλαισίου που προσδιόρισε το αιτούν δικαστήριο, πρέπει να στηριχθεί στην παραδοχή ότι η οδηγία αυτή δύναται να εφαρμοσθεί στην υπόθεση της κύριας δίκης.

31 Κατόπιν αυτού, πρέπει ακόμη να εξακριβωθεί αν η οδηγία 2014/42 διέπει τη δήμευση οργάνων και προϊόντων που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες η οποία διατάσσεται από δικαστήριο κράτους μέλους στο πλαίσιο ή κατόπιν διαδικασίας που δεν αφορά τη διαπίστωση διαπράξεως ενός ή περισσότερων ποινικών αδικημάτων.

32 Προς τούτο, υπενθυμίζεται ότι η οδηγία 2014/42 στηρίζεται στις διατάξεις του τρίτου μέρους, τίτλος V, κεφάλαιο 4, της Συνθήκης ΛΕΕ, το οποίο φέρει τον τίτλο «Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις», και, ειδικότερα, στο άρθρο 82, παράγραφος 2, και στο άρθρο 83, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

33 Οι διατάξεις αυτές παρέχουν στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το δικαίωμα να θεσπίζουν ελάχιστους κανόνες, αφενός, κατά τον βαθμό που είναι απαραίτητο για να διευκολυνθεί η αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων και διαταγών, καθώς και η αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις που έχουν διασυνοριακές διαστάσεις και, αφετέρου, για τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων στους τομείς της ιδιαίτερα σοβαρής εγκληματικότητας με διασυνοριακή διάσταση, η οποία απορρέει ιδίως από τη φύση ή τις επιπτώσεις των αδικημάτων αυτών ή λόγω ειδικής ανάγκης να καταπολεμούνται σε κοινή βάση.

34 Συναφώς, μολονότι πρέπει να είναι δυνατή η δήμευση των οργάνων και των προϊόντων εγκλήματος ή περιουσιακών στοιχείων η αξία των οποίων είναι ισοδύναμη με τα εν λόγω όργανα ή προϊόντα, από την αιτιολογική σκέψη 15 της οδηγίας αυτής προκύπτει ότι τούτο θα πρέπει να ισχύει μόνον υπό την αίρεση οριστικής καταδίκης για ποινικό αδίκημα, η οποία μπορεί επίσης να έχει απαγγελθεί ερήμην.

35 Για τον λόγο αυτό, το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/42 απαιτεί από τα κράτη μέλη να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να καταστεί δυνατή, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, η δήμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος ή περιουσιακών στοιχείων η αξία των οποίων είναι ισοδύναμη με αυτά τα όργανα ή προϊόντα, υπό την αίρεση οριστικής καταδίκης για ποινικό αδίκημα, που μπορεί επίσης να έχει απαγγελθεί ερήμην.

36 Συνεπώς, λαμβανομένων υπόψη των σκοπών και του γράμματος των διατάξεων της οδηγίας 2014/42, καθώς και του πλαισίου εντός του οποίου αυτή

εκδόθηκε, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η εν λόγω οδηγία, όπως και η απόφαση-πλαίσιο 2005/212, τις διατάξεις της οποίας επιδιώκει, σύμφωνα με την αιτιολογική της σκέψη 9, να επεκτείνει, αποτελεί πράξη που έχει ως σκοπό να υποχρεώσει τα κράτη μέλη να θέσουν σε εφαρμογή κοινούς ελάχιστους κανόνες δήμευσης των οργάνων και των προϊόντων που σχετίζονται με ποινικά αδικήματα, προκειμένου, μεταξύ άλλων, να διευκολυνθεί η αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων δήμευσης που εκδίδονται στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών (βλ. κατ' αναλογία, όσον αφορά την απόφαση-πλαίσιο 2005/212, απόφαση της 19ης Μαρτίου 2020, «Agro In 2001», C-234/18, EU:C:2020:221, σκέψη 56).

37 Επομένως, η οδηγία 2014/42 δεν διέπει τη δήμευση οργάνων και προϊόντων παράνομων δραστηριοτήτων η οποία διατάσσεται από δικαστήριο κράτους μέλους στο πλαίσιο ή κατόπιν διαδικασίας που δεν αφορά τη διαπίστωση διαπράξεως ενός ή περισσοτέρων ποινικών αδικημάτων (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 19ης Μαρτίου 2020, «Agro In 2001», C-234/18, EU:C:2020:221, σκέψη 57). Πράγματι, οι ελάχιστοι κανόνες που θεσπίζει η οδηγία αυτή δεν έχουν εφαρμογή σε μια τέτοια δήμευση, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας και, επομένως, η ρύθμιση της εν λόγω δήμευσης εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, η οποία μνημονεύεται στην αιτιολογική σκέψη 22 της εν λόγω οδηγίας, να προβλέπουν ευρύτερες εξουσίες στο εθνικό τους δίκαιο.

38 Εν προκειμένω, προκύπτει ότι η εκκρεμής ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου διαδικασία δήμευσης είναι αστικής φύσεως και ότι συνυπάρχει, στο εσωτερικό δίκαιο, με καθεστώς δήμευσης προβλεπόμενο

από το ποινικό δίκαιο. Βεβαίως, βάσει του άρθρου 22, παράγραφος 1, του νόμου του 2012 περί δημεύσεως των περιουσιακών στοιχείων, η εν λόγω διαδικασία κινείται από την αρμόδια για τη δήμευση των περιουσιακών στοιχείων επιτροπή όταν αυτή πληροφορείται ότι ένα πρόσωπο κατηγορείται ότι διέπραξε ορισμένα ποινικά αδικήματα. Εντούτοις, από τα στοιχεία της δικογραφίας που διαθέτει το Δικαστήριο προκύπτει ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις του εν λόγω νόμου, μετά την κίνησή της, η διαδικασία αυτή, η οποία επικεντρώνεται αποκλειστικώς στα φερόμενα ως παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία, διεξάγεται κατά τρόπο ανεξάρτητο από τυχόν ποινική διαδικασία κατά του φερόμενου ως δράστη των επίμαχων ποινικών αδικημάτων, καθώς και από την έκβαση της ποινικής διαδικασίας, ιδίως δε από τυχόν καταδίκη του δράστη (απόφαση της 19ης Μαρτίου 2020, «Agro In 2001», C-234/18, EU:C:2020:221, σκέψη 60).

39 Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται ότι η απόφαση που καλείται να εκδώσει το αιτούν δικαστήριο στην υπόθεση της κύριας δίκης δεν εντάσσεται στο πλαίσιο διαδικασίας σχετικής με ένα ή περισσότερα ποινικά αδικήματα, ούτε εκδίδεται κατόπιν τέτοιας διαδικασίας. Επιπλέον, η δήμευση την οποία δύναται να διατάξει το αιτούν δικαστήριο μετά το πέρας της εξέτασης της αιτήσεως της οποίας έχει επιληφθεί δεν εξαρτάται από την ποινική καταδίκη του εμπλεκόμενου προσώπου. Επομένως, η διαδικασία αυτή δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2014/42 (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 19ης Μαρτίου 2020, «Agro In 2001», C-234/18, EU:C:2020:221, σκέψη 61).

40 Η ερμηνεία αυτή δεν μπορεί να κλονιστεί από την απόφαση της 14ης Ιανουαρίου 2021 Okrazhna prokuratura – Haskovo και Apelativna prokuratura – Plovdiv (C-393/19, EU:C:2021:8), με την οποία το Δικαστήριο έλαβε υπόψη την απόφαση-πλαίσιο 2005/212. Πράγματι, η υπόθεση της κύριας δίκης διαφέρει από την υπόθεση επί της οποίας είχε εκδοθεί η απόφαση εκείνη, στο μέτρο που η επίμαχη στην υπόθεση εκείνη δήμευση προβλεπόταν από τον ποινικό κώδικα, η εφαρμογή της συνδεόταν με την τέλεση του επίμαχου αδικήματος, στη συγκεκριμένη περίπτωση της λαθρεμπορίας, και το εμπλεκόμενο πρόσωπο είχε καταδικαστεί για την τέλεση του εν λόγω αδικήματος.

41 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία 2014/42 έχει την έννοια ότι δεν εφαρμόζεται σε ρύθμιση κράτους μέλους η οποία προβλέπει ότι η δήμευση παρανόμως αποκτηθέντων περιουσιακών στοιχείων διατάσσεται από εθνικό δικαστήριο στο πλαίσιο ή κατόπιν διαδικασίας η οποία δεν αφορά τη διαπίστωση ενός ή περισσότερων ποινικών αδικημάτων.

[*] σημείωση επιμ.: εννοείται η «Σύμβαση που καταρτίστηκε δυνάμει του άρθρου Κ.352(γ) της ΣΕΕ περί της καταπολέμησης της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης»

Πηγή – Το κείμενο της απόφασης:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=248281&pageIndex=0&doclang=el&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=4006955>

Επιμέλεια υποενοτήτων 1.5 και 1.6: Α. Γιαννακούλα

VI. Δράσεις του Εργαστηρίου Μελέτης για τη Διαφάνεια, τη Διαφθορά και το Οικονομικό Έγκλημα

1. Προγραμματισμένες εκδηλώσεις

1.1. Online επιμορφωτικό σεμινάριο: Επίκαιρα ζητήματα αποζημίωσης στο δίκαιο των συμβάσεων

Το Κέντρο Επιμόρφωσης και Διά Βίου Μάθησης (ΚΕΔΙΒΙΜ) ΑΠΘ και το Εργαστήριο Μελέτης για τη Διαφάνεια, τη Διαφθορά και το Οικονομικό Έγκλημα σας καλωσορίζουν στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα

με τίτλο «Επίκαιρα ζητήματα αποζημίωσης στο δίκαιο των συμβάσεων», διάρκειας 12 ωρών, το οποίο θα διεξαχθεί διαδικτυακά στις **18-19.3.2022** και μέσω σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, μέσω της πλατφόρμας ZOOM.

Περισσότερες πληροφορίες για το πρόγραμμα, την υποβολή αιτήσεων και το κόστος συμμετοχής δείτε [εδώ](#).

1.2. Online επιμορφωτικό σεμινάριο: Επίκαιρα ζητήματα φορολογικού ποινικού δικαίου

Το Κέντρο Επιμόρφωσης και Διά Βίου Μάθησης (ΚΕΔΙΒΙΜ) ΑΠΘ και το Εργαστήριο Μελέτης για τη Διαφάνεια, τη Διαφθορά και το Οικονομικό Έγκλημα σας καλωσορίζουν στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα

με τίτλο «Επίκαιρα Ζητήματα Φορολογικού Ποινικού Δικαίου», διάρκειας 11 ωρών, το οποίο θα διεξαχθεί διαδικτυακά στις **15-16.4.2022** και θα υλοποιηθεί μέσω σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, μέσω της πλατφόρμας ZOOM.

Περισσότερες πληροφορίες για το πρόγραμμα, την υποβολή αιτήσεων και το κόστος συμμετοχής δείτε [εδώ](#).

1.3. 6^ο Θερινό Σχολείο EMΔΔΟΕ: Recent developments on financial crime, corruption and money laundering: European and international perspectives

Το Εργαστήριο Μελέτης για τη Διαφάνεια, τη Διαφθορά και το Οικονομικό Έγκλημα διοργανώνει μέσω του Κέντρου Επιμόρφωσης και Διά Βίου Μάθησης ΑΠΘ για έκτη συνεχή χρονιά το θερινό σχολείο

“Recent developments on financial crime, corruption and money laundering: European and international perspectives”. Το θερινό σχολείο θα διεξαχθεί σε **υβριδική μορφή**, με δυνατότητα παρακολούθησης με φυσική παρουσία ή διαδικτυακά, από τις **4 ως τις 9.7.2022**.

Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να δείτε [εδώ](#).

VII. Δημοσιεύσεις του Εργαστηρίου Μελέτης για τη Διαφάνεια, τη Διαφθορά και το Οικονομικό Έγκλημα

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ, ΤΗ ΔΙΑΦΘΟΡΑ ΚΑΙ ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ – ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΑΠΘ 6

Οργανωμένο έγκλημα

Συγγραφέας: Λίμα Δάφνη

Πρόλογος: Καϊάφα-Γκμπάντι Μαρία

Νομική Βιβλιοθήκη, 2022, σ. 328

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ, ΤΗ ΔΙΑΦΘΟΡΑ ΚΑΙ ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ – ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΑΠΘ 5

Επίκαιρα Ζητήματα Οικονομικού Ποινικού Δικαίου

Νομική Βιβλιοθήκη, 2021, σ. 176

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ, ΤΗ ΔΙΑΦΘΟΡΑ ΚΑΙ ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ – ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΑΠΘ 4

Ψηφιακές συμβάσεις

Νομική Βιβλιοθήκη, 2021, σ. 88

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ, ΤΗ ΔΙΑΦΘΟΡΑ ΚΑΙ ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ – ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΑΠΘ 3

Παθογένειες της ελληνικής δημόσιας διοίκησης και προτάσεις υπέρβασής τους

Νομική Βιβλιοθήκη, 2019, σ. 208

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ, ΤΗ ΔΙΑΦΘΟΡΑ ΚΑΙ ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ – ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΑΠΘ 2

Η απονομή της Δικαιοσύνης ως βασικός πυλώνας της ευνομούμενης πολιτείας

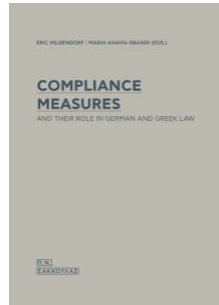
Νομική Βιβλιοθήκη, 2018, σ. 240

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ, ΤΗ ΔΙΑΦΘΟΡΑ ΚΑΙ ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ – ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΑΠΘ 1

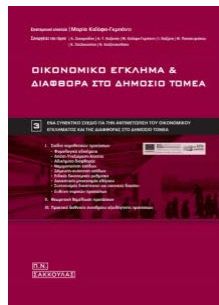
Η καλή νομοθέτηση ως αναγκαία προϋπόθεση μιας δίκαιης και αποτελεσματικής λειτουργίας της πολιτείας

Νομική Βιβλιοθήκη, 2018, σ. 256

Compliance measures and their role in German and Greek law

Π. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα 2017, σ. 112

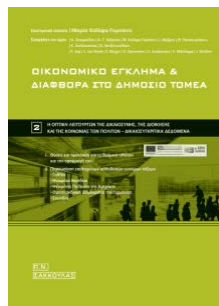

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΔΙΑΦΘΟΡΑ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ

Τόμος 3^{ος}

Ένα συνεκτικό σχέδιο για την αντιμετώπιση του οικονομικού εγκλήματος και της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα.

Π. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα 2015, σ. 726

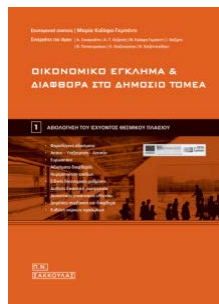

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΔΙΑΦΘΟΡΑ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ

Τόμος 2^{ος}

Η οπτική λειτουργιών της δικαιοσύνης, της διοίκησης και της κοινωνίας των πολιτών - δικαιοσυγκριτικά δεδομένα

Π. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα 2014, σ. 591

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΔΙΑΦΘΟΡΑ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ

Τόμος 1^{ος}

Αξιολόγηση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου

Π. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα 2014, σ. 1172

Η Διευθύντρια του Εργαστηρίου **Μελέτης για τη Διαφάνεια, τη Διαφθορά και το Οικονομικό Έγκλημα**

Μαρία Καϊάφα-Γκμπάντι, Καθηγήτρια Νομικής ΑΠΘ

Συντακτική ομάδα

Υπεύθυνες της ομάδας:

Κατερίνα Σαββαΐδου, Επ. Καθηγήτρια Νομικής ΑΠΘ, Κάτοχος Έδρας Jean Monnet στην Ευρωπαϊκή Φορολογική Πολιτική και Διοίκηση

Αθηνά Γιαννακούλα, ΔΝ, Διδάσκουσα ΕΣΔι, Επιστημονική Συνεργάτιδα ΑΠΘ

Μέλη της ομάδας:

Βασιλική Αθανασάκη, Υποψ. Μεταδιδάκτωρ ΑΠΘ, ΔΝ, ADIT, Δικηγόρος-Φορολογική Σύμβουλος στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς

Νικολία Καραλιώτα, Υποψ. ΔΝ, ΜΔΕ, Δικηγόρος

Δήμητρα Κούνη, Υποψ. Μεταδιδάκτωρ ΑΠΘ, ΔΝ, Μέλος ΣΕΠ στο ΕΑΠ

Μιχάλης Μαρτίνης, Υποψ. ΔΝ, ΜΔΕ, Δικηγόρος

Μάγια Παπαϊωάννου, ΔΝ, Δικηγόρος

Θεοδότα Ρήμου, Υποψ. ΔΝ, ΜΔΕ, Δικηγόρος

Αγγελική Σιδηροκαστρίτη, Υποψ. ΔΝ, ΜΔΕ, Δικηγόρος

Χρυσούλα Τσιάχτα, Υποψ. ΔΝ, ΜΔΕ, Δόκιμη υπάλληλος ΑΑΔΕ

Ανδρέας Χατζηνάκης, Υποψ. ΔΝ, ΜΔΕ, Δικηγόρος

Γεωργία Φουντουκίδου, Υποψ. ΔΝ, ΜΔΕ, Δικηγόρος

Το υλικό αυτό περιέχει αποκλειστικά και μόνο γενικές πληροφορίες και δεν δύναται να εκληφθεί ότι το Εργαστήριο Μελέτης για τη Διαφάνεια, τη Διαφθορά και το Οικονομικό Έγκλημα του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης παρέχει με αυτό συμβουλές ή υπηρεσίες. Προτείνουμε στους αναγνώστες, εφόσον το κρίνουν αναγκαίο, να αναζητήσουν εξειδικευμένες συμβουλές σχετικά με κάθε ειδικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν. Το Εργαστήριο Μελέτης για τη Διαφάνεια, τη Διαφθορά και το Οικονομικό Έγκλημα του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης δεν αποδέχεται ευθύνη για οποιαδήποτε ζημία υποστεί οποιοσδήποτε που βασίστηκε στο παρόν. Το εν λόγω υλικό απηχεί αποκλειστικά την άποψη των συγγραφέων.

Στο Εργαστήριο σεβόμαστε την ιδιωτικότητά σας και δεσμευόμαστε να διασφαλίζουμε το απόρρητο και την εμπιστευτικότητα των προσωπικών σας δεδομένων. Σε συμμόρφωση με τον Γενικό Κανονισμό για την Προστασία Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα [(ΕΕ) 2016/679 – GDPR], χρειαζόμαστε τη συναίνεσή σας για να σας ενημερώνουμε για τις δραστηριότητες του Εργαστηρίου και να σας προσκαλούμε σε εκδηλώσεις, ομιλίες και συνέδρια που διοργανώνει. Μπορείτε να ανακαλέσετε οποτεδήποτε την παραπάνω συναίνεσή σας, καθώς και να ασκήσετε τα δικαιώματα που σας παρέχει η σχετική με τα προσωπικά δεδομένα νομοθεσία.

Νομική Σχολή ΑΠΘ, Πανεπιστημιούπολη, 54124 Θεσσαλονίκη, T: +30 2310 996510, F: +30 2310 995272, E: anticorruption@law.auth.gr

© 2022 Όλα τα δικαιώματα κατοχυρωμένα.

Αν επιθυμείτε να μη λαμβάνετε e-mails αναφορικά με το newsletter του Εργαστηρίου, παρακαλούμε να στείλετε e-mail με θέμα “Unsubscribe” στην ηλεκτρονική διεύθυνση anti-corruption@law.auth.gr.